

Nationaal
Hervormings-
programma
België
2011

15 april 2011

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Macro-economisch scenario 2011-2020	3
3. Macro-economisch toezicht	4
3.1. Overheidsfinanciën	4
3.2. Macro-financiële stabiliteit	4
3.3. Extern evenwicht & Competitiviteit	5
3.4. Arbeidsmarkt	5
3.5. Sociale dimensie	6
4. Bottlenecks	7
4.1. Openbare financiën	7
4.2. Macro-financiële stabiliteit	7
4.3. Extern evenwicht & competitiviteit	8
4.3.1. Maatregelen: Federale overheid	8
4.3.2. Maatregelen Gemeenschappen en Gewesten	10
4.3.3. Maatregelen: Brussel	10
4.3.4. Maatregelen: Vlaanderen	11
4.3.5. Maatregelen: Wallonië	12
4.4. Arbeidsmarkt	12
4.5. Sociale bescherming en sociale inclusie	13
5. Belgische doelstellingen in het kader van de Europese 2020-strategie	15
5.1. Werkgelegenheid	15
5.1.1. Federale overheid	16
5.1.2. Brussels Hoofdstedelijk Gewest	18
5.1.3. Wallonië en Franse gemeenschap	19
5.1.4. Vlaanderen	21
5.1.5. Duitstalige gemeenschap	24
5.1.6. Monitoring indicatoren	24
5.2. O&O en innovatie	25
5.2.1. Vlaanderen	25
5.2.2. Het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap	26
5.2.3. Brussels Hoofdstedelijk Gewest	27
5.3. Onderwijs en vorming	28
5.3.1. Vlaanderen	28
5.3.2. Franse Gemeenschap en Wallonië	30
5.3.3. Duitstalige Gemeenschap	31
5.3.4. Brussels Hoofdstedelijk Gewest	31
5.4. Sociale cohesie	32
5.4.1. Federale overheid	32
5.4.2. Brussels Hoofdstedelijk Gewest	33
5.4.3. Vlaanderen	34
5.4.4. Wallonië	35
5.4.5. Duitstalige gemeenschap	36
5.5. Energie-Klimaat	36
5.5.1. Federale overheid	37
5.5.2. Vlaanderen	37
5.5.3. Wallonië	38
5.5.4. Brussels Hoofdstedelijk Gewest	40
5.5.5. Duitstalige gemeenschap	41
6. Horizontale aspecten	42
7. Bijlage 1	44

8. Bijlage 2: Gewestelijke Hervormingsprogramma's	47
8.1. Vlaanderen - Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 (samenvatting)	47
8.1.1. Inleiding	47
8.1.2. Macro-economic scenario	48
8.1.3. Macro-economisch toezicht	51
8.1.4. Thematische coördinatie	56
8.1.5. Horizontale en methodologische aandachtspunten	68
8.2. Wallonie : Stratégie Europe 2020 : Contribution de la Wallonie et de la Communauté Française au Programme National de Réforme Belge 2011	69
8.2.1. Introduction	69
8.2.2. Stratégie de développement	69
8.2.3. Goulets d'étranglement	71
8.2.4. Coordination thématique	73
8.2.5. Aspects méthodologiques	115
8.3. Brussel	117
8.3.1. Doelstelling - Werkgelegenheidsgraad :	119
8.3.2. Doelstelling - R&D en innovatie :	121
8.3.3. Doelstelling - Opvoeding : Schoolverzuim :	122
8.3.4. Doelstelling - Klimaat/Leefmilieu :	124
8.3.5. Doelstelling - Sociale Cohesie / Armoedebestrijding :	125
8.3.6. Transversale maatregelen	127
8.4. Duitstalige gemeenschap	129

1. Inleiding

Dit nationaal hervormingsprogramma bevat de prioritaire acties die de federale overheid en de gemeenschappen en gewesten ondernemen in antwoord op de sociaaleconomische aandachtspunten geïdentificeerd in het kader van de Europa 2020 strategie. Deze acties zijn gericht op het bereiken van de vijf Europa 2020 doelstellingen en passen in de logica van de Europese prioriteiten geïdentificeerd op Europese Raad van 24-25 maart en het Euro plus-pact (zie Bijlage 1). De acties in het Nationale hervormingsprogramma zijn complementair aan het stabiliteitsprogramma wat het macro-economisch luik betreft en complementair met de strategie voor duurzame ontwikkeling wat de globaalstrategie betreft.

België doorstond de economische crisis al bij al relatief goed dankzij de evenwichtige financiële positie van huishoudens en bedrijven, de afwezigheid van een onevenwicht op de lopende rekening, de goede werking van de automatische stabilisatoren in de sociale zekerheid en op de arbeidsmarkt en de effecten van de relancemaatregelen van de regeringen.

In 2010 werd de herneming van de Belgische economie vooral getrokken door de uitvoer, maar ook de groei van de binnenlandse vraag versnelt en zal een belangrijkere bijdrage aan de groei leveren in 2011 onder invloed van een robuust consumenten- en bedrijfsvertrouwen. Voor 2011 zou de economische groei 2% bedragen.

Binnen het kader van de lopende zaken heeft de federale regering, op dit moment, reeds 5 concrete engagementen genomen in antwoord op het Euro Plus-pact:

1. Op 18 maart jl. werd de ontwerpbegroting 2011 goedgekeurd. In dit ontwerp wordt het tekort vastgelegd op 3,6%, wat 0,5% beter is dan voorzien in het lopende stabiliteitsprogramma. Het tekort zal onder de 3% dalen vanaf 2012 en in 2015 wordt een begroting in evenwicht bereikt (zie stabiliteitsprogramma).
2. In het kader van de begrotingsbesprekingen zijn concrete maatregelen genomen om de energieprijzen onder controle te houden. Sinds enkele maanden observeren we immers een herneming van de inflatie die voornamelijk te wijten is aan de stijging van de energieprijzen (zie punt 4.3).
3. De maximale marge voor de reële loonkostenontwikkeling over de jaren 2011-2012 wordt op 0,3 % vastgelegd (zie punt 5.1.). De Wet van 26 juli 1996 staat toe dat de arbeidskosten per eenheid product het gemiddelde van de eurozone niet overschrijden. Dit is precies het objectief vooropgesteld in het Pakt.
4. Op financieel vlak is zopas de structuur voor bank- en financieel toezicht hervormd. Vanaf 1 april 2011 wordt het volledige toezicht uitgeoefend door de Nationale Bank van België, die zowel het micro- als het macroprudentieel toezicht zal uitoefenen. Deze hervorming van onze nationale structuren ligt in het verlengde van wat ook in andere Europese lidstaten beslist is (zie punt 4.2.).
5. Wat de pensioenen betreft, zijn we ons bewust van het probleem van het optrekken van de effectieve pensioenleeftijd die nog steeds ver onder de wettelijke leeftijd van 65 jaar ligt . In oktober zal het Generatiepact geëvalueerd worden zoals voorzien in de wet (zie punt 5.1.).

Voor de realisatie van elk van de 5 Europa 2020-kerndoelen zijn de te ontplooiën maatregelen van de gemeenschappen en gewesten van groot belang. Met het Vlaams regeerakkoord 2009-2014 wil de Vlaamse Regering niet alleen de gevolgen van de economische crisis daadkrachtig aanpakken, maar ook concreet uitvoering geven aan het "Pact2020", de sociaaleconomische doelstellingen die de Vlaamse regering, de sociale partners en het middenveld onderschreven en aan Vlaanderen in Actie (ViA), het legislatuuroverstijgende programma van de Vlaamse Regering om Vlaanderen tegen 2020 naar de top 5 van de Europese regio's te leiden. ViA en het Pact 2020 vormden tevens de basis voor het Vlaams Hervormingsprogramma, dat door de Vlaamse Regering op 1 april 2011 werd goedgekeurd. Het "Plan Marshall 2.Vert" is het belangrijkste gemeenschappelijk strategisch referentiedocument van de regeringen van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap voor de periode 2009-2014. Dit plan, dat over een budget van 2,75 miljard euro beschikt, past in de voortzetting en de verbreding van het Marshallplan (2006-2009). Het heeft als hoofdprioriteit het scheppen van activiteiten en banen, meer bepaald door de hefboomen voor onderwijs en opleiding te activeren, door een ambitieus industrieel en innovatiebeleid te voeren, en door de kansen te benutten die duurzame ontwikkeling biedt. Er zal ook gewaakt worden over het maatschappelijk welzijn en de energie-uitdagingen zullen aangegaan worden. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moet het Pact voor Duurzame Stedelijke Groei, onder andere, toelaten om binnen het huidige institutioneel kader een passend antwoord te bieden, op korte en middellange termijn, op de uitdagingen inzake tewerkstelling en inzake opleiding en onderwijs, meer bepaald door het mobiliseren van de privésector en de beroepssectoren voor tewerkstelling en beroepsopleiding. In dat kader, vormt de alliantie werk-milieu een essentiële dynamiek van de economische ontwikkeling van het gewest gegeven de milieu-uitdagingen. Via haar regeringsverklaring heeft de Duitstalige Gemeenschap een concept voor regionale ontwikkeling "DG-Ostbelgien leben 2025" of "DG, leven in Oost-België 2025" gelanceerd. Op die manier wil ze tegemoet komen aan haar ontwikkelingsperspectieven door haar instellingen en haar inwoners voor te bereiden op de uitdagingen van de toekomst. Tegelijk zorgt dit concept voor de uitvoering van de prioriteiten van de EU2020-strategie.

In alle gewesten en gemeenschappen is de uitvoering van de strategische plannen en regeerakkoorden op schema, zoals blijkt uit de jaarlijkse verklaringen voor het parlement in het najaar van 2010. De gefedereerde entiteiten hebben "regionale hervormingsprogramma's" ontwikkeld waarvan de maatregelen samengevat zijn in het NHP en meer gedetailleerd zijn opgenomen in bijlage 2.

2. Macro-economisch scenario 2011-2020

In het stabiliteitsprogramma wordt uitvoerig ingegaan op de projectie op middellange termijn voor de Belgische economie.

Volgens de nieuwe projectie 2011-2020 zou de Belgische economische groei zowat 2% per jaar bedragen over de gehele voorspellingshorizon. Over de periode 2012-2015 zou de groei mogelijks iets hoger zijn dan 2%.

Het herstel van de groei vanaf het begin van het nieuwe decennium zou moeten toelaten om opnieuw banen te scheppen aan een eerder bescheiden ritme bij het begin van de periode en sneller op middellange termijn. De werkgelegenheidsgraad (20-64 jaar) daalt tussen 2009 en 2011 maar zou opnieuw stijgen vanaf 2012 om, bij ongewijzigd beleid, 69,8% te bereiken in 2020. De verbetering van de arbeidsmarkt zou ook moeten toelaten om de werkloosheidsgraad te stabiliseren vanaf 2011 en daarna te verminderen.

3. Macro-economisch toezicht

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke macro-economische onevenwichten en uitdagingen er in België bestaan. In hoofdstuk 4 worden eventuele “bottlenecks” voor meer groei en jobs geïdentificeerd die de verwezenlijking van de EU2020-strategie in de weg staan.

3.1. Overheidsfinanciën

Het tekort van de gezamenlijke overheid zou verbeteren van -6% in 2009 tot 4,1% van het BBP in 2010 (t.o.v. een gemiddeld tekort van -6,3% van het BBP in de eurozone) terwijl een tekort van -4,8% voorzien was in het stabiliteitsprogramma voor 2010. Volgens de methode van de ECB zou het structureel saldo met 1.3%-punt verbeteren in 2010.

De schuldgraad loopt op van 96.2% in 2009 tot 96.8% in 2010, terwijl een schuldgraad van 100.6% voorzien was in het stabiliteitsprogramma (t.o.v. een gemiddelde schuldgraad van 84,2% van het BNP in de eurozone). De hoge overheidsschuld wordt gecompenseerd door een lage schuldgraad voor particulieren (54,4% BBP eind september 2010) en niet-financiële vennootschappen (42,6% BBP eind september 2010). België heeft dan ook een netto internationale investeringspositie van 43,8% BBP in 2009.

De spread tussen de Belgische obligaties en de Duitse obligaties bedraagt in de tweede helft van maart 2011 tussen 90 en 100 basispunten. De spread ligt daarbij hoger dan in Nederland, Oostenrijk en Frankrijk maar lager dan in Italië.

In het stabiliteitsprogramma worden de maatregelen die de verschillende overheden hebben genomen om het tekort te reduceren tot -3,6% in 2011 in detail besproken. De federale overheid beperkt hiervoor haar tekort tot -3,1%, inclusief sociale zekerheid, en bouwt daarbij haar primair overschot verder uit. De gemeenschappen en gewesten beperken het tekort tot 0,5% BBP, waarvan 0,2% voor rekening van de lokale overheden. De Vlaamse Regering zal in 2011 het begrotingsevenwicht bereiken. Wallonië en de Franse Gemeenschap wensen het traject naar een evenwicht te versnellen en hebben hun globale financieringsbehoefte verminderd met 100 miljoen euro in 2010 en met 222 miljoen euro in 2011 en doen zo dus beter dan de doelstellingen die voortvloeien uit het lopende stabiliteitsprogramma.

3.2. Macro-financiële stabiliteit

Nadat ze in 2008 en 2009 verliezen hebben geleden, zijn de Belgische banken opnieuw rendabel geworden in 2010. Hun solvabiliteitsratio (Tier 1-kapitaal in verhouding tot de risicogewogen activa) is toegenomen sinds eind 2008. Hun liquiditeitspositie is ook verbeterd. De voorzieningen voor de verliezen op vorderingen zijn sterk verminderd, onder meer dankzij een voorzichtige aanpak inzake kredietverlening.

De Belgische banken hebben ook hun activiteiten verder geherstructureerd, overeenkomstig de met de Commissie gesloten akkoorden, om het hoofd te bieden aan de kwetsbaarheden die de financiële crisis aan het licht heeft gebracht. Er vond met name een omschakeling plaats naar

een stabielere financieringsbasis, van de interbancaire markt naar de deposito's van particulieren.

In 2011 zal voor minstens 663 miljoen euro aan dividenden en andere vergoedingen aan de overheden zijn gestort, als vergoeding voor de genomen participaties, tegenover 192 miljoen in 2010. De twee belangrijkste uitdagingen die zich aftekenen voor de toekomst zijn, enerzijds, de terugbetaling van de tegemoetkomingen in het kapitaal door de overheden, en anderzijds, de aanpassing aan de nieuwe Bazel-III-normen inzake solvabiliteit en liquiditeit.

Volgens de laatste kwartaalgegevens van het Kredietobservatorium van de Nationale Bank begint de kredietverlening aan ondernemingen opnieuw licht toe te nemen met een stijging van 3,7% in het derde trimester van 2010 en een stijging van 5,8% in het vierde trimester van 2010

Dit gezegd zijnde, naar het voorbeeld van wat zich afspeelt in tal van andere landen van de eurozone, blijft de regering aandachtig voor het macrofinancieel risico. In deze context heeft de regering het micro-en macro-economisch toezicht geïntegreerd (zie punt 4.2).

3.3. Extern evenwicht & Competitiviteit

De handelsbalans kent op dit ogenblik een zeer beperkt tekort, terwijl de lopende rekening een licht positief saldo kent (+0,2% BBP in 2009). Het is te verwachten dat de beide balansen terug naar een evenwicht zullen gaan, zoals ook blijkt uit de macro-economische projectie. De netto internationale investeringspositie van België bedraagt bovendien 44,6% van het BBP. België kent dus geen externe onevenwichten.

Hoewel in België de evolutie van de reële effectieve wisselkoers (1,3%) en de arbeidskosten per eenheid product (8,8%) niet uit de band springen over de periode 2008-2010 daalde het exportmarktaandeel (-12%) over de laatste vijf jaar. Dit verlies is groter dan in Nederland (-4,1%) of Duitsland (-6,5%) maar kleiner dan in Frankrijk (-17,4%).

Een globaal beleid lijkt noodzakelijk om de marktaandelen terug te winnen (zie punt 4.3).

3.4. Arbeidsmarkt

In 2008 maakte de economische crisis een einde aan de gestage toename van de Belgische werkzaamheidsgraad en bracht ze een stijging van de werkloosheidsgraad met zich mee. De gevolgen van deze stijging zijn echter beperkt gebleven. De werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) is gedaald van 68,0% in 2008 (tegen 70,5% in de EU27,) tot 67,4% in 2010. In 2011 zou de werkzaamheidsgraad opnieuw groeien (67,6%). Ook wat de werkloosheidsgraad betreft, is België relatief gespaard gebleven tijdens de crisis, met een stijging van 1 procentpunt tussen het derde kwartaal van 2008 (begin van de economische crisis) en het vierde kwartaal van 2010, terwijl die stijging binnen de EU27 (eurozone) 2,5 (2,4) %-punten bedroeg. Sinds een jaar neemt de werkloosheidsgraad aanzienlijk af, gaande van 8,4% in februari 2010 tot 7,6% in februari 2011, terwijl de werkloosheidsgraad 9,5% bedraagt in de EU27 en 9,9% in de eurozone.

Deze gunstige evolutie wordt verklaard door de werking van de automatische stabilisatoren, door het intensieve gebruik van federale en gewestelijke anticrisismaatregelen zoals het stelsel van de tijdelijke werkloosheid, het crisis-tijdskrediet en de crisis-arbeidsduurvermindering, de

vermindering van de loonkosten voor de werkgever van bepaalde doelgroepen (het winplan, zie deel 5) en bepaalde bijkomende anticrisismaatregelen, met name de gerichte fiscale maatregelen ten gunste van arbeidsintensieve sectoren zoals de horeca en de bouw, hoofdzakelijk tijdens de eerste fase van de crisis. Een OESO-verslag raamt dat indien wij in 2009 geen beroep hadden gedaan op de anticrisismaatregelen, de werkzaamheidsgraad in ons land 0,9% lager zou liggen.

3.5. Sociale dimensie

Het behoud van een sociaal beschermingssysteem van hoge kwaliteit is een essentieel onderdeel van een doordachte sociaaleconomische politiek in het algemeen en een politiek gericht op de bestrijding van de armoede in het bijzonder. Een gebalanceerde ontwikkeling van de koopkracht van zowel de inkomsten uit arbeid als de vervangingsinkomsten ondersteunt zo het consumptiepatroon en de economische activiteit. De welvaartsaanpassingen van de uitkeringen voor 2009-2010 zijn integraal doorgevoerd. Tussen 2007 en 2012 zal de regering 2,7 miljard (0,75% BBP) hebben geïnvesteerd in het welvaartsvast maken van de uitkeringen (zie ook punt 5.4). Over de periode 2008-2010 is er ook gewaakt over de toegankelijkheid van onze gezondheidszorg, in het bijzonder voor chronisch zieken (m.i.v. kankerpatiënten), en zelfstandigen (integratie kleine risico's in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging) om te vermijden dat hoge persoonlijke gezondheidsuitgaven leiden tot een niet-toelaatbare verarming van de betrokken gezinnen. In 2009 werden drie tijdelijke crisismaatregelen genomen voor zelfstandigen met een onderneming in moeilijkheden (van kracht tot 31 januari 2011) (zie punt 4.3.). Tijdens de economische crisis heeft de sociale zekerheid dan ook ten volle haar rol van automatische stabilisator gespeeld, de grootste schokken opgevangen en de economie ondersteund.

4. Bottlenecks

4.1. Openbare financiën

In haar verslag van juni 2010 raamt de Studiecommissie voor de Vergrijzing (SCvV) de begrotingskosten van de vergrijzing op 6,3% van het BBP voor de periode 2009-2060. In vergelijking met de vorige projectie voor dezelfde periode, zijn de huidige kosten hoger, met 0,1% van het BBP meer. Op middellange termijn, over de periode 2009-2015, zouden de kosten 1,1% van het BBP bedragen en 0,2% van het BBP lager uitvallen ten opzichte van de vorige evaluatie, ingevolge een verslechtering van de economische activiteit die minder uitgesproken is dan verwacht. Zoals blijkt uit de analyse van de SCvV is een globale strategie nodig om ons sociaal model (adequatie en duurzaamheid) in stand te houden. Hiervoor, is het noodzakelijk om de overheidsfinanciën duurzaam gezond te maken, de werkgelegenheidsgraad te verhogen en het groeipotentieel te versterken.

Maatregelen:

- In het stabiliteitsprogramma wordt de budgettaire middellangetermijnstrategie in meer detail uiteengezet. De mijlpalen in de strategie zijn het verminderen van het tekort tot onder 3% in 2012 en het bereiken van een evenwicht of zelfs een overschot op de begroting voor de gezamenlijke overheid vanaf 2015.

4.2. Macro-financiële stabiliteit

Om de hinderpaal voor groei geïdentificeerd onder punt 3.2 te verminderen, is het noodzakelijk de stabiliteit en goede werking te verzekeren van de financiële sector, die kan beantwoorden aan de behoeften inzake bemiddeling van de reële economie.

Om het risico op financiële crisissen in de toekomst te beperken, heeft de federale regering de omkadering van de financiële sector versterkt. Zo werd de architectuur van het toezicht hervormd volgens het "Twin Peaks"-model:

Maatregelen:

- Op 1 april wordt de Nationale Bank van België belast met het micro- en macro-prudentiële toezicht op de financiële sector, terwijl de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen het toezicht zal uitoefenen over de financiële markten en de beursgenoteerde bedrijven, alsook de controle op financiële producten en tussenpersonen. De bevoegdheden van de CBFA, voortaan de Financial services and Markets Authority (FSMA), inzake voorlichting en bescherming van de consument worden ook uitgebreid. Ze zal onder meer reglementen kunnen bepalen die bepaalde retailbeleggingsproducten verbieden.
- Overeenkomstig de Europese richtlijn werd het depositowaarborgsysteem nog versterkt, met een inkorting van de terugbetaaltermijn.

- In juli 2010 heeft de CBFA een reglement aangenomen dat vanaf 2011 reglementaire kwantitatieve liquiditeitsnormen invoert voor kredietinstellingen, in afwachting van de invoering van internationale normen ter zake.
- Een specifieke herstelprocedure van toepassing op de financiële instellingen werd ingevoerd, om preventief te kunnen ingrijpen wanneer de financiële stabiliteit bedreigd wordt. De aangenomen wet laat de regering toe om in extreme omstandigheden een transfer uit te voeren van een deel van de activa van de kredietinstellingen of van de titels die door hen werden uitgegeven.
- In het kader van de noodzaak tot meer deugdelijk bestuur in beursgenoteerde bedrijven in de nasleep van de financiële crisis werd in 2010 een wet aangenomen die alle beursgenoteerde bedrijven verplicht om in het jaarverslag toelichting te geven bij de praktijken inzake deugdelijk bestuur die zij toepassen én inzicht te geven aan de aandeelhouders over de aan het topmanagement toegekende verloning. Er werd ook voorzien dat de variabele vergoeding voortaan moet gespreid worden over minstens drie jaar zodat de langetermijnvisie het haalt op kortetermijnpolitiek. Tot slot worden ook de vertrekvergoedingen (de zogenaamde gouden handdrukken) afgetopt. Om de toegang van ondernemingen, meer in het bijzonder van de KMO's, tot financiering te waarborgen werden meerdere beslissingen genomen op de verschillende beleidsniveaus. Voor de federale overheid gaat het bijvoorbeeld over Belgacap of Initio.
- Ten slotte, volgens het principe dat geen enkele onderneming aan haar lot zou mogen overgelaten worden, heeft de federale regering een Kredietbemiddelaar ingesteld. Zijn opdracht is om alle ondernemingen te begeleiden die het moeilijk hebben om krediet te krijgen of hun verplichtingen na te komen, met uitzondering van de sociale en fiscale schulden. Dit systeem, dat door de EU et de OESO onthaald werd als één van de beste antwoorden van de overheid op de crisis, werd na België trouwens door nog 6 staten ingevoerd.
- In Wallonië werd de kredietbemiddelingsstructuur bestendigd en werd een nieuw hulpmiddel inzake microkrediet uitgewerkt voor zelfstandigen en vrije beroepen om de toegang tot bankkredieten te vergemakkelijken.

4.3. Extern evenwicht & competitiviteit

Een verdere verbetering van het ondernemingsklimaat dringt zich op om de aantrekkelijkheid voor directe buitenlandse investering te vrijwaren en de externe competitiviteit van onze bedrijven te verbeteren. Maatregelen om de loonkosten (punt 5.1) en de inflatie te laten evolueren in lijn met de drie buurlanden, worden genomen. Daarnaast worden ook initiatieven ontwikkeld inzake mededinging en concurrentievermogen, industriële politiek (zie ook punt 5.1), innovatie (punt 5.2) en vorming en onderwijs (punt 5.1 en 5.3) om zo de productiviteitsontwikkeling te verbeteren. Hierbij is het eveneens van belang om aandacht te hebben voor de rol van de KMO's via een toepassing van het think small First principe.

4.3.1. Maatregelen: Federale overheid

- In april 2011 zal de eerste lezing plaatsvinden betreffende het derde pakket richtlijnen omtrent de energiemarkt. Men hoopt het pakket in juli te kunnen implementeren. Dit pakket

bevat eerst en vooral een aantal maatregelen die de marktwerking moeten verbeteren door een verder doorgedreven 'ownership unbundling'. Ten tweede worden de bevoegdheden en de onafhankelijkheid van de CREG gevoelig uitgebreid. De regulator zal vanaf nu strenger en beter geïnformeerd toezicht kunnen houden op de marktspelers in het belang van een transparante marktwerking. Ten derde bevat dit pakket een belangrijk aantal maatregelen ter bescherming van de consument. Zo kunnen - met het oog op de beperking van de volatiliteit van de energieprijzen - de variabele contracten slechts vier maal per jaar geïndexeerd worden, en moet voor andere prijsstijgingen van variabele contracten een voorafgaande toestemming van de CREG verkregen worden, na advies van de Nationale Bank.

- Om de stijgende inflatie het hoofd te bieden besliste de regering in maart 2011 om het kader waarin het Prijzenobservatorium functioneert aan te passen. De Mededingingsautoriteit en de ministers van ondernemen & administratieve vereenvoudiging, zelfstandigen&KMO's en consumentenzaken kunnen daarbij onderzoeken vragen aan het Prijzenobservatorium én steunen op de analyses van dat observatorium in het kader van zijn onderzoeken naar inbreuken op de mededingingswetgeving. Indien prijsdalingen in een eerdere fase van de keten niet worden doorgerekend kan aan de beroepsfederaties gevraagd worden om bijkomende inlichtingen te verstrekken en om de analyses waar nodig aan te vullen. Bovendien wordt er werk gemaakt van een initiatief dat de kwaliteit van de afzetprijzenstatistieken nagaat, zonder daarmee de administratieve last op ondernemingen te verhogen. Een opdracht tot analyse van de prijzen van producten of van productenkorven, van hun samenstelling en van de marges wordt toevertrouwd aan het Observatorium.
- Steunend op de analyses van het Prijzenobservatorium, heeft de Mededingingsautoriteit ondertussen al onderzoek gevoerd naar prijsafspraken in de grootdistributie, de gereguleerde sectoren (telecom, energie) en de betaalsystemen.
- Teneinde de voordelen van de interne markt te verhogen, is de positieve trend inzake het terugbrengen van het omzettingsdeficit in 2010 voortgezet met een omzettingsdeficit van 0,8% in december 2010. Verder kende België in 2010 geen enkele richtlijn met een omzettingvertraging van meer dan 2 jaar. België zal erover waken dat de dienstenrichtlijn volledig geïmplementeerd wordt. Daarnaast werkt België o.b.v. een actieplan inzake inbreukprocedures en werd er bijkomend een reflectieproces gelanceerd om die aanpak nog te verbeteren en het aantal inbreuken te verminderen. Sinds januari 2011 is België lid van EU-Pilot wat op termijn ook moet bijdragen tot een vermindering van het aantal inbreukprocedures. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de gemeenschappen en gewesten.
- De wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming stemt de Belgische regelgeving af op de Europese bepalingen meer bepaald met betrekking tot de oneerlijke handelspraktijken. Een wetsontwerp is in voorbereiding om te antwoorden op de opmerkingen van het gemotiveerd advies van 14 maart 2011.
- In 2009 werden drie tijdelijke crisismaatregelen genomen voor zelfstandigen met een onderneming in moeilijkheden (van kracht tot 31 januari 2011) (zie punt 4.3.): (a) verlenging van de termijn om de sociale faillissementsverzekering aan te vragen; (b) invoering van een pre-faillissementsverzekering in geval van aantoonbare impact van de crisis (voornamelijk

jaarlijkse omzetsdaling met minstens 50%) en (c) mogelijkheid van uitstel van betaling van sociale bijdragen.

- Om het evenwicht tussen het beroepsleven en het privéleven te bevorderen en een betere sociale bescherming van zelfstandigen te garanderen, heeft de Belgische regering in 2010 drie maatregelen genomen betreffende: 1) moederschapverlof; 2) begeleiding van verwanten bij ernstige ziekte of levenseinde; 3) vervangingscontract voor zelfstandigen.
- De invoering van de Starter-BVBA sinds 1 juni 2010 heeft de oprichting van 750 S-BVBA's mogelijk gemaakt.

4.3.2. Maatregelen Gemeenschappen en Gewesten

Een verdere verbetering van het ondernemingsklimaat dringt zich op. Het ondernemersklimaat wordt nog te veel gehinderd door omslachtige en langdurende procedures en administratieve verplichtingen.

Alle gewesten hebben initiatieven genomen om de oprichting, overdracht en groei van ondernemingen te vergemakkelijken, met bijzondere aandacht voor de kmo's. De gewesten zijn zich ook bewust van de noodzaak om innovatie (in de ruime betekenis) beter en doeltreffender te ondersteunen, waardoor met name de exploitatie, verspreiding en groei van research wordt aangemoedigd. De nadruk zal ook worden gelegd op de verbetering van de gewestelijke innovatiesystemen en het creëren van een netwerk tussen de betrokkenen, met name in het kader van de voortzetting van een geïntegreerd industriebeleid.

4.3.3. Maatregelen: Brussel

- **Hergroepering van de activiteiten ter bevordering van de buitenlandse handel en van buitenlandse investeringen**

Ingevolge de Rondetafel buitenlandse handel van 30 maart 2010 heeft de regering op 21 mei 2010 haar goedkeuring verleend aan de integratie van buitenlandse investeringen in het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De gevolgen van deze evolutie zijn:

- Vertienvoudiging van de capaciteit van Brussel om buitenlandse investeringen aan te trekken
 - Organisatie van gezamenlijke missies Buitenlandse handel/Buitenlandse investeringen
 - Nieuwe directie DCE
- **Steun voor de export**
Sedert 1 december 2006 wordt grondiger steun verleend aan de Brusselse ondernemingen en voortaan beschikken KMO's die buitenlandse markten willen verkennen en ontwikkelen, over 9 incentives.
Sedert de hervorming van Buitenlandse handel, en met het oog op de optimalisering van de toegekende menselijke en materiële middelen, heeft het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beslist het administratieve beheer van de subsidieaanvragen betreffende financiële incentives voor de export over te dragen aan de Directie Steun aan Ondernemingen. Momenteel is trouwens een reflectieproces aan de gang om die steun te

- **Overleg op het hoogste niveau wat strategische economische projecten betreft**
Brussels – Export heeft nu een adviseur in dienst die zich bezighoudt met grote prioritaire dossiers, een persoon belast met de ondersteuning van de multidisciplinaire actie van Invest In Brussels bij buitenlandse investeerders.
- **Brussels Welcome Pack werkt aan een unieke formule voor de snelle inplanting van buitenlandse investeerders**
Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelt de buitenlandse investeerders kantoorruimtes ter beschikking op de site van Brussels – Export (BE). Daarnaast beschikken de investeerders over gratis financieel, juridisch en urbanistisch advies vanwege BE. Zo worden sedert 2003 ongeveer 7 ondernemingen per jaar begeleid, voornamelijk KMO's die zich snel op de Europese markt willen begeven. Bovendien stelt Invest in Brussels, samen met de GOMB, sinds 2 jaar in de zone Neder-over-Heembeek een ruimte ter beschikking voor het onthaal van Chinese en Indische bedrijven.
- **Uitbreiding van het netwerk naar zones met een groot potentieel voor buitenlandse investeringen**
De nakende opening van een post voor economisch en commercieel attaché in Chennai (India) en van een post voor economisch en commercieel attaché met technologische kennis in Silicon Valley zullen bijdragen tot het aantrekken van buitenlandse investeerders in de sector ICT, waar het gewest nu al een sterke positie bekleedt.

4.3.4. Maatregelen: Vlaanderen

- De Vlaamse overheid neemt een pakket maatregelen om het ondernemerschapsklimaat te verbeteren. De nog onvoldoende efficiënte werking van de verschillende beleidsniveaus binnen Vlaanderen hebben een impact op het ondernemingsklimaat. Het door de Vlaamse overheid opgezette meerjarenprogramma 'slagkrachtige overheid' probeert d.m.v. 12 belangrijke sleutelprojecten hieraan te verhelpen en dit met maatregelen o.a. op het vlak van administratieve vereenvoudiging, interne staatshervorming, meer efficiënte bestuurslagen, het versnellen en vereenvoudigen van de procedures voor investeringsdossiers, een geïntegreerde benadering van ondernemers (geïntegreerd loket).
- Vlaanderen zet ook in op een sterke ondernemerscultuur. Om de talrijke uitdagingen die hiermee gepaard gaan (toename starters, een sterker en meer kwalitatief en innoverend ondernemerschap) het hoofd bieden, zullen verschillende maatregelen worden genomen. In eerste instantie gaat de aandacht naar bedrijven uit de crisis helpen met instrumenten ter ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden en het voorkomen van faillissementen o.m. door het voeren van een preventief bedrijfsbeleid. Ook de waarborgregeling en de Gigarant-waarborgen die naar aanleiding van de crisis werden ingevoerd, blijven van kracht in 2011. Vlaanderen wil ook een sterkere ondernemerscultuur bevorderen. Er kan hierbij o.a. verwezen worden naar het actieplan ondernemerschap van eind 2010, het actieplan ondernemend onderwijs, de optimalisering en uitbreiding van de KMO-portefeuille, de steun voor advies aan prestarters, en specifieke projecten voor het begeleiden van potentiële ondernemers uit specifieke doelgroepen. De Vlaamse Regering gaat voor groeiende ondernemingen en met de invoering van de Gazellensprong kwam er een set van maatregelen, gericht op snelgroeiende ondernemingen en potentiële groeiers. Er wordt ook

verder ingezet op instrumenten die bedrijfsinvesteringen mogelijk maken en hierbij kan o.a. verwezen worden naar de activiteiten van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) inzake risicokapitaal, kredietverstrekking en de PMV-mezzanine. In het licht van het aanzwengelen van het economische herstel en de transformatie van de economie wil Vlaanderen het aanboren van alternatieve financieringsbronnen voor KMO's aanmoedigen en meer durfkapitaal ter beschikking stellen. Zo wordt het toepassingsgebied van de Winwinlening wordt uitgebreid. Inzake de transformatie van de economische structuur, zal de Vlaamse Regering in de eerste jaarthelft van 2011 een Witboek Nieuw Industrieel beleid voorstellen met concrete maatregelen (zie ook 5.2).

4.3.5. Maatregelen: Wallonië

- Inzake industrieel beleid versterkt Wallonië de aanpak met de Competitiviteitspolen en clustering, met een sterkere klemtoon op de participatie van de KMO's, de internationalisering en de duurzame ontwikkeling. In het kader van de steun bij het creëren van activiteiten zet Wallonië met de Franse Gemeenschap de inspanningen voort inzake administratieve vereenvoudiging in het kader van een geïntegreerd actieplan. Voorts heeft Wallonië de klemtoon gelegd op de toegang van KMO's tot financiering en de ondersteuning van het ondernemerschap en de creativiteit, de ondersteuning van zelfstandige activiteit en het overlaten van ondernemingen. Voor 2011 is de start van een "SBA wallon" voorzien.
- Inzake onderzoek en innovatie hebben Wallonië en de Franse Gemeenschap hun inspanningen geïntensifieerd, zowel op het vlak van de investeringen, van de versterking van het menselijk kapitaal en van de excellentie als van de exploitatie en verspreiding van kennis. Zij wensen een geïntegreerde gemeenschappelijke strategie te ontwikkelen om deze inspanningen beter te coördineren. Het gaat onder meer om het versterken van onderzoek ten dienste van duurzame ontwikkeling, het verbeteren van het statuut van de onderzoekers en zich ervan verzekeren dat zij integreren in de internationale netwerken, om de ontwikkeling van de steun aan de spin-offs / spin-outs en aan de innovatie binnen de ondernemingen. Eind 2010 werd het plan "Creative Wallonia" opgestart en in partnerschap met de OESO zal het gewestelijk innovatiesysteem herzien worden.
- Om de competitiviteit te versterken, wordt de klemtoon ook gelegd op het levenslang leren met een gerichte versterking van het opleidingsaanbod (groene jobs, talen, competitiviteitspolen, ICT), de aansluiting tussen het beleid van de gemeenschappen en van de gewesten inzake onderwijs en vorming en de verbetering van de afstemming van vraag en aanbod (alternerend en kwalificerend onderwijs).
- Om te zorgen voor een betere opvolging van de omzetting van de Europese richtlijnen hebben de regeringen van het Waals Gewest en van de Franse Gemeenschap de monitoringinstrumenten versterkt. Daarnaast maken zij volop werk van de toepassing van de Dienstenrichtlijn en hebben zij in 2010 voldaan aan hun omzettingsverplichtingen.

4.4. Arbeidsmarkt

Vertrekkende vanuit de door het Werkgelegenheidscomité uitgewerkte Europese terminologie voor de identificatie van structurele bottlenecks inzake werkgelegenheid en vorming stellen we vast dat de belangrijkste belemmeringen voor het bereiken van de

werkgelegenheidsdoelstellingen zich situeren in het domein van de arbeidskosten, de vorming en kwalificatie, de arbeidsmarktparticipatie van bepaalde doelgroepen en de strijd tegen discriminatie rond werkgelegenheid.

Bijzondere aandacht moet gaan naar het geheel van factoren dat de arbeidskosten beïnvloedt. Zo zijn de lasten op arbeid, met name op laagbetaalde arbeid, bij de hoogste in de EU (50,3% tegenover een gemiddelde van 40,8% voor de EU15). De wet van 1996 ter bevordering van de tewerkstelling en het preventief veiligstellen van de competitiviteit heeft tot doel te waarborgen dat onze lonen een gelijkaardige evolutie kennen als de lonen bij onze bureaus (FR-DE-NL) en beoogt een maximumnorm te bepalen voor de loonevolutie. Er dient te worden toegezien op een correcte toepassing van deze wet.

Inzake vorming hebben de sociale partners zich ertoe verbonden 1,9% van hun loonmassa te besteden aan de vorming van de werknemers. Deze doelstelling wordt momenteel niet bereikt. In 2009 besteedden de ondernemingen 1,59% van hun loonmassa aan de (formele en informele) vorming van hun werknemers. Over een referentieperiode van vier weken had slechts 6,8% van de werknemers deelgenomen aan een vorming.

De Belgische arbeidsmarkt is daarnaast onvoldoende toegankelijk voor verschillende doelgroepen. Nationaal is de werkzaamheidsgraad van 55 tot 64-jarigen 35,9%, voor vrouwen is die 61%, voor werknemers van buitenlandse afkomst 40,9% en voor jongeren 43,8%. In Vlaanderen gaat het daarbij vooral om oudere werknemers (werkzaamheidsgraad 37,9%), ondanks de inhaalbeweging, en om kansengroepen, met name de arbeidsdeelname van niet-EU-burgers (47,8%), laaggeschoolden (51,9%) en personen met een arbeidshandicap (32,8%) is erg laag in Vlaanderen. In Wallonië komen in de eerste plaats vooral de jongeren onvoldoende aan de bak (werkloosheidsratio 8,9%) en hetzelfde geldt voor Brussel (werkloosheidsratio 8,9%)¹. Daarna volgen de migranten en de vrouwen, waarbij de verschillende categorieën elkaar overlappen. We benadrukken overigens dat Brussel, net als de andere grote stedelijke gebieden, kampt met een stadsvlucht van zijn werknemers naar de rand.

Al kunnen omwille van deze elementen de gewestelijke prioriteiten uiteenlopen, toch stellen dezelfde structurele problemen zich in alle gewesten. Deze hangen met name samen met een stelsel dat arbeidsparticipatie in de vorm van langere loopbanen, meer voltijdse banen of meer arbeidsparticipatie binnen het gezin onvoldoende aanmoedigt of zelfs ontmoedigt. Blijvende aandacht is ook nodig om werkloosheidsvallen te vermijden. Ook op het vlak van opleiding en vorming stellen wij diverse gewestelijke moeilijkheden vast.

De maatregelen om daaraan te verhelpen, worden onderzocht in hoofdstuk 5.

4.5. Sociale bescherming en sociale inclusie

Een analyse van de sociale indicatoren wijst erop dat het aantal huishoudens met lage werkintensiteit, en de kinderen die in zulke huishoudens opgroeien, een belangrijke bottleneck is inzake sociale inclusie. Met 9,2% (t.o.v. 7% in de EU) blijft het aandeel van de bevolking dat leeft in zulke huishoudens in België hoog (concentratie van gebrek aan betaald werk op het

¹ Zoals afgesproken in EMCO wordt voor de jongerenwerkloosheid de voorkeur gegeven aan de ratio t.o.v. de meer bekende werkloosheidsgraad. In de berekening van de ratio wordt het aantal jonge werklozen gedeeld door de totale bevolking, bij de graad door de beroepsbevolking (werkenden + werklozen). Dit laatste levert een vertekend beeld op, omdat slechts zeer weinig jongeren werken.

niveau van het huishouden). Eénieder kansen geven op de arbeidsmarkt, op het vlak van het levenslang leren en in de bredere maatschappij blijft een essentiële zorg om het inclusieve karakter van de groei te garanderen.

Het armoederisico voor mensen die van een sociale uitkering moeten leven is zeer hoog. Zo hebben werklozen een armoederisico van 34,8%, terwijl dat van de actieven 4,8% bedraagt (het armoederisico van (niet-gepensioneerde) andere inactieven is 25,6%).

Het verhoogd armoederisico van kinderen (17,2% versus gemiddeld voor de totale bevolking 14,7%) en het relatief groot aantal kinderen dat opgroeit in huishoudens zonder werk (11,8%) verwijst naar het probleem van de intergenerationele overdracht van armoede. Het armoederisico van mensen die in een éénoudergezin leven, bedraagt 39,1% (versus 35% in de EU).

Uit recente cijfers met betrekking tot arbeidsmarkt- en onderwijsparticipatie van migranten blijkt dat ook de integratie van vooral niet-EU-migranten in de samenleving in België een sleutelprobleem blijft.

Het armoederisicopercentage van ouderen bedraagt 21,2% (t.o.v. 19% in de EU). Het bezit van een huis biedt echter een extra bescherming tegen armoede. Voornamelijk voor ouderen die geen huis bezitten is het armoederisico hoog. Recent is er een inhaalbeweging geweest waarbij de pensioenen verhoogd werden in toepassing van de wet op het generatiepact. Volgens de ramingen van de Studiecommissie voor de Vergrijzing zouden de maatregelen die gepland zijn in het kader van het Solidariteitspact moeten toelaten het armoedepercentage van ouderen aanzienlijk te verlagen. Vooral in het vooruitzicht van de vergrijzing blijft de problematiek van adequate pensioenen en zorgvoorzieningen een belangrijk aandachtspunt.

Er zijn verder nog altijd belangrijke verschillen in gezondheid naar gelang van socio-economische status. 42,7% van zij die een lage opleidingsstatus hebben, beschouwen zichzelf als in slechte gezondheid versus 14,3% van zij die de hoogste opleidingsstatus hebben. Toegankelijkheid van de gezondheidszorgen - in het bijzonder ook voor chronisch zieken - en andere overheidsdiensten zoals sociale bijstandsdiensten, arbeidsvoorzienings- en opleidingsdiensten is een permanente zorg.

Betaalbare, adequate huisvesting blijft een pijnpunt dat zich het scherpst manifesteert in de situatie van daklozen.

Teneinde de houdbaarheid en de afstemming te verzekeren van de pensioenstelsels heeft de Belgische regering in maart 2008 beslist om in overleg met de sociale partners een Nationale Pensioenconferentie te organiseren.

Deze Conferentie die in 2009 van start ging heeft haar conclusies gebundeld in een "Groenboek". Deze synthese heeft het mogelijk gemaakt om een aantal "essentiële kwesties" inzake pensioenen naar voren te schuiven. Die werden op 25 maart 2010 voorgesteld en bekrachtigd door de regering.

In de toekomst zal de federale regering de doelstellingen van de Conferentie verder nastreven en het proces definiëren dat zal toelaten om beslissingen te nemen met het oog om op een adequate en duurzame wijze ons pensioenstelsel te hervormen en te versterken.

5. Belgische doelstellingen in het kader van de Europese 2020-strategie

5.1. Werkgelegenheid

Bij ongewijzigd beleid zou de werkgelegenheidsgraad in België tegen 2020 69,8% moeten bereiken. De verschillende Belgische overheden hebben een doelstelling vooropgesteld om tegen 2020 een werkgelegenheidsgraad te behalen van 73,2% voor de 20 tot 64-jarigen. Om dat doel te bereiken, moeten duizenden werklozen en inactieven aan het werk gezet worden. Conform de werkgelegenheidsrichtsnoeren, heeft de Belgische overheid volgende subdoelstellingen vooropgesteld tegen 2020: een werkgelegenheidsgraad bij vrouwen van 69%, een werkgelegenheidsgraad bij oudere werknemers van 50 %, een percentage jongeren die niet aan het werk zijn of niet in onderwijs of opleiding zijn van 8,2 % en een verschil tussen de werkgelegenheidsgraden van de Belgen en de niet-EU-burgers van minder dan 16,5 procentpunt. Om die subdoelstellingen te behalen, worden ook 'monitoring'-indicatoren gedefinieerd.

Doelstellingen	EU 2009	België 2009	België 2020
Werkgelegenheidsgraad (20-64)	69,1%	67,1%	73,2%
Subdoelstellingen			
Werkgelegenheidsgraad bij vrouwen (20-64)	62,5%	61,0%	69,1%
NEET- Percentage jongeren dat niet werkt , noch onderwijs of opleiding volgt	12,4 %	11,1%	8,2%
Werkgelegenheidsgraad bij ouderen (55-64)	46,0%	35,3%	50%
Vershil tussen werkgelegenheidsgraad van niet-EU-burgers en Belgen (20-64)	10,5	27,5	Minder dan 16,5%

Om die doelstelling te behalen, heeft de Belgische overheid beslist om, conform met de werkgelegenheidsrichtsnoeren (2011), het Euro plus-pact, en de Europese Raadsconclusies van 24-25 maart , maatregelen te nemen gericht op **7 prioritaire krachtlijnen**.

1. Loonbeheersing ;
2. Vermindering van de (para)fiscale druk op de lage lonen ;
3. Toename van levenslang leren voor arbeiders en van de scholing van werkzoekenden ;
4. Verhoogde deelname van de doelgroepen aan de arbeidsmarkt ;
5. Hervorming van het werkloosheidsstelsel ;
6. Verbetering van het arbeidsrecht om flexicurity te bevorderen ;
7. Interregionale mobiliteit.

De maatregelen die hieronder worden voorgesteld gaan in die richting. België is zich er nochtans van bewust dat er, na de vorming van een nieuwe federale regering, **belangrijke bijkomende en structurele hervormingen** zullen moeten doorgevoerd worden om die doelstellingen te bereiken.

5.1.1. Federale overheid

1. Loonbeheersing.

Conform de wet van 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen - die de loonevolutie omlijnt om gelijke tred te houden met de evolutie in de 3 buurlanden (FR-DUI-NL) - werd de vrije maximale marge (boven index) beschikbaar voor de loonevolutie voor 2011-2012, bij koninklijk besluit, voor de eerste keer sinds 1997, vastgelegd op 0% in 2011 en op 0,3% van de loonkosten in 2012.²

2. Verlaging van de belastingdruk en de parafiscale lasten op de lage lonen.

Om werken financieel aantrekkelijker te maken voor de laagbetaalde werknemers en het verschil met de werkloosheidsuitkeringen te vergroten, werd de fiscale en parafiscale last op de lage lonen nog verder verlaagd.

Voor de minimumlonen van 1.415 € per maand verdwijnen de werknemersbijdragen volledig, om te komen tot normale bijdrage van 13,07 % voor de lonen vanaf 2.247 €. Bovendien heeft de regering ook beslist om het nettoloon meteen te verhogen met 120 EUR op jaarbasis, op het niveau van het minimumloon van 1.415 €. Om deze verhoging concreet gestalte te geven heeft ze een nieuw belastingkrediet ingevoerd van een vast percentage van de effectieve vermindering van de persoonlijke sociale-zekerheidsbijdragen. Dit belastingkrediet neemt vanzelf af tot een maandloon van 2.247 €. Vanaf april 2011 is om een rechtstreeks netto-effect te verkrijgen op de maandverloning een impact in de bedrijfsvoorheffing voorzien (budget van 30 miljoen € voor 2011 en 40 miljoen € vanaf 2012).

3. Het levenslang leren van werknemers en de kwalificaties van werkzoekenden verhogen.

Voor de eerste keer treedt er in 2011 een nieuw sanctiemechanisme in werking indien de 1,9% doelstelling niet gehaald wordt: de sectoren die onvoldoende bijkomende vormingsinspanningen leverden moeten boete betalen. Bovendien zijn de ondernemingen voortaan verplicht een deel van hun vormingsinspanningen te richten op laaggeschoolde werkloze jongeren en langdurig werklozen. Het openstellen van stageplaatsen aan jongeren in ondernemingen wordt ook aangemoedigd door een deel van de loonkost van de stagemeeesters te subsidiëren.

4. Verhoging van de deelname van doelgroepen aan de arbeidsmarkt.

Om de aanwerving van doelgroepen aan te moedigen via een vermindering van hun loonkosten, genieten de langdurig werklozen een tussenkomst van de Staat die de werkgever kan aftrekken van het maandloon. Naar aanleiding van de economische crisis, heeft de regering beslist die subsidie voor bepaalde doelgroepen (zie onder) aanzienlijk te verhogen tot eind 2011 (win-win aanwervingsplan) (budget van 443 miljoen euro).

– Optrekken van de werkgelegenheid van ouderen:

De federale regering heeft een toelage ingevoerd die de loonkost voor de werkgever met meer dan 1 000 euro per maand vermindert bij de aanwerving van inactieve 50-plussers (win-winplan). In januari 2011 hebben 7 000 oudere werknemers een job gevonden dankzij deze toelage. Tegen eind oktober 2011 zal het Generatiepact³ geëvalueerd worden door de sociale partners en de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. Op basis van deze evaluatie zal de regering, in voorkomend geval, beslissen of bijkomende

² De CRB gaat uit van een indexering van 3,9% voor 2011-2012 en een evolutie van de loonkost met +5% in de referentielanden (FR- DUI-NL).

³ Dat Pact werd afgesloten in 2005 en omvat een aantal maatregelen ten gunste van loopbaanverlenging.

structurele maatregelen nodig zijn om de werkgelegenheidsgraad van oudere werknemers te verbeteren en om de ongewettigde vervroegde uittreding van de arbeidsmarkt te vermijden.

– **Optrekken van de werkgelegenheid van jongeren:**

De federale regering heeft een toelage ingevoerd die de loonkost voor de werkgever met meer dan 1 100 euro per maand vermindert voor laaggeschoolde werklozen van jonger dan 26 jaar (win-winplan) (maatregel van kracht tot 31/12/2011). In januari 2011 hebben meer dan 34 000 jongeren een job gevonden dankzij deze toelage.

– **Optrekken van de werkgelegenheid van personen met een handicap:**

Vanaf 1 juni 2011 heeft de federale regering een tewerkstellingssubsidie ingevoerd van 500 euro per maand gedurende 24 maanden (budget van 5 miljoen euro zonder de terugverdieneffecten en 1 000 begunstigden). De regering heeft ook maatregelen goedgekeurd om de vrijwillige terugkeer van personen met een uitkeringsverzekering naar de arbeidsmarkt te bevorderen (budget van 13,5 miljoen euro).

– **Optrekken van de werkgelegenheid van langdurig werklozen (langer dan 1 jaar werkloos):**

De federale regering heeft een toelage ingevoerd die de loonkost voor de werkgever met meer dan 750 euro per maand vermindert (win-winplan) (maatregel van kracht tot 31/12/2011). In januari 2011 hebben meer dan 11 000 werklozen een job gevonden dankzij deze toelage.

– **Optrekken van de werkgelegenheid van laaggeschoolden:**

Natuurlijke stijging van het budget "dienstencheques"⁴: +212 miljoen euro (waarvan 85 miljoen euro rechtstreekse terugverdieneffecten zijn), waardoor de werkgelegenheid in 2011 met 17 000 personen kan stijgen ; een deel daarvan komt uit het zwartwerk.

5. Hervorming van het werkloosheidsstelsel:

Sinds 2004 bestaat er een procedure voor de opvolging en begeleiding van werklozen die het behoud van een werkloosheidsuitkering koppelt aan de verplichting actief werk te zoeken. Deze nieuwe procedure heeft belangrijke positieve gevolgen gekend (het aantal langdurig werklozen is met 21% gedaald tussen 2005 en 2010, het aantal werklozen in opleiding is tussen 4 en 11 % gestegen naargelang het gewest, enz.). De federale regering heeft in maart 2010 een hervorming goedgekeurd die de procedure moet versterken via het inkorten van de termijnen, een snellere begeleiding van werkzoekenden, het optrekken van de leeftijd (van 50 tot 52 jaar) waarop de werkzoekenden onderworpen zijn aan de opvolgingsprocedure en een begeleidingsprocedure op maat die langer en specifiek is voor werkzoekenden die niet onmiddellijk inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Deze beslissing zal pas in werking treden indien alle overheden hierover een akkoord vinden. Het is aan de volgende regering om deze hervorming door te voeren en, indien nodig, bijkomende maatregelen te nemen.

⁴ De federale regering heeft een toelage op het verbruik van dienstencheques ingevoerd die 3 doelstellingen beoogt : creatie job van huishoudhulp voor niet-geschoolde werknemers, regularisatie zwartwerk en gezins- en beroepsleven beter op elkaar afstemmen.

6. Het arbeidsrecht verbeteren om flexicurity te bevorderen.

België wordt gekenmerkt door een verschillende bescherming tussen arbeiders en bedienden. Er wordt een aanvang gemaakt met het wegwerken van verschillen in arbeidsrechtelijke regels tussen arbeiders en bedienden. Verschillende maatregelen zullen geleidelijk in werking treden, sommige reeds startend in 2011: arbeiders die ontslagen worden krijgen een ontslagpremie; ook bedienden zullen bij gebrek aan werk tijdelijk werkloos kunnen worden gesteld door hun werkgever (budgettaire kost van 4,3mio euro op jaarbasis). En vanaf 2012 worden de opzeggingstermijnen voor arbeiders langer, deze van hoogbetaalde bedienden korter. Voorts zal een beperkte belastingvrijstelling in werking treden voor de verloningen en/of uitkeringen die worden uitbetaald in het kader van een gepresteerd en/of niet-gepresteerd ontslag vanaf 1 januari 2012. Deze vrijstelling zal tot een bedrag van 600 euro⁵ gaan in 2012 en 2013 en tot 1200 euro in 2014⁶ (budgettaire kost van 17mio euro in 2012-13 en 34mio euro in 2014).

5.1.2. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Om de doelstellingen voor werkgelegenheid uit het NHP en conform zijn Regeringsverklaring 2009-2014 te bereiken, zal het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich toespitsen op en prioritair werken rond de volgende transversale acties:

- 1. De verdere ontwikkeling van de economische activiteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om massaal nieuwe arbeidsplaatsen te blijven creëren door maximaal gebruik te maken van het nieuwe werkgelegenheidspotentieel binnen de arbeidsintensieve sectoren.**
 - De steun aan bestaande ondernemingen en aan ondernemingen die zich in Brussel vestigen, moet worden versterkt om de banenschepping voor de Brusselaars voort te zetten: tussen 2004 en 2010, werden meer dan 50 000 banen gecreëerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest! De ondernemingen worden ertoe aangespoord een handvest te ondertekenen waarin staat dat ze de intentie hebben Brusselaars aan te werven en er zullen systematisch acties ondernomen worden bij de grote werkgevers die op het grondgebied van het Gewest gevestigd zijn.
 - Bovendien zullen bepaalde maatregelen, zoals het Pact voor een duurzame stedelijke groei, de Alliantie “werk-milieu”, de sociale economie of nog de Meerwaardeneconomie (BRUSOC), nieuwe banen creëren in arbeidsintensieve sectoren in Brussel, zoals de bouw, de horeca, de handel, waarbij toegezien wordt op de creatie van banen voor laaggeschoolde profielen.
- 2. De begeleiding van werkzoekenden versterken, met prioritaire aandacht voor de jongeren.**

De maatregel ‘Opbouw van een verplicht contract voor beroepsproject’ (CBP) voor de min-25-jarigen die zich na hun studies inschrijven, ging van start op 30 juni 2010. Die begeleiding, die start met een onmiddellijke ‘screening’ van de werkzoekende, wil verhinderen dat jonge werkzoekenden in de werkloosheid verzeild geraken door vroegtijdig te handelen, vanaf de eerste inschrijving bij Actiris, door middel van een kwalitatieve, geformaliseerde, gepersonaliseerde en aangepaste begeleiding volgens het studieniveau en het actieplan. Uit studies bleek duidelijk dat die maatregel de tewerkstellingskansen sterk

⁵ Index van 2011

⁶ Index van 2011

verhoogd (+20%). Gezien de resultaten, zal de uitbreiding van die begeleiding naar alle werkzoekenden worden onderzocht volgens modaliteiten en temporaliteiten die kunnen variëren naargelang van het profiel van de werkzoekende.

3. Een bijzondere aandacht besteden aan jongeren, de meest kwetsbare groep bij uitstek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Naast het voornoemde CBP, zullen de volgende maatregelen in belangrijke mate ondersteund worden: de projecten «Jeep et Jump», de Overeenkomst voor eerste werkervaring “eerste werkstage», het Doorstromingsprogramma, de sociale interimkantoren, de «Job days», de verspreiding van federale wervingsplannen bij het doelpubliek en de werkgevers en de maatregel ‘individuele beroepsopleiding in de onderneming’ (IBO).

4. Alle actoren rond de opleiding van werkzoekenden mobiliseren.

De opleiding van werkzoekenden zal permanent en uitgebreid ondersteund worden via ACTIRIS-cheques, meer bepaald taalopleidingscheques om de talenkennis te verhogen. In dat opzicht werd, in samenwerking met de Gemeenschappen en de andere Gewesten, een ambitieus ‘Talenplan voor Brusselaars’ goedgekeurd. De opleiding van de werkzoekenden zal worden versterkt via een hervorming van de Beroepsreferentiecentra (BRC). Een nieuw BRC gericht op “stadsberoepen en beroepen bij het openbaar ambt» zal worden opgericht. Tot slot, rekening houdend met de institutionele context in Brussel, zal de synergie tussen de werkgelegenheid en de opleiding versterkt moeten blijven worden, met name via de ontwikkeling van een samenwerkingsakkoord tussen ACTIRIS en *Bruxelles Formation*. Het Gewest heeft beslist de verhoging van de budgetten bestemd voor opleidingen in het Brussels Gewest sterk te ondersteunen.

5. Bestrijding van de discriminatie bij aanwerving en promoten van de diversiteit.

De diversiteit in al haar verschillende facetten moet worden aangemoedigd in het Brussels Gewest, een multiculturele en jonge stad. Concreet zal het Gewest, via de Cel diversiteit van het Territoriaal Pact voor Tewerkstelling, maatregelen zoals diversiteitsplannen blijven promoten bij de ondernemingen.

6. De mobiliteit van de werkzoekenden vergroten.

Gelet op de resultaten, zal de ontwikkeling van de interregionale mobiliteit van de werkzoekenden worden verveelvoudigd, meer bepaald via een nieuw samenwerkingsakkoord met het Vlaams Gewest.

7. Performante overheidsinstrumenten voor werkgelegenheid ontwikkelen en mobiliseren.

Er werd al een omvangrijk werk uitgevoerd om de overheidsinstrumenten aan te passen (bv. decentralisering van de diensten van ACTIRIS om ze nog dichterbij de burger te brengen). Dat werk zal worden voortgezet met de steun van de partners van ACTIRIS, met name de privésector, om een nog groter aantal stageplaatsen aan te bieden.

5.1.3. Wallonië en Franse gemeenschap

Het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap geven daarbij prioriteit aan de versterking van de actieve inschakeling op de arbeidsmarkt en de bemiddeling tussen aanbod en vraag, via een meer intensieve individuele begeleiding die systematisch aan de jongeren en nieuwe werkzoekenden wordt voorgesteld. Die begeleiding zal gepaard gaan met een grotere efficiëntie van de openbare werkgelegenheidsdienst, onder meer door het wegnemen van de

obstakels voor een betere afstemming van de arbeidsvraag en het arbeidsaanbod, met name via de versterking van het plan voor anticipatie en beheer van knelpuntheroepen met een bijzondere aandacht voor de groene beroepen, en via een grotere ondersteuning van mobiliteit op de arbeidsmarkt. Verder wordt gewerkt aan een gunstig kader voor de creatie van meer en betere banen, en voor het opzetten van activiteiten, inclusief in het kader van het zelfstandigenwerk. Dat gebeurt meer bepaald door het nastreven van een geïntegreerd industrieel beleid, dat vooral steunt op competitiviteitspolen en clustering, waarbij de ondernemingsgeest, de oprichting, de overdracht en de ontwikkeling van ondernemingen, en in het bijzonder van KMO's, worden aangemoedigd (lancering van een 'Waals SBA'), en door een vlotte toegang tot financiering voor de KMO's en een voortzetting van de administratieve vereenvoudiging. Het opleidingsaanbod zal ook worden uitgebreid (vooral groene beroepen, talen, competitiviteitspolen, ICT) door het alternerend onderwijs uit te bouwen en de samenwerking tussen de actoren van onderwijs, opleiding, tewerkstelling en de beroepssectoren te versterken.

Van de belangrijkste hervormingen die in Wallonië en de Franse Gemeenschap op het programma staan, wijzen we in het bijzonder op :

- **Invoering van de geïndividualiseerde begeleiding van werkzoekenden** door de toekenning van een persoonlijke adviseur en de aanpassing van de begeleiding naargelang van de individuele kenmerken van de personen. De maatregel zal gericht zijn op de min-25-jarigen die nieuw zijn ingeschreven en de nieuwe werkzoekenden. Het gaat erom de begeleiding en inschakeling van werkzoekenden kwalitatief en kwantitatief te verbeteren. Op termijn is het doel een verdubbeling van het aantal begeleide personen (van 150 000 in 2009 naar 212 500 op termijn).
De maatregel wordt uitgevoerd op basis van een interne herschikking van de middelen van de openbare dienst Werkgelegenheid en heeft dus geen budgettaire impact. De maatregel vereist een minimum van 600 VTE adviseurs die daarvoor speciaal zijn uitgerust. Dat geïndividualiseerd begeleidingsproces wordt geleidelijk ingevoerd sinds januari 2010, en zou tegen eind juni 2011 ontplooid moeten zijn.
Voor 2010 is de toestand als volgt: 454 VTE adviseurs voor begeleiding en 100 000 personen die werden gecoacht door een persoonlijke adviseur.
- **Verhoging van de efficiëntie van de Waalse dienst voor tewerkstelling en beroepsopleidingen:** in het kader van de vernieuwing van het beheerscontract en het FOREM-decreet, zullen de opdrachten en de organisatie van het FOREM hervormd worden. Die hervorming impliceert dat het FOREM zich opnieuw gaat richten op zijn basisopdrachten (begeleiding van werkzoekenden, verzameling van jobaanbiedingen, bemiddeling met de werkgevers, informeren van de ondernemingen en analyse van de arbeidsmarkt, organisatie van de opleiding en prekwificatie, sturing van de partnerships in de socio-professionele inschakeling), zijn efficiëntie verhoogt en de toewijzing van middelen optimaliseert. Die hervorming impliceert geen toewijzing van specifieke bijkomende budgetten. De twee herziene teksten zouden tegen juni 2011 goedgekeurd moeten worden en de nieuwe richtsnoeren zullen van toepassing zijn voor de periode 2011-2014.
- **Voortzetting en versterking van het beleid van de competitiviteitspolen:** Om de dynamiek van de competitiviteitspolen en ondernemingsnetwerken voort te zetten en te versterken, worden verschillende acties uitgewerkt: goedkeuring van een decreet tot bestendiging van dat beleid (2011), oprichting van een 6e pool die gewijd is aan milieutechnologieën (februari 2011), grotere participatie van de KMO's, versterking van de

synergie tussen gewestelijke, nationale en internationale polen, openstelling voor ondernemingen uit naburige gewesten, lancering van een projectoproep 'duurzame ontwikkeling' en transversale integratie van die thematiek in alle polen, versterking van de financiering en van het luik opleiding,...

Er is een budget van 388 miljoen euro voorzien voor de periode 2009-2014, waarvan 288 miljoen voor projectoproepen (jaarlijks, laatste oproep gelanceerd in januari 2011) en de financiering van polen, 65 miljoen voor openbare investeringen, 20 miljoen voor de ondersteuning van export en 15 miljoen voor onderzoek en het onthaal van buitenlandse investeerders.

In het kader van de 6e projectoproep, werden 36 projecten in aanmerking genomen, voor een overheidsbudget van 61,6 miljoen € en verwachte creatie van 1350 jobs, die als volgt zijn verdeeld : Onderzoek : 25 projecten, budget van 51,6 miljoen € ; Opleiding : 10 projecten, budget van 9,6 miljoen € ; Investerings : 1 project, budget van 420 000 €. Wat de internationalisering betreft, waren er 144 projecten of initiatieven voor exportpromotie en internationale zichtbaarheid van de polen in 2010, en kregen 20 dossiers voor buitenlandse investeringen concreet vorm.

- **Plan 'Ensemble Simplifications 2010-2014' en Plan 'Action Industrie'** : de inzet van het plan bestaat erin de administratieve complexiteit maximaal af te bouwen en de administratieve lasten die wegen op alle gebruikers van overheidsdiensten, vooral op de ondernemingen, en op de overheidsdiensten zelf, te verminderen. Het Plan 'Ensemble Simplifications' werd goedgekeurd in februari 2010 en zal worden toegepast gedurende de periode 2010-2014; dit kadert binnen de Europese richtlijn tot vermindering van de administratieve lasten met 25 % in 2012. Het Plan 'Action Industrie' werd in september 2010 goedgekeurd. Het beoogt de algemene weerslag van de industrie te identificeren en de concrete obstakels die de industriële activiteit afremmen, op zeer korte termijn te doen verdwijnen.

Het budget voor de maatregelen « Entreprises » bedraagt 2,810 miljoen € voor de 5 jaar van de legislatuur. Voor de transversale maatregelen bedraagt het budget 1,6 miljoen € per jaar voor Wallonië (EASI-WAL) en 500 000 € per jaar voor de Franse Gemeenschap (MCF), voor de 5 jaar van de legislatuur.

- **Uitbreiding van het aanbod aan taalopleidingen** : In het kader van het Plan Marshall2. vert, steunt de Waalse regering een reeks bijkomende maatregelen om talen aan te leren. Die maatregelen bevatten enerzijds een bijkomend aanbod aan modules taalopleidingen georganiseerd door het FOREM (doelstelling 773 675 uren) en anderzijds taalbadbeurzen voor onder andere werkzoekenden (doelstelling : 5 500), werknemers en jongeren (2 550 voor zesdeklassers, 1 600 voor het kwalificatieonderwijs en 900 voor het hoger onderwijs). De financiering van 275 000 taalopleidingscheques is voorzien. Het totale toekomstige budget voor maatregelen uit het Plan Marshall2. vert bedraagt 48,8 miljoen € voor de periode 2010-2014 (budget 2010 : 7,1 miljoen €).

5.1.4. Vlaanderen

De Vlaamse Regering neemt in overleg met de sociale partners maatregelen die erop gericht zijn om het arbeidsaanbod te verhogen, om meer 50-plussers langer aan de slag te houden, meer kwetsbare groepen aan het werk te helpen en in te zetten op werkbaarheid en werkbare jobs waaronder de verdere uitbouw van kinderopvang. Daarnaast zal een geïntegreerde aanpak op vlak van competentie-ontwikkeling de komende jaren voorop staan, met o.a. de uitbouw van

excellente centra, de uitvoering van het knelpuntberoepenplan. Met onderstaande maatregelen wordt door de Vlaamse overheid mee invulling gegeven aan de boven vermelde prioritaire krachtlijnen 3,4, 6 en 7.

1. **Het levenslang leren van werknemers en de kwalificaties van werkzoekenden verhogen (prioritaire krachtlijn 3)**

Er wordt werk gemaakt van ‘**excellente centra**’ waarin opleidingsaanbieders en sectoren samenwerken om in te spelen op strategische arbeidsmarktknelpunten die de sector ervaart. Dat kan gaan over o.a. knelpuntvacatures, maar ook over de afstemming tussen opleiding en onderwijs als gevolg van structurele wijzigingen in de sector. Bestaande goede praktijken zullen bij dit overleg en de verdere uitwerking van het concept als inspirerende voorbeelden fungeren.

Ondertussen blijft de **individuele beroepsopleiding in de onderneming (IBO)** een belangrijke instroommaatregel voor de Vlaamse arbeidsmarkt. De Vlaamse Regering en sociale partners voorzien daarom in 2010 en 2011 telkens 2 miljoen euro om een groeipad van 11.000 IBO's te realiseren en voor initiatieven om de kwaliteit van de maatregel te versterken. Met 11.801 IBO's werd het streefcijfer voor 2010 alvast behaald. Daarnaast bereikte ook het aantal ongunstige stopzettingen uit het programma met 16,6% een historisch laagtepunt. In uitvoering van het werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) werd in afwachting van een evaluatie ook een versoepeling doorgevoerd aan het stelsel, waardoor na voleindiging van een IBO een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur voor één jaar kan volgen (i.p.v. onbepaalde duur voorheen).

Ondertussen werden de Vlaamse **opleidingscheques voor werkenden** bijgestuurd zodat ze zich voortaan toespitsen op arbeidsgerichte opleidingen. Deze hervorming heeft geleid tot een significante daling van het aantal aanvragen voor niet-arbeidsmarktgerichte opleidingen. Niettemin worden nog steeds ca. 200.000 arbeidsgerichte opleidingscheques uitgereikt op jaarbasis voor een totaalbedrag van ca. 11,5 miljoen euro.

Het sluitstuk van deze benadering ligt in de ambitie om zoveel mogelijk Vlamingen en bedrijven ertoe aan te zetten aan de slag te gaan met een **persoonlijk ontwikkelingsplan (POP)**.

2. **Verhoging van de deelname van doelgroepen (prioritaire krachtlijn 4)**

Voor diverse kwetsbare groepen werd een specifieke aanpak ontwikkeld en de daarbijhorende capaciteit vrijgemaakt in het kader van het WIP:

De Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners beslisten onlangs tot de “**uitbreiding van de activeringsaanpak voor 50-plussers**”. Vanaf 1 april wordt de ‘systematische begeleidingsaanpak’ uitgebreid tot de groep van 55-jarigen. In het najaar zal beslist worden over de verdere uitbreiding tot 58 jaar op basis van een evaluatie. Ook wordt de begeleidingsaanpak voor oudere werkzoekenden versterkt op vlak van competentieontwikkeling en worden de vacatures sneller doorgegeven.

Middellangdurige (1 à 2 jaar) en **langdurige (vanaf 2 jaar) werkzoekenden** worden voortaan vroeger dan in het verleden gecontacteerd met een passend aanbod. Concreet worden werkzoekenden tot 30 jaar die het afgelopen jaar geen begeleiding door de VDAB of een partner hebben gekregen uitgenodigd voor een nieuw evaluatiemoment met het oog op een oriënterende toeleiding naar het meest passende traject. Jaarlijks wordt op die manier

voor 16.500 extra middellangdurige en langdurige werkzoekenden een passend begeleidings- en opleidingsaanbod aangeboden. De organisatie van deze trajecten verloopt via een oproep oriënterende trajectbegeleiding gelanceerd via het Europees Sociaal Fonds (ESF). Jaarlijks biedt de Vlaamse overheid daarnaast aan bijna 3.000 langdurige werkzoekenden een werkervaring van 12 maanden.

Specifiek voor **jongeren met een meer bemiddelbaar profiel** die als gevolg van de crisis niet uitgestroomd zijn naar de arbeidsmarkt werden de *werk@teliers* (ESF-oproep) opgericht. Jonge werkzoekenden worden er uitgedaagd om in groep een project uit te werken. Op die manier kunnen ze zich goed positioneren op die markt (oriënteren), kunnen ze competenties verwerven of onderhouden. De collectieve momenten worden afgewisseld met stages bij werkgevers van maximaal 3 weken. Dit traject kan 6 maanden lopen.

Werkzoekenden met een welzijnsproblematiek wordt een passende begeleiding en ondersteuning aangeboden, o.a. via een uitbreiding van het aantal activeringstrajecten voor werkzoekenden met psychosociale problemen en met experimentele werk-welzijnstrajecten voor personen in armoede.

Ook de **sociale economie** is een belangrijk inschakelingsinstrument voor de Vlaamse arbeidsmarkt. In uitvoering van het WIP worden daarom bijna 400 bijkomende VTE in de sociale werkplaatsen en de lokale diensteneconomie voorzien.

De Vlaamse Regering voorziet een vereenvoudiging van de structuren en regelgeving van de sociale economie binnen een matrixformule, waarin ook hervorming van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen moet passen. Maatgerichte begeleiding en loonkostenondersteunende en -verlagende maatregelen zijn daarbij twee onlosmakelijk verbonden instrumenten, samen met het realiseren van sociale en maatschappelijke meerwaarden.

3. **Het arbeidsrecht verbeteren om *flexicurity* te bevorderen (prioritaire krachtlijn 6)**

Een **actieplan knelpunt-beroepen** heeft als doelstelling het toenemend aantal knelpuntberoepen sneller en beter in te vullen. Hierdoor moet binnenkort minstens 65 procent van alle cursisten die een specifieke opleiding volgen voor een knelpuntberoep (van bijvoorbeeld heftruckchauffeur tot verpleegkundige) ook effectief aan een baan geraken. Nu ligt dat aantal op 60 procent. Vanaf 2012 moet dat percentage verder omhoog.

De focus komt veel meer dan in het verleden op verplichte (her)oriëntering te liggen. Werkzoekenden zullen veel sneller worden aangemoedigd om voor een knelpuntberoep te solliciteren.

4. **Interregionale mobiliteit (prioritaire krachtlijn 7)**

De regionale werkgelegenheidsdiensten werken, onder meer via Synerjob, samen om werkzoekenden over de taalgrens het best aan werk te helpen, met het competentiegericht werken als referentiekader.

Zo concentreert de samenwerking tussen de VDAB en het Forem zich in 4 zones waarin de gemengde teams sinds mei 2008 actief zijn. Zij werken met een mobiele reserve van Waalse werkzoekenden die in Vlaanderen zouden kunnen of willen werken.

In het Brussels Gewest prospecteert de VDAB actief de werkgevers met vacatures in de Vlaamse rand om hen te motiveren tot openheid voor Brusselse werkzoekenden, om in te werken op het gevraagde taalniveau en om de werkmethode jobdating voor te stellen. Bij Actiris staat men in voor een actieve selectie van Brusselse werkzoekenden, een persoonlijk onderhoud en een doorverwijzing met verplichtend karakter. Jaarlijks worden er

tussen Brussel en Vlaanderen minstens 1.000 werkzoekenden interregionaal bemiddeld en worden er minstens 1.500 vacatures uitgewisseld.

5.1.5. Duitstalige gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap zal de arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden verbeterd worden door een hervorming van de bevoegde instellingen en een bredere communicatie tussen de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en de ondernemingen. Met name de werkzoekenden die het nauwst bij de arbeidsmarkt aansluiten, zullen zo snel mogelijk jobaanbiedingen krijgen.

De kleine en middelgrote ondernemingen, die relatief talrijk zijn in de Duitstalige Gemeenschap, zullen worden gesensibiliseerd met betrekking tot de leeftijdspiramide van hun personeel en aangemoedigd om de overdracht van kennis en knowhow van het oudere naar het jongste personeel te versterken. Daarenboven zullen de oudere werknemers aangemoedigd worden om specifieke opleidingen te volgen binnen of buiten hun bedrijf om te kunnen beantwoorden aan de nieuwe eisen van de arbeidsmarkt en het vervroegd pensioen te kunnen uitstellen. Het aanbod aan formele en niet-formele voortgezette opleidingen, die beschikbaar zijn voor alle werkenden, wordt in de toekomst meer gecoördineerd zodat bedrijven beter voorbereid zijn op de veranderende uitdagingen van de arbeidsmarkt en zodoende ook de innovatie wordt bevorderd. Daarvoor zal er meer gebruik worden gemaakt van grensoverschrijdende opleidingen.

5.1.6. Monitoring indicatoren

Monitoring indicatoren	EU 2009	België 2009	België 2020
Aandeel van de loonmassa van de ondernemingen dat besteed wordt aan de opleiding van werknemers		1,59%	1,9%
Deelname van de werknemers aan de opleiding binnen een referentieperiode van 4 weken		6,8%	15%
Gemiddelde loopbaanduur ⁷		28,6 jaar	32 jaar
Loonverschil tussen mannen en vrouwen (verschil tussen bruto-uurlonen van vrouwen en mannen, voltijds en deeltijds)	17,5%	9%	5%
Aandeel van vrouwen die niet of deeltijds werken met als belangrijkste reden een gebrek aan kinderopvang, binnen het totaal aantal vrouwen die niet of deeltijds werken ⁸	27,3%	44,7%	minder dan 33% onder meer door het verhogen van de beschikbaarheid van kinderopvang
Participatiegraad aan een actief arbeidsmarktbeleid voor jonge werklozen van jonger dan 25 jaar		72,9%	100%
Begeleide activering van jongeren vóór de 4e maand werkloosheid		82,9% 2008	100%

⁷ Berekend volgens de EMCO-methodologie. Deze indicator houdt geen rekening met de gemiddelde werkloosheidsduur, noch met de gemiddelde duur van inactiviteit.

⁸ Deze indicator is gebaseerd op vraag 19a "Wat is de belangrijkste reden om deeltijds te werken?", 19b "Waarom neemt u de zorg voor de eigen kinderen of andere afhankelijke personen op zich?", 47a "Wat is de belangrijkste reden waarom u geen betrekking zoekt of wenst?" en 47b "Waarom neemt u de zorg voor de eigen kinderen of andere afhankelijke personen op zich?" van de Doorlopende enquête naar de arbeidskrachten.

5.2. O&O en innovatie

O&O-Uitgaven (in % van het bbp)	2009	2020
België	1,96%	3.0 %
Europese unie	2,01%	3.0%

België stelt zich tot doel zijn O&O-intensiteit tegen 2020 te verhogen tot 3%, wat overeenstemt met de doelstelling van de Europese Unie. België wenst wel dat fiscale incentives inzake O&O-investeringen opgenomen worden in de berekeningen. Momenteel is 30% van de Belgische O&O-investeringen afkomstig van de overheid en 70% van de privésector. We staan open voor de initiatieven van de Europese Commissie om een innovatie-indicator te ontwikkelen die meer gericht is op de innovatie-output om het beleid in kwestie te bepalen en op te volgen, in het bijzonder de stijging van het aantal innovatieve bedrijven in alle sectoren.

De federale overheid heeft de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers voor 75% vrijgesteld. Tegen 2020 zal deze maatregel ongeveer 0,18% BBP-bijdrage leveren aan de 3% doelstelling.

De Gewesten en de Gemeenschappen hebben grote bevoegdheden op het vlak van innovatiebeleid en nemen dus nieuwe initiatieven. Zo voorziet Vlaanderen een nieuw Innovatiepact en stellen het Waals Gewest, Brussel en de Franse Gemeenschap een gemeenschappelijke strategie voorop m.b.t. onderzoek. Hoewel die initiatieven van aard verschillen, hebben ze allemaal tot doel de O&O- en innovatie-intensiteit te verhogen en het economisch weefsel binnen de gewesten te transformeren naar een kennisgebaseerde economie via een geïntegreerde benadering van innovatie. Ze beogen tevens de excellentie van wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en vorming. In elk gewest wordt het beleid toegespitst op de domeinen waarvoor het gewest een comparatief voordeel heeft dat het wenst te behouden en te bestendigen. Ten slotte wordt de nadruk gelegd op een hogere efficiëntie van het beleid en van de regionale innovatiesystemen door een bijzondere aandacht voor netwerkvorming.

De Gewesten en Gemeenschappen plannen bovendien specifieke maatregelen.

5.2.1. Vlaanderen

Vlaanderen heeft een ambitieuze strategie voor O&O en innovatie uitgewerkt waaraan d.m.v. verschillende maatregelen uitvoering gegeven wordt aan 5 belangrijke prioriteiten namelijk : (1) het realiseren van doorbraken in onderzoek en innovatie door focussen van innovatiestrategieën en krachtenbundeling rond speerpunt domeinen. In het kader van Vlaanderen in Actie wordt bepaald dat O&O-investeringen in Vlaanderen vooral worden ingezet op logistiek en transport, ICT in de gezondheidszorg, voeding en gezondheid, nieuwe materialen en nanotechnologie en energie en milieu. In 2011 moeten zogenaamde innovatieregiegroepen een innovatiestrategie voorstellen en trajecten uitwerken voor de valorisatie van innovatie in deze domeinen. Vlaanderen bundelt de krachten rond speerpunt domeinen en doet dit o.a. door het versterken of vernieuwen van de speerpunt domeinen (zo zijn er twee onderzoekscentra in uitbouw gericht op toekomstgericht onderzoek, nl. het Strategisch Initiatief Materialen (SIM) en het Centrum voor Medische Innovatie (CMI)), het verder inbedden van de Strategische Onderzoekscentra (SOC's) in het innovatielandschap en het opstarten van grote projecten als respons op de maatschappelijke uitdagingen (Flanders' Care , I-Cleantech , proeftuin elektrische voertuigen),(2) de

transformatie van de Vlaamse economie versnellen door hogere innovatiekracht. Hierbij kan specifiek verwezen worden naar het in opmaak zijnde Witboek Nieuw Industrieel beleid waarbij een productiviteitsoffensief en een versterkt concurrentievermogen, een innovatiebeleid en een infrastructuurbeleid centraal staan en een bedrag van 200 miljoen euro voor het Transformatie, Innovatie en Acceleratiefonds (TINA-fonds) wordt voorzien. Medio 2011 maakt de Vlaamse Regering de concrete maatregelen bekend in het Witboek Nieuw Industrieel Beleid, (3) het inzetten op Vlaanderen als sterke netwerkregio voor onderzoek en innovatie waarbij kan verwezen worden naar het eind 2010 opgerichte Vlaams Europaplatform waarin overheid, kennisinstellingen en bedrijven informatie uitwisselen m.b.t. de Europese O&O-prioriteiten (4) de fundamentele van de kennisbasis versterken en deze maximaal aanwenden (met o.a. het Vlaams actieplan voor onderzoekers dat 20 concrete acties voor de periode 2010-2011 bevat), en ten slotte (5) het boeken van resultaatwinsten door een verbeterde impact, een verhoogde efficiëntie en toenemende middelen die het behalen van de 3%-doelstelling voor Vlaanderen moeten ondersteunen.

5.2.2. Het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap

De twee regeringen zetten hun inspanningen voort om de investeringen in O&O en innovatie te verhogen (onder meer via een versterking van excellentieprogramma's, activeringsprogramma's en publiek-private partnerschappen) en de efficiëntie van het beleid in kwestie te verbeteren. Het betreft enerzijds de ondersteuning van de excellentie van het wetenschappelijk onderzoek en anderzijds de grotere verbreiding en valorisatie van onderzoek en innovatie binnen het economisch weefsel, alsook de betere werking van alle componenten van het regionaal innovatiesysteem (innovatie in ruime zin). Het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap voeren een voluntaristisch beleid voor de vijf prioritaire thema's van de geïntegreerde onderzoekstrategie (duurzame ontwikkeling, verlenging van de levensduur en – kwaliteit, gezondheid, hernieuwbare energie en technologisch onderzoek) en plannen maatregelen in verschillende domeinen: versterking van het onderzoek ten behoeve van duurzame ontwikkeling (financiering van groen onderzoek en het in acht nemen van de economische en sociale impact in alle gesubsidieerde onderzoeken), verbetering van het statuut van Franstalige onderzoekers en ondersteuning van hun integratie in internationale onderzoeksnetwerken, verhoging van het menselijk kapitaal en de onderzoeksexcellentie (ondersteuning uitbreidingsplan van het FNRS en geassocieerde fondsen), oprichting van het "Walloon Institute for Leadership in Life Sciences" (WELBIO).

Wat betreft het innovatiebeleid wordt de nadruk gelegd op de valorisatie en de verspreiding van kennis, bijvoorbeeld via de spin-offs-spin-outs, netwerkvorming (o.a. door competitiviteitspolen), de ondersteuning van innovatie binnen ondernemingen, van de uitbouw van ICT en van creativiteit. In 2011 zal het gewestelijk innovatiesysteem onderzocht worden in samenwerking met de OESO.

Van de voornaamste voorziene hervormingen wijzen we in het bijzonder op:

- **Strategie « Naar een geïntegreerd onderzoeksbeleid »:** de doelstelling bestaat erin een interactief continuüm te verzekeren dat gebaseerd is op complementariteit en samenhang tussen de verschillende onderzoeken – vrij onderzoek, strategisch onderzoek en toegepast onderzoek – aansluitend bij de marktgebonden en sociale behoeften. Dat onderzoek steunt op de analyses van de sterktes en de zwakten van het Waals en Franstalig onderzoeks- en innovatiesysteem en van de behoeften m.b.t. middelen, instrumenten, bestuur en evaluatie

om een geïntegreerde aanpak te ontwikkelen en concrete acties te ondernemen. De strategie streeft de volgende acht strategische doelstellingen na: een onderlinge complementariteit van de instrumenten; een ambitieuze doelstelling: streven naar een O&O-intensiteit van 3%; een samenwerkingslogica van partnerschappen en een valorisatie van het onderzoek; een internationale uitstraling; een versterking van de capaciteit: sensibilisering voor wetenschappelijke beroepen en verbetering van de loopbaan van onderzoekers; het definiëren van strategisch onderzoek, met vijf hoofdthema's om het hoofd te bieden aan de sociale uitdagingen, de evaluatie van het gevoerde onderzoek en een prospectieve benadering; de versterking van de banden tussen wetenschap en maatschappij. De strategie werd eind maart 2011 goedgekeurd door de regering en geldt voor vijf jaar, van 2011 tot 2015.

Er werden al verschillende onderzoeksprogramma's gelanceerd. In 2010, samenhangend met de 5 prioritaire thema's: Financiering van de activeringsprogramma's m.b.t. ICT (€ 6,5 miljoen) en energie-efficiëntie en hernieuwbare energie (€ 10 miljoen), lancering van projectoproep WELBIO (€ 10 miljoen bovenop het gewoon budget). In 2010 werd het Europees handvest voor onderzoekers aangenomen door 3 universiteiten. Er waren 98 Waalse actoren (ondernemingen, onderzoekscentra, instellingen voor hoger onderwijs en andere verenigingen) actief in KPOTO-projecten en de projecten van 23 ondernemingen werden aanvaard in het kader van de programma's ERA-Net, Eurostats of Eureka.

- **Plan Creative Wallonia**: het plan heeft als doel een algemene innovatiecultuur te bevorderen in Wallonië door acties op verschillende niveaus: onderwijs, ondernemingen en KMO's in het bijzonder, netwerkvorming, openstelling naar het buitenland en ICT. Het plan werd in oktober 2010 goedgekeurd en de eerste 12 maatregelen werden gelanceerd door de Waalse regering: creatieve vorming voor toekomstige managers en economische actoren (ID Campus), week van de creativiteit, Zénobe-prijs, observatiecentrum voor trends, internationalisering, co-working en clubs van vernieuwers, audit van het innovatiepotentieel van de KMO's, op de markt brengen van innovatieve prototypes, ICT-innovatiecentrum ... De uitvoering ervan strekt zich uit over de hele legislatuur (2010-2014). De budgetten worden toegewezen aan de verschillende maatregelen bij hun goedkeuring. In 2010 werd een budget van € 10,35 miljoen uitgetrokken voor goedgekeurde maatregelen.

5.2.3. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het kader van haar budgettaire middelen en conform haar Regeringsverklaring wil de Brusselse regering de middelen voor wetenschappelijk onderzoek verhogen om de aanbevolen Europese normen na te streven. Het mobiliserend effect van die doelstelling moet benadrukt worden, zowel voor de overheidssector als voor de ondernemingen.

De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wil zich eveneens bezighouden met de kwalitatieve aspecten van de doelstelling en zal zich inspannen om alle steunmaatregelen voor onderzoek aan te wenden door de kortste weg te kiezen tussen onderzoeksresultaten en hun gevolgen in termen van economische valorisatie en jobcreatie.

Om de overdracht van technologie te bevorderen, worden (nu of in de toekomst) strategische platformen opgericht in de drie innoverende sectoren: ICT in 2010, biowetenschappen in 2011 en milieu in 2012.

De nieuwe maatregelen die van toepassing zijn vanaf 2011 zullen niet alleen een betere ondersteuning van de kleine ondernemingen mogelijk maken, maar ook zorgen voor een bredere waaier aan beschikbare steun. Zo zullen de ondernemingen, in het bijzonder KMO's, en/of universiteiten en onderzoeksinstituten ondersteuning kunnen vragen voor de jonge, innovatieve ondernemingen, voor procesinnovatie en innovatie van de organisatie van diensten, voor het gebruik van diensten voor innovatieadvies en -ondersteuning, voor het indienen van projecten in het kader van internationale partnerschappen, voor de aanwerving van hoogopgeleid personeel en voor de verwezenlijking van doctoraten in ondernemingen.

1. De inzet is duidelijk dat het geheel van maatregelen op een coherente en aanvullende manier aansluit bij de 'innovatiewaardeketen' in Brussel. Het Brussels Gewest beschikt over een uitzonderlijke concentratie aan eersterangsactoren die verbonden zijn aan onderzoek en innovatie, maar de schakel naar de creatie van ondernemingen en banen moet worden versterkt. Er zal bijzondere aandacht geschonken worden aan dat punt en aan de evaluatie van de doeltreffendheid van de aangewende instrumenten.
2. Het gewest zal de ontwikkeling van innovatiecentra voortzetten in de innoverende sectoren, de steun aan Brusselse actoren ten aanzien van Europese onderzoeksprogramma's versterken en initiatieven nastreven voor de bewustmaking rond wetenschappelijke en technische loopbanen.
3. Ten slotte zal Brussel de vorming van bestaande synergieën met de overige gewesten en gemeenschappen nastreven om samenwerkingsverbanden te ontwikkelen waar alle partijen baat bij hebben.

Sleutelmaatregelen: Voorzetting van de begrotingsinspanning, Hogere steun aan kleine ondernemingen, Nieuwe steunmaatregelen voor ondernemingen, Oprichting van strategische platforms, Verdere ontwikkeling van innovatiecentra, Versterking van de middelen voor de Europese en internationale samenwerking.

5.3. Onderwijs en vorming

Het onderwijsbeleid valt onder de bevoegdheden van de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige Gemeenschap.

België	2009	2020
Tertiair (30-34-jarige hogeropgeleiden)	43,2%	47%
Vroege schoolverlaters	11,7%	9,5%

5.3.1. Vlaanderen

Vlaanderen kende in 2009 een percentage vroegtijdige schoolverlaters van 8,6%. Deze groep van jongeren wordt beschouwd als onvoldoende gekwalificeerd om sterk te staan op de arbeidsmarkt. Dat zij hun startkwalificatie niet behalen, vormt een structurele uitdaging voor de arbeidsmarkt en het onderwijs in Vlaanderen. Ze houdt verband met de nood aan alternerende praktijkervaring (stages) op alle niveaus van het onderwijs en een versterkte begeleiding naar de arbeidsmarkt.

In het kader van een pakket maatregelen om het aantal vroegtijdige schoolverlaters tegen het jaar 2020 in Vlaanderen tot 5,2% terug te dringen is er onder meer het Actieplan tegen spijbelen en werd het decreet leren en werken (2008) ingevoerd dat schooluitval wil voorkomen. In dit verband wordt er ook ingezet op een diepgaande hervorming van het secundair onderwijs zodat beroeps- en technisch gerichte opleidingen opgewaardeerd worden. Begin 2011 is een oriëntatienota over de hervorming van het secundair onderwijs door de Vlaamse minister van onderwijs publiek gemaakt. Daarbij dient er ook voor gezorgd te worden dat jongeren een studierichting kiezen die aansluit bij hun interesse en capaciteiten.

Ruim 43% van de 30-34 jarigen heeft een diploma hoger onderwijs. Hiermee scoort Vlaanderen vandaag al hoger dan de Europa 2020-doelstelling van 40%. Om dit percentage tegen 2020 nog te verhogen tot 47,8% wordt o.a. ingezet op een verdere democratisering van het hoger onderwijs. Zo zullen er incentives worden gegeven om meer niet-traditionele studenten aan te trekken. Er worden stappen gezet om op termijn de studiefinanciering automatisch toe te kennen. Bovendien zal de uitbreiding van de studiefinanciering naar cursisten van het hoger beroepsonderwijs en van diplomagerichte opleidingstrajecten in het tweedekansonderwijs onderzocht worden. Door gebruik te maken van afstandsonderwijs wordt de combinatie van leren en werken vergemakkelijkt.

In juli 2010 heeft de Vlaamse Regering een plan uitgetekend voor de hervorming van het hoger onderwijs voor de komende 12 jaar. Het plan zal operationeel zijn vanaf het academisch jaar 2013-2014. Het omvat de volgende onderdelen: (1) de integratie van alle masteropleidingen in de universiteiten (met uitzondering van de opleidingen in de kunsten) om op die manier de binaire structuur van het hoger onderwijs te versterken (2) extra middelen voor het versterken van de onderwijs-onderzoeknexus in alle universitaire opleidingen, voor het creëren van bijkomende formatieplaatsen van docent en hoogleraar aan de universiteiten om de perspectieven van de postdocs op een academische carrière te verbeteren, (3) extra middelen voor de professionele bacheloropleidingen aan de hogescholen en voor het praktijk gebaseerd onderzoek aan de hogescholen, (4) versterking van de mobiliteit van studenten en docenten, (5) vorming van een geïntegreerde hoger onderwijsruimte in Vlaanderen gaande van de “associate degrees” (HBO5 opleidingen) tot het doctoraat om de diversiteit aan opleidingen te vergroten en beter af te stemmen op de behoeften maar tegelijk ook de doorstroming van studenten te verbeteren.

Andere maatregelen die een verbetering van de kwaliteit van de onderwijssystemen beogen en dus in het verlengde liggen van het EU vlaggenschip “Jeugd in beweging” zijn : (1) ervoor zorgen dat iedere burger de sleutelcompetenties verwerft die nodig zijn in de kenniseconomie waaronder ICT-vaardigheden en competenties voor levenslang leren, (2) een aantrekkelijk aanbod van beroepsonderwijs en -opleiding voorzien, (3) het beroep van leerkracht aantrekkelijk houden, (4) prikkels geven om levenslang leren en tweedekansonderwijs te volgen, (5) flexibele leertrajecten aanbieden, onder meer door het ontwikkelen van nationale kwalificatiekaders en partnerschappen tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en het modulariseren van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en het volwassenenonderwijs, (6) de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur en HBO/SE-n-SE experimenten en (7) het verhogen van de leermobiliteit van jongeren en leerkrachten/docenten. Er worden ook maatregelen genomen om loopbanen in wiskunde, natuurwetenschappen en technologie in het secundair en hoger onderwijs te stimuleren.

5.3.2. Franse Gemeenschap en Wallonië

De regeringen van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap willen een geconsolideerd aanbod voor levenslang leren ontwikkelen, voornamelijk door samenwerkingsverbanden te vormen tussen de verschillende actoren binnen onderwijs en vorming⁹ en een kwaliteitsvol onderwijs- en opleidingsaanbod te ontwikkelen dat voor iedereen toegankelijk is. In dat kader zal de nadruk gelegd worden op de hervorming van het kwalificatieonderwijs die verschillende werkdomeinen betreft, waaronder de ondersteuning van de werkzaamheden van de Service francophone des métiers et des qualifications (SFMQ) en de toepassing van 'Certification par unités (CPU)' als Franstalig Belgisch antwoord op de invoering van het ECVET-systeem, de ontwikkeling van het alternierend onderwijs, de ontwikkeling van de beroepsoriëntering in overeenstemming met de behoeften van de arbeidsmarkt en de uitbreiding van het onderwijsaanbod voor sociale promotie.

De uitvoering van het Schoolcontract zal worden voortgezet met als doel elke jongere en volwassene die een voortgezette opleiding volgt de kans te bieden de kennis en competenties te verwerven die nodig zijn voor de integratie in het sociale en het professionele leven.

De prioriteiten voor het hoger onderwijs bestaan eruit studeren algemeen toegankelijk te maken en succes in de hand te werken, levenslang leren en e-learning te ontwikkelen en de coherentie van het aanbod te verduurzamen in de context van het Bolognaproces.

Om het aanbod aan levenslang onderwijs en vorming te verbeteren, wil de regering tevens de mobiliteit van de burgers bevorderen, zowel tussen de verschillende Franstalige onderwijs- en opleidingsaanbieders in België als met andere Belgische en buitenlandse aanbieders. Het gaat er dus om mechanismen te voorzien die de erkenning, de overdracht en de validatie van de competenties zullen waarborgen.

Wat de voornaamste voorziene hervormingen betreft, vermelden we in het bijzonder:

- **Herstructurering van het kwalificatieonderwijs:** het komt erop neer dat onderwijs aantrekkelijker en efficiënter te maken, met name door ongelijkheden te beperken en het voortijdig schoolverlaten waardoor veel jongeren in de structurele werkloosheid terechtkomen, tegen te gaan. De ervaring met 'certification par unités' (CPU) is een beslissende stap in die richting. Dankzij een hernieuwde samenwerking zal het onderwijs voor sociale promotie zich in het verlengde van het CPU situeren om het voor de leerlingen die zonder kwalificatie de school verlaten mogelijk te maken hun vorming voort te zetten in het onderwijs voor sociale promotie. Bovenop de 'klassieke' financiering van het secundair onderwijs heeft het Parlement de toekenning goedgekeurd van een provisie voor nieuwe beleidsmaatregelen ten belope van 3 miljoen euro om de verdere financiering van projecten die te maken hebben met de herstructurering van het kwalificatieonderwijs mogelijk te maken vanaf het schooljaar 2010-2011: CPU (proefproject gelanceerd op 5 beroepen), centra voor geavanceerde technologie (CTA, 14 van de 31 centra zullen geïnstalleerd zijn tegen het einde van het schooljaar 2010-2011), 'bassins scolaires' (oprichting van subregionale instanties is bezig), promotie van de beroepen, ... Die projecten zullen geleidelijk worden ontplooid tot het einde van de legislatuur (2014).

⁹ Oprichting van de Service Francophone des Métiers et Qualifications (SFMQ), Cadre Francophone des Certifications (CFR).

- **Betere synergie tussen onderwijs- en opleidingsaanbieders voor meer efficiëntie:** momenteel worden vier werkassen uitgevoerd: de ontwikkeling van leefbekkens en synergiepolen, de versterking en de hervorming van het alternerend onderwijs, de oprichting van de Service Francophone des Métiers et Qualifications (SFMQ, budget van 700 000 euro/jaar), en uitrusting (27 miljoen euro voor de uitrusting van de centra voor geavanceerde technologie tussen 2009 en 2013, met ondersteuning van de structurele Fondsen, 5 miljoen euro/jaar respectievelijk toegekend aan het uitrustingsfonds voor de secundaire scholen en aan de competentie- en referentiecentra). De eerste verwezenlijkingen zijn voor 2011, onder andere inzake uitrusting, de oprichting van de SFMQ, het alternerend onderwijs (oprichting van de Franstalige dienst voor alternerend onderwijs/ l'office francophone de la formation en alternance).

5.3.3. Duitstalige Gemeenschap

De Duitstalige Gemeenschap zal erop toezien dat de leerlingen beter voorbereid zijn op de eisen en de realiteit van de arbeidsmarkt. Kwaliteitsonderwijs zal de leerlingen grotere slaagkansen bieden in hun beroepsloopbaan en hun risico op werkloosheid beperken. De billijkheid van het schoolsysteem en de toegang tot hoogwaardig onderwijs en vorming voor iedereen veronderstelt een betere begeleiding van leerlingen en studenten die geconfronteerd worden met moeilijkheden m.b.t. de onderwijsloopbaan of gevoelsmatige en sociale problemen. Voor die laatsten zullen specifieke pedagogische methoden worden gebruikt om tijdelijke moeilijkheden te overkomen zodat een schoolachterstand of zelfs schooluitval worden voorkomen. De kwaliteit van het onderwijs wordt op elk niveau vooropgesteld door een betere lerarenopleiding en een professionalisering van de directiestructuren in scholen. Het is belangrijk de beroepsopleiding te ontwikkelen en te harmoniseren door de integratie van de beroepstechnische opleidingen, de alternerende opleidingen en levenslang leren (LLL). Dit vergt een gemeenschappelijk kwalificatiekader en het bouwen van bruggen tussen de verschillende opleidingsbenaderingen, wat voorzien is voor het jaar 2012. Ten slotte zal de euregionale en interregionale samenwerking tussen de onderwijs- en opleidingsinstellingen worden uitgebreid.

5.3.4. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Binnen het kader van zijn bevoegdheden heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maatregelen genomen voor de schoolherinschakeling. Hierbij is de strijd tegen het absentisme prioritair. De regionale maatregelen zijn georganiseerd in twee assen.

1. As preventie: de verschillende actoren die bijdragen aan de strijd tegen het absentisme worden gesensibiliseerd. De samenwerking tussen de overheid en de actoren in het veld gebeurt via het bevorderen van plaatselijk overleg. Er is reeds overleg tussen de verschillende betrokken Brusselse schoolbemiddelaars en bovendien wordt een samenwerking met het Parket van Brussel (afdeling Gezin) beoogd.
2. As schoolherinschakeling: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voert ook acties in de scholen via het Programma Preventie Schoolverzuim (PSV) door meer dan 300 educatieve projecten te financieren die de schooluitval en het absentisme beogen te verminderen.

5.4. Sociale cohesie

Vermindering van het aantal mensen met risico op armoede en sociale uitsluiting	2008	2020
België	2.194000	-380.000
Europese Unie	115.339.000	-20.000.000

De doelstelling inzake bestrijding van armoede en sociale uitsluiting wordt uitgedrukt in de vorm van een streefcijfer voor de vermindering van het aantal mensen geconfronteerd met het risico op armoede en sociale uitsluiting, bepaald op basis van drie indicatoren die ook toelaten de situatie te monitoren: relatief armoederisico, ernstige materiële deprivatie en huishoudens met lage werkintensiteit. België heeft als ambitie dat tegen 2020 380.000 mensen minder geconfronteerd worden met het risico op armoede en sociale uitsluiting, ten opzichte van het referentiejaar (2008). Daarnaast zullen subdoelstellingen inzake kinderarmoede, bevolking in huishoudens met lage werkintensiteit en schuldoverlast aangenomen worden in het volgende Nationaal Hervormingsprogramma.

Om de 'bottlenecks' vermeld in sectie 4.5. weg te werken met het oog op de realisatie van de federale doelstelling hebben de verschillende regeringen volgende beslissingen genomen en acties ondernomen:

5.4.1. Federale overheid

- Sinds 2008 heeft de regering een plan rond armoedebestrijding dat 59 concrete maatregelen omvat omtrent inkomen, gezondheid, tewerkstelling, huisvesting, toegang tot energie en overheidsdiensten.
- In maart 2011 is een actieplan goedgekeurd dat de vrijwillige terugkeer van arbeidsongeschikten naar de arbeidsmarkt bevordert. De inhoudingen op de uitkering in geval van deeltijdse werkhervatting zullen worden aangepast zodat men een uitkering en een werkhervatting gemakkelijker zal kunnen combineren. De procedures voor de toegestane werkhervatting worden vereenvoudigd door het voorafgaand karakter van de toelating om het werk te hervatten te schrappen, en te vervangen door een toelating a posteriori. Daarnaast worden de financiële stimuli om een opleiding te volgen verhoogd en de kwaliteit en de samenhang van de medische evaluatie van de arbeidsongeschiktheid verbeterd.
- In het kader van de welvaartsenveloppe 2011-2012 zijn de uitkeringen van de werknemers en zelfstandigen verhoogd. Zo worden alle pensioenen met minstens 1,25% verhoogd tegen 2012 en neemt de kloof tussen de minima in het stelsel van de zelfstandigen en de werknemers, die tijdens deze legislatuur fel verkleint is, niet opnieuw toe. De budgettaire impact wordt geraamd op:

Welvaartsenveloppe werknemers (miljoen euro)	2011	2012
Pensioenen		307
<i>Waarvan</i>		
... 2 % voor minimumpensioenen		50
...2,25 % voor de oudste pensioenen		48 ¹⁰
... 1,25 % voor niet minimumpensioenen		167
Invalideitsuitkeringen		101
Arbeidsongevallen en beroepsziekten		10
Werkloosheid		79
TOTAAL	176	498
Welvaartsenveloppe zelfstandigen (miljoen euro)	2011	2012
Pensioenen		60
<i>Waarvan</i>		
... 2,11 %/2,37 % voor minimumpensioenen		52
...2,25 % voor de oudste pensioenen		2 ¹¹
... 1,25 % voor niet minimumpensioenen		6
Invalideitsuitkeringen		12
TOTAAL	27	72

- Om de welvaartsvastheid te verzekeren voor zij die een sociale uitkering genieten, zullen het Leefloon (LL) en de financiële maatschappelijke steun, de Inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) en de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) vanaf 1 september 2011 met 2% verhoogd worden. De budgettaire impact wordt geraamd op 18 miljoen in 2011 en 66 miljoen in 2012.

5.4.2. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Brussels Actieplan voor de strijd tegen de armoede 2010 is opgebouwd rond 34 concrete strategische doelstellingen. Het bevorderen en verstevigen van de sociale cohesie loopt langs drie hoofdlijnen: (1) Een preventiebeleid dat iedereen beschermt tegen armoedesituaties; (2) Een multidimensioneel beleid tot bestrijding van ongelijke behandeling en discriminatie; (3) Een inspraakbeleid waarbij rekening wordt gehouden met de kennis en de verschillende benaderingen van alle bij armoede betrokken partijen. Op basis van de strategische doelstellingen worden de beleidsopties afgebakend door het (begrote) Actieplan. Enkele concrete maatregelen als voorbeeld: (1) Arbeid en tewerkstelling: €26 miljoen toegekend voor beroepsopleiding in Brussel; (2) Uitwerking van het recht op een woning: €540 miljoen voor meer sociale woningen in Brussel en €1 miljoen om sociale bescherming te bevorderen op de vrijgemaakte gas- en elektriciteitsmarkt (indicator van materiële deprivatie). Enkele geplande maatregelen: (1) Voor iedere beleidsbeslissing zal een armoedetoets uitgevoerd worden; (2) Bij het bevorderen van de toegang tot onderwijs en opleiding zal de nadruk worden gelegd op preventieacties, campagnes en projecten die bijdragen tot het terugdringen van schooluitval; (3) Op het gebied van huisvesting zullen de acties worden toegespitst op de ontwikkeling van de

¹⁰ Het betreft hier de bijkomende kost van respectievelijk 1% en 1,25% in vergelijking met de toename van de andere dan minimumpensioenen en de minimumpensioenen.

¹¹ Idem.

sociale huisvesting, de strijd tegen leegstaande en ongezonde woningen en de sociale begeleiding van kansarme groepen.

5.4.3. Vlaanderen

Het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting is voor de Vlaamse Regering een topprioriteit, wat o.a. wordt weerspiegeld in de ambitieuze doelstellingen die Vlaanderen in 2020 wil behalen, met name een 30%-reductie op de drie indicatoren (armoederisico, ernstige materiële deprivatie, huishoudens met lage werkintensiteit) zonder dubbeltelling en ook voor een halvering van de kinderarmoede. Om de armoede gecoördineerd te bestrijden, heeft de Vlaamse Regering op 2 juli 2010 het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 (VAPA) goedgekeurd. Het VAPA zal jaarlijks worden opgevolgd via voortgangsrapporten. Het eerste voortgangsrapport in 2011 zal een verdere concretisering van de doelstellingen bevatten en in 2012 volgt dan een grondige evaluatie en bijsturing van het actieplan.

In het Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 wordt verder gebouwd op VAPA en wordt d.m.v. maatregelen ingezet op: (1) een voorkomend en participatief beleid, (2) het leggen van bijzondere accenten op kinderen en ouderen in armoede, (3) de toegankelijkheid van de maatschappelijke dienstverlening, (4) rechten en hun (automatische) toekenning, (5) inkomen, (6) schuldoverlast, (7) gezondheid en welzijn, (8) thuisloosheid, (9) iedereen toegang bieden tot onderwijs van een goede kwaliteit, (10) het bevorderen van betaalbaar wonen in Vlaanderen en (11) werk. Belangrijke accenten worden gelegd op het bestrijden van kinderarmoede, onderwijs, werk en het bevorderen van betaalbaar wonen, omdat deze actiedomeinen ook sterk bijdragen aan de realisatie van de andere Europa 2020-doelstellingen.

Inzetten op gelijke kansen in het onderwijs impliceert een ambitieus onderwijs- en flankerend beleid dat vertrekt vanuit een flexibele en leergerichte aanpak op maat. Er worden - gaande van het kleuteronderwijs tot het hoger onderwijs - verschillende maatregelen genomen die bijdragen tot de verhoging van de sociale inclusie. Er kan verwezen worden naar maatregelen die de participatie aan kleuteronderwijs moeten verhogen en de financiële drempels in het onderwijs verder aanpakken. Via een nieuw personeelsomkaderingssysteem (ingangdatum voorzien voor 1 september 2012) zal het kleuteronderwijs een betere personeelsomkadering krijgen. Ook worden sinds een paar jaar niet alleen studietoelagen voorzien voor secundair en hoger onderwijs, maar ook voor kleuter- en lager onderwijs.

In het tegengaan van armoede en sociale uitsluiting, speelt het hebben van een duurzame job een zeer belangrijke rol. Kansengroepen, en mensen in armoede in het bijzonder, krijgen begeleiding op maat bij het traject dat nodig is om in die kwaliteitsvolle job te geraken vooral via integrale (opleidings)trajecten waarbij zowel aan arbeid als aan welzijn wordt gewerkt: zie het voorbeeld van de integrale activeringstrajecten werk-welzijn. In 2011 realiseert de VDAB met middelen uit het werk- en investeringsplan minstens 300 geïntegreerde trajecten naar werk voor mensen in armoede.

Om het betaalbaar wonen in Vlaanderen te bevorderen, zal het aanbod sociale woningen worden uitgebreid. Het decreet grond- en pandenbeleid voorziet in 43.000 extra sociale huurwoningen, 21.000 extra sociale koopwoningen en 1.000 extra sociale kavels tegen 2020. De betaalbaarheid van sociaal wonen wordt bevorderd. In januari 2011 trad een nieuwe berekeningswijze van de huurprijs voor een sociale huurwoning volledig in werking. Door woningen energiezuiniger en mensen energiebewuster te maken kan de energiefactuur dalen. Er komt een dakisolatieplan voor kwetsbare doelgroepen.

Wat het bestrijden van kinderarmoede betreft, moet het kaderdecreet kinderopvang er op termijn toe leiden dat alle gezinnen met een behoefte aan kinderopvang ook een recht op kinderopvang kunnen uitoefenen, in het bijzonder kwetsbare gezinnen.

5.4.4. Wallonië

In Wallonië wordt een universeel sociaal insluitingsbeleid gevoerd, maar bijzondere inspanningen worden geleverd voor het begeleiden van bepaalde categorieën werklozen, meer bepaald de mensen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn. De hoofdlijnen van het gewestelijk sociaal insluitingsbeleid hebben betrekking op onderwijs, opleiding en inschakeling op de arbeidsmarkt, meer bepaald door maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid en de ontwikkeling van de sociale economie (adviesbureaus, microkrediet en toegang tot risicokapitaal, inschakelingsbedrijven, enz.), de samenwerking tussen de openbare arbeidsbemiddelingsdienst en de operatoren die ermee zijn belast de kansarme groepen bij te staan,... Wallonië heeft ook een geïntegreerde benadering ontwikkeld voor de strijd tegen de grote armoede, de strijd tegen en de preventie van schuldoverlast en de toegang tot huisvesting (sociale huisvesting, financiële steun bij aankoop van een woning, verbetering van de hygiëne van de woningen). Volgende sleutelmaatregelen kunnen in het bijzonder worden vermeld:

- **Bevordering van het samengaan van privé- en beroepsleven door het opdrijven van het aanbod in de diensten voor kinderopvang en bijstand aan personen,...** : Dit betreft het wegnemen van hindernissen voor het investeren in de beroepsloopbaan, in het bijzonder voor de vrouwen door het verhogen van de werkgelegenheid (via de regeling hulp aan tewerkstelling) in de diensten voor bijstand aan personen en het opdrijven van de investeringen in de onthaalinfrastucturen. Er is ook voorzien dat de pilootervaring insluiting van jongeren in wijken in moeilijkheden geleidelijk wordt veralgemeend. Voor de periode 2010-2014 is een begroting van 297 miljoen € (hulp aan tewerkstelling) en 125 miljoen € alternatieve financiering (investering in de infrastructuur) voorzien. Eind 2010 waren 2.137 voltijds equivalente jobs (hulp aan de bevordering van de tewerkstelling / programma voor professionele transitie) omgezet in permanente jobs. Wat de creatie van nieuwe jobs betreft (start in 2011), is de doelstelling 1.250 nieuwe jobs.
- **De versterking van de ondersteuning van mensen ver van de arbeidsmarkt, in het bijzonder via een alfabetiseringspolitiek.** Drie doelstellingen worden nagestreefd: Conceptie en invoering van een model voor de evaluatie van de strategie voor de strijd voor de alfabetisering; Voortzetting van de permanente inventaris van het aanbod inzake alfabetisering die moet toelaten het gebruik van dat aanbod in functie van de behoeften van de verschillende doelpublieken te evalueren en Implementatie van een territoriale strategie van strijd tegen het analfabetisme die berust op de coördinatie van de acties, de detectie van het analfabetisme, de toegang tot vorming voor groepen in beroepsopleiding, voor groepen die aansluiting zoeken bij het maatschappelijk leven en voor werknemers. Deze drie assen zijn het voorwerp van ontmoetingen en werken die zouden moeten uitlopen op de validering van instrumenten en onderzoek en de officiële start van de territoriale strategie in het eerste semester van 2011. De begroting voorzien voor de derde maatregel bedraagt momenteel 4,100 miljoen €.
- **Structurele financiering van de nachtsielen:** De doelstelling is om tegen het einde van de regionale legislatuur (2014), de structurele financiering van acht vergunde nachtsielen te

benaderen. Deze financiering bestaat uit drie luiken: infrastructuur, werkingskosten en personeelskosten. De begroting wordt momenteel uitgewerkt.

- **De strijd tegen de schuldoverlast: de doelstelling is om het aantal personen met schuldoverlast te verminderen door een hervorming en een herfinanciering van de sector vanaf 2011** (De totale begroting bestemd voor de strijd tegen en de preventie van schuldoverlast bedraagt momenteel 4,234 miljoen euro). Vijf actie-assen zijn bepaald: Intensifiëren, optimaliseren van de preventie-acties; Professionalisering van de functie en het werk; Aansturen op een optimale geografische dekking; Herzien van de organisatie van de sector: rollen en opdrachten van de actoren op het terrein; Herfinancieren van de diensten om zo hun actiemiddelen te versterken.

5.4.5. Duitstalige gemeenschap

De Duitstalige Gemeenschap zal de activiteiten van de sociale economie ontwikkelen en oriënteren in functie van de behoeften aan begeleiding van hun personeel. Via een nauwe samenwerking met het Werkgelegenheidsbureau en andere sociale actoren zullen de mensen begeleid en opgeleid worden in specifieke maatregelen zodat ze in staat zijn de job uit te voeren die best beantwoordt aan hun capaciteiten.

5.5. Energie-Klimaat

De verkregen doelstelling van een vermindering met 18% van het verbruik van primaire energie in 2020 ten opzichte van PRIMES 2007 is berekend op basis van beleidslijnen en maatregelen getroffen op federaal niveau en door de gefedereerde entiteiten en houdt rekening met een raming van de impact van de economische en financiële crisis. Men komt dus tot een energiebesparing van 9,8 Mtoe waarvan 2Mtoe het resultaat zouden zijn van de economische en financiële crisis.

België	2020
Energie-efficiëntie	-18%*
CO ₂	-15%
Hernieuwbare energie	13%

* Waarvan 3,4% effect van de economische crisis.

Inzake energie en klimaat vloeien de prioritaire maatregelen rechtstreeks voort uit de implementatie van het pakket Energie-Klimaat. Uiteraard moet er daarbij gezorgd worden voor het maximaliseren van de convergenties tussen de EU2020 strategie en de strategie voor duurzame ontwikkeling.

Wat energie-efficiëntie betreft zijn de prioritaire maatregelen die in het toepassingsveld van de richtlijnen vallen de volgende:

- De richtlijn 2006/32/EC met inbegrip van de reglementering inzake energiestatistiek, de CRE-verplichtingen van de netbeheerders voor de overheidsdiensten, de voorbeeldrol van de overheden (officiële gebouwen, overheidsopdrachten), de gerichte subsidies, het mobiliteitsplan, de afspraken met de industrie, de productnormen en de verplichting van energie-etikettering. De **gedetailleerde** maatregelen zijn opgenomen in het Nationaal actieplan (en in de gewestplannen) energie-efficiëntie waarvan het eerste momenteel geëvalueerd wordt (juni 2011).

- Richtlijn 2009/125/EG betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energie-gerelateerde producten (herschikking)
- Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking).

5.5.1. Federale overheid

De prioritaire maatregelen die het dringendst zijn voor de federale overheid om uit te voeren zijn:

- de voortzetting van de invoering en controle van de normen voor energieverbruikende producten (huishoudtoestellen en industriële toestellen beoogd door de kaderrichtlijn ecologisch ontwerp) en van de energie-etikettering (volgens de richtlijn Energy labelling).
- een aanpassing van de belastingverminderingen voor energiebesparende investeringen die een maximale efficiency mogelijk maken.
- specifieke modaliteiten geïntegreerd op het niveau van de vergunningen voor de nieuwe productie-infrastructuur en de transportnetten van elektriciteit en gas zouden energiebesparingen mogelijk maken op het niveau van de productie en het transport.
- de ontplooiing van de windmolens op de Noordzee, via de toekenning van de vergunningen voor de installatie van infrastructuur zal onrechtstreeks bijdragen tot de energieprestatie van het Belgische elektriciteitsproductiepark.
- de aanleg van fondsen van het type derde investeerder die aan bepaalde categorieën (overheden, sociaal kwetsbaren) toelaten om energiebesparende investeringen uit te voeren.

De federale ministers belast met deze maatregelen zijn de minister van Energie, de minister van Leefmilieu en de minister van Financiën.

De maatregelen zijn met meer details opgenomen in het Federaal actieplan energie-efficiëntie dat integraal deel uitmaakt van het Belgische nationaal actieplan (publicatie voorzien in juni 2011).

5.5.2. Vlaanderen

De Vlaamse Regering ziet de milieu- en energiedoelstellingen als hefboomen naar een groenere economie. Vlaanderen wil de uitstoot van broeikasgassen beperken en de gevolgen van klimaatverandering opvangen. Centraal hierbij staan het Vlaams klimaatbeleidsplan 2013-2020 en het Vlaams adaptatieplan.

Om de Vlaamse energie-efficiëntie te laten toenemen, zal medio 2011 werk gemaakt worden van een tweede actieplan energie-efficiëntie 2011-2016. Vlaanderen gaat ook voor de toename van het aandeel hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling in het finaal energieverbruik. De energienormen voor nieuwbouw worden aangescherpt en er wordt een voorlopersbeleid ontwikkeld voor wie veel zuiniger bouwt dan de norm met als doel om, zoals voorzien in de EPBD Richtlijn tegen 2021 bijna energieneutraal te bouwen. Er wordt een minimumaandeel hernieuwbare energieproductie voor nieuwbouw opgelegd. In het bestaande patrimonium worden energiebesparende maatregelen verder gestimuleerd.

Vlaanderen zal ook inzetten op groene groei. Om de vergroening te versnellen, ligt o.a. een plan klaar om een systeem van groene waarborgen en een groen investeringsfonds in het leven te roepen. De ecologiepremie zal grondig worden hervormd en efficiënter gemaakt. Er is in 2011 een bedrag van 102 miljoen euro vastleggingskredieten voorzien. Er zal in deze legislatuur ook een Vlaams Energiebedrijf worden opgericht dat in belangrijke mate zal bijdragen tot een vergroening van de energiemarkt. Ten slotte gaat Vlaanderen ook voor een betere energie-infrastructuur. Om de evolutie naar een groenere economie op te volgen, zal een meetkader ontwikkeld moeten worden. Vlaanderen zet ook volop in op groene jobs. Dit wordt binnen het leefmilieu- en energiebeleid opgenomen door verhoogde investeringen in kwalitatieve isolatie van huizen en het stimuleren van hernieuwbare energie en elektrisch rijden. Investerings in groene economie hebben ook een stimulerend effect op de tewerkstelling en hier komen de groene banen in beeld. Er wordt door de Vlaamse overheid geïnvesteerd in een flexibel en toekomstgericht opleidingsaanbod en hierbij kan specifiek verwezen worden naar het in begin september 2010 opgestarte project “Platform Vlaams arbeidsmarktonderzoek van de toekomst” (VLAMT). Met dat platform wil Vlaanderen experimenteren met methodes voor het detecteren en analyseren van trends en de impact ervan op beroepen en competenties. In 2011 zal actief gezocht worden naar aanknopingspunten voor een nadere bepaling van toekomstberoepen en groene beroepen die in Vlaanderen aan belang zullen toenemen. Vanuit het Werkgelegenheids- en Investeringsplan (WIP) organiseert de VDAB opleidingen in uitbesteding voor kansengroepen (voorbeelden: opleidingen energiesnoeier en plaatser van zonnepanelen, opleidingstraject isoleren van ruwbouw en dak). De VDAB overlegt verder met de sectoren, werkgeversorganisaties en bedrijven voor opleidingstrajecten die georganiseerd kunnen worden binnen de voorziene financiële middelen van het WIP. Voor de middellange termijn (2011-2014) heeft de VDAB een strategie ontwikkeld rond de implementatie van het duurzaamheidsprincipe in de opleidingen zelf met als doel de vergroening van de competenties van de werknemers en werkzoekenden.

Naast de bovenvermelde prioritaire maatregelen zal de realisatie van de “20-20-20”-doelstellingen ook mee ondersteund worden door duurzame maatregelen op het vlak van mobiliteit en transport (o.a. e-mobiliteit, Mobiliteitsplan Vlaanderen, globale hervorming van de verkeersfiscaliteit), inzake overheidsopdrachten (duurzaam wonen en bouwen, Vlaams actieplan duurzame overheidsopdrachten) en op het vlak van landbouwproductie (aandacht zal vooral gaan naar de zelfredzaamheid en de concurrentiekracht van de landbouwbedrijven).

5.5.3. Wallonië

Het Waals energiebeleid berust op vier fundamentele assen: het promoten van rationeel energieverbruik (met inbegrip van de energie-efficiëntie), het ontwikkelen van hernieuwbare energie, de toegang tot energie voor iedereen en de omkadering van de geliberaliseerde markten voor elektriciteit en gas. Het Plan Marshall 2.Vert houdt een transversale integratie in van de problematieken rond duurzame ontwikkeling en in het bijzonder van de kwesties energie-klimaat, wat een geïntegreerde aanpak impliceert waarbij verschillende interventievelden gemobiliseerd worden: onderzoek en innovatie, ruimtelijke ordening, financiering, begeleiding en ondersteuning van ondernemingen, werkgelegenheid, vorming, industriebeleid, ... Hoofdzakelijk in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid – Leefmilieu zullen acties worden voortgezet en versterkt (projecten met derde investeerders of privaatspublieke partnerschappen, renovatie van woningen, ...).

Naast de voortzetting en de versterking van de omzetting van de richtlijn “energiediensten” (2006/32) zal een tweede actieplan energie-efficiëntie worden goedgekeurd, naast een Plan “Lucht-klimaat-energie”. De sleutelmaatregelen van het Waals Gewest slaan zowel op de energieprestatie van gebouwen, de ondersteuning van de aanpak ter beheersing van het verbruik van ondernemingen via sectorakkoorden van de tweede generatie, als op de consumenten via de voortzetting van acties rond sociale energiebegeleiding en preventie via de OCMW’s. De rol van de overheid als motor van de duurzame ontwikkeling werd overigens versterkt. Inzake industrieel en innovatiebeleid werd een competitiviteitspool “milieutechnologieën” opgericht en werd de milieudimensie geïntegreerd in alle competitiviteitspolen. Een onderzoeksprogramma rond het thema energie-efficiëntie en hernieuwbare energie werd gestart, een centrum voor excellentie in duurzame ontwikkeling zal opgericht worden en er wordt een strategie ontwikkeld rond milieuvriendelijke motorisering.

Dit zijn enkele van de belangrijkste maatregelen:

- **Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu:** doel is van de verbetering van de kwaliteit van het leefmilieu een bron van economische kansen en werkgelegenheid te maken. Het beleid omvat dus twee complementaire en onlosmakelijk met elkaar verbonden onderdelen: een deel milieu en een sociaaleconomisch deel, zowel op het niveau van het aanbod als van de vraag. De algemene doelstelling van de eerste Alliantie is de kwaliteitsverbetering van de Waalse gebouwen en hun energieprestaties, door de bouwsector te structureren volgens een duurzame benadering en het werkgelegenheidsniveau in de sector op te krikken. Een budget van in totaal 879 miljoen euro (2010-2014) is voorzien voor pijler V van het Plan Marshall2.Vert, “Een toekomststrategie: de Allianties Werkgelegenheid-Leefmilieu”. Het Meerjarenplan betreffende de eerste alliantie zou moeten worden goedgekeurd door de Regering in de loop van het eerste trimester van 2011. Het zal worden uitgevoerd in de periode 2011-2014.
- **Plan PIVERT – Energetische renovatie van openbare woningen:** doel is de energieprestaties van de woningen te verbeteren om de huurkosten voor sociale huurders, wiens financiële situatie vaak precair is, gevoelig te verminderen en het energetische comfort van de woningen te verbeteren. Er moeten energieprestatieniveaus worden bereikt die hoger zijn dan voorzien voor renovatie in de bepalingen betreffende de energieprestatie van gebouwen. Ook proefprojecten inzake ecorenovatie worden gesteund. Een financiering van 400 miljoen euro (waaronder een terugbetaalbaar voorschot van 100 miljoen euro, gefinancierd via door de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa aan de Société wallonne du logement toegekende kredieten) wordt besteed aan die werkzaamheden voor de periode 2011-2014. De lancering van de oproep tot het indienen van projecten is voorzien voor 2011 en de uitvoering ervan vanaf eind 2011-begin 2012. Meer dan 10 000 woningen zouden van het renovatieprogramma kunnen genieten.
- **Uitwerking van een regionale ontwikkelingsstrategie voor hernieuwbare energiebronnen:** deze maatregel wordt genomen via een reeks beslissingen betreffende de versnelling en optimalisering van de invoering van hernieuwbare energie in Wallonië, met name de ontwikkeling van het deel hernieuwbare energie in het finaal energieverbruik, de uitwerking van een strategie betreffende biomassa-energie, de aanpassing van het mechanisme ter bevordering van groene elektriciteit en het bepalen van nieuwe quota en van een traject voor 2020, de actualisering van het referentiekader voor de bouw van windmolens in Wallonië en de actualisering en aanpassing van het mechanisme ter bevordering van zonne-energie, de invoering van een certificeringsmechanisme voor

vloeibare biomassa en ten slotte diverse onderzoeken betreffende de ontwikkeling en de evolutie van de netwerken. Het algemene budget voor deze actie, waarvan de uitvoering voorzien is in 2011, bedraagt 600 000 €.

5.5.4. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu is bedoeld om in de bouwsector enerzijds te zorgen voor een aanbod van lokale ondernemingen die tegemoet komen aan de nieuwe ambitieuze energie-uitdagingen voor gebouwen en, anderzijds, voor een aanpassing van het opleidingsaanbod (permanente opleiding, beroepsopleiding, insluiting van werkzoekenden via werkgelegenheid), zodat ook de arbeiders opgeleid zijn om deze uitdagingen aan te pakken.

Het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling wil de regionale ontwikkeling bevorderen door een evenwichtige formulering van de economische, sociale en ecologische uitdagingen. Het verduidelijkt de rol die duurzame ontwikkeling speelt bij het aanpakken van de grote uitdagingen veroorzaakt door de demografische druk, de werkgelegenheids- en onderwijsproblematiek, de milieuproblematiek en de internationalisering.

Het Plan Iris2 moet de verkeerslast tegen 2018 met 20% terugdringen ten opzichte van 2001 en draagt dus ook bij tot de vermindering van de broeikasgasemissies en andere vormen van vervuiling door de transportsector. Er zijn 9 prioriteiten geformuleerd.

Wat betreft de *energieprestaties van gebouwen* legt de herschikte Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen de lidstaten op dat nieuwe gebouwen vanaf 1 januari 2021 “bijna-nulenergiegebouwen” moeten zijn. In Brussel zullen alle nieuwe, door de overheid beheerde gebouwen vanaf 2011 reeds “bijna-nulenergiegebouwen”, d.w.z. “passieve gebouwen” zijn. Bovendien zullen alle nieuwe woningen, kantoren of scholen in Brussel vanaf januari 2015 de passiefstandaard moeten respecteren. De grondige renovatie van openbare gebouwen moet lage-energie-renovatie zijn vanaf 2011 en die van privéwoningen moet dat vanaf 1 januari 2015 zijn.

Energie Uitdaging moet de Brusselaars sensibiliseren door hen ertoe aan te zetten hun energieverbruik te verminderen en minder CO₂ uit te stoten. Sinds 2005 is het energieverbruik van de deelnemers aan Energie Uitdaging met 18% gedaald, zonder dat zij aan comfort hebben ingeboet. De kosten voor het organiseren van de recentste editie van Energie Uitdaging bedragen ongeveer 200 000 €.

Het Lokaal Actieprogramma voor Energiebeheer (LAPEB) beoogt, in samenwerking met de beheerders van grote openbare erfgoedgebouwen, een beter energiebeheer van die gebouwen. De eerste fase van dit project heeft voor een daling van het gasverbruik met bijna 16% gezorgd en van het elektriciteitsverbruik met meer dan 4% in de betrokken gebouwen. Het budget van de LAPEB-projecten bedraagt sedert hun lancering in 2006 meer dan 5 820 000 €.

De oproep tot projecten “voorbeeldige gebouwen” behelst de aspecten betreffende de bouw of de renovatie van gebouwen, bekeken vanuit het oogpunt van energie- en milieuprestaties. Sedert de lancering in 2001 werden 117 projecten “voorbeeldige gebouwen”, goed voor een oppervlakte van meer dan 267 000 m², geselecteerd en kregen zij premies voor een bedrag van 19 miljoen euro.

Ten slotte wordt het uitvoeren van een *energieaudit* voortaan verplicht in het kader van een *hernieuwing van de milieuvergunning* van gebouwen van meer dan 3 500 m². Ook de uitvoering van de oplossingen die in de audit als rendabel naar voren kwamen, is verplicht.

Het tweede *regionaal energie-efficiëntieplan* 2011-2016 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zou medio 2011 beschikbaar moeten zijn, zodat het kan worden opgenomen in het tweede nationale actieplan.

5.5.5. Duitstalige gemeenschap

De Duitstalige Gemeenschap hanteert, zowel voor haar eigen investerings- en infrastructuurprojecten als voor andere projecten die zij financiert, hoge isolatiestandaarden en verwarmingssystemen als condensatieketels, en waar dat mogelijk is ook installaties op basis van hernieuwbare energie, bijvoorbeeld met houtschilfers.

6. Horizontale aspecten

Net zoals onder de Lissabonstrategie zal het federale **parlement** betrokken worden bij de EU2020-strategie. Op 5 april is er bijvoorbeeld een hoorzitting in het adviescomité voor Europese aangelegenheden geweest over het Europese Semester waar het NHP uitgebreid aan bod is gekomen.

De nationale hervormingsprogramma's worden voorbereid in **nauw overleg tussen de federale regering en de gefedereerde entiteiten**. De gewesten en gemeenschappen zijn ook vertegenwoordigd in het politiek begeleidingscomité waar de politieke besluitvorming inzake EU2020 voorbereid wordt. Daarenboven stellen de gewesten en gemeenschappen ook regionale hervormingsprogramma's op, waarvan de essentie is opgenomen in het Nationaal Hervormingsprogramma. Deze zijn opgenomen in bijlage 2.

Ook de betrokkenheid en inbreng van de **sociale partners en het middenveld** is essentieel voor het slagen van de EU2020-strategie op Belgisch en Europees niveau. De vertegenwoordigende raden werden op 6 april gehoord over de prioriteiten van de Europa 2020strategie. Daarnaast zullen de sociale partners met hun beslissingen bijdragen tot de EU2020-strategie. In de tweejaarlijkse interprofessionele akkoorden wordt immers niet alleen onderhandeld over de loonevolutie, die vertaald worden in sectorale Collectieve Arbeidsovereenkomsten (CAO's), maar worden ook doelstellingen overeengekomen over vorming en innovatie. Ook de regionale overheden betrekken hun sociale partners, het middenveld en de lokale overheden bij de EU2020-strategie.

De prioriteiten van de programma's die gefinancierd worden door de **Structuurfondsen** in Wallonië en in de Franse Gemeenschap werden geïdentificeerd in samenhang met de beleidsprioriteiten van beide deelstaten. Deze prioriteiten houden tevens rekening met de Europese oriëntaties, met de balans en het acquis van de voorgaande programmaties.

Bijgevolg dragen de medegefinancierde acties bij tot de verwezenlijking van de diverse nagestreefde doelstellingen via het nationale hervormingsprogramma, met name inzake de ondersteuning van het scheppen van bedrijvigheid en werkgelegenheid, van O&O en innovatie, levenslang leren, sociale integratie en duurzame ontwikkeling. De door beide Regeringen uitgewerkte procedure heeft tot een zeer hoog beslissingsniveau van de projecten geleid.

De Structuurfondsen ondersteunen de beleidsoriëntaties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en laten een betere integratie van de Europese beleidslijnen toe voor de periode 2007-2013. Voor de toekomstige programmatie wenst Brussel dat de implementatie van de strategie Europa 2020 onder meer verloopt via de Structuurfondsen die ook rekening zullen dienen te houden met de stedelijke dimensie en de specifieke kenmerken ervan.

Wat de **evaluatiemodaliteiten** betreft heeft het Waals Gewest een permanent opvolgings- en evaluatieproces van het *Plan Marshall 2.vert* ingesteld. De Bijzondere Afgevaardigde belast met de opvolging ervan heeft een boordtabel uitgewerkt en zorgt voor een regelmatige monitoring van de maatregelen. Eind februari 2011 werd een eerste implementatieverslag opgesteld¹². Bovendien zullen regelmatig onafhankelijke evaluaties plaatsvinden. Verder moet nog worden

¹² Beschikbaar op <http://planmarshall2vert.wallonie.be>

aangestipt dat diverse in het document vermelde maatregelen gepaard gaan met specifieke opvolgings- en evaluatiehulpmiddelen.

De Vlaamse Regering probeert optimaal gebruik te maken van de middelen die in het kader van de structuurfondsen (EFRO en ESF) ter beschikking staan en deze fondsen mee in te schakelen om de bestaande knelpunten in de economische ontwikkeling en op de Vlaamse arbeidsmarkt weg te werken. Daarom is het van belang dat Vlaanderen ook na 2013 in gelijke mate beroep kan blijven doen op deze Europese middelen en geeft Vlaanderen aan dat het toekomstige cohesiebeleid zich volledig moet inschrijven in de doelstellingen van de Europa 2020-strategie.

7. Bijlage 1

Prioriteiten van de jaarlijkse groeianalyse aangenomen door de Europese Raad

Europese Raad	Punt	Maatregelen
Werken aantrekkelijker te maken	Punt 5.1.	<p>Federaal: Verhoging van koopkracht met netto 120 euro voor de lage lonen met een fiscale maatregel.</p> <p>Federaal: Geen persoonlijke bijdragen voor minimumlonen : een progressieve stijging van de persoonlijke bijdragen tot een loon van 2247 euro, van waar de bijdragevoet van 13,07% wordt toegepast (werkbonus).</p> <p>VL: verbetering van de werkbaarheid: ontwerp decreet kinderopvang</p> <p>VL: verbetering van de werkbaarheid: toolbox 50+ zal worden gelanceerd en gepromoot via een communicatie-campagne om ouderen langer aan de slag te houden in het voorjaar van 2011.</p>
Werklozen aan een nieuwe baan te helpen	Punt 5.1	<p>Federaal: Vermindering van de loonkost voor de werkgever (tot 1100 EUR/maand) bij de aanwerving van bepaalde werklozen uit de doelgroepen (<i>WIN WIN-plan</i>, doelstelling + 60.000 rechthebbenden) Federaal: Plan om op vrijwillige basis arbeidsinactieve invaliden terug in te schakelen</p> <p>WAL: geïndividualiseerde begeleiding van de werkzoekenden</p> <p>WAL: verbetering van de efficiëntie van de overheidsdienst werk en opleiding</p> <p>VL: Middellangdurige (1 à 2 jaar) en langdurige (vanaf 2 jaar) werkzoekenden worden voortaan vroeger gecontacteerd met een passend aanbod. Jaarlijks wordt voor 16.500 extra middellangdurige en langdurige werkzoekenden een passend begeleidings- en opleidingsaanbod aangeboden.</p> <p>VL: Daarnaast biedt de Vlaamse overheid jaarlijks aan bijna 3.000 langdurige werkzoekenden een werkervaring van 12 maanden.</p> <p>BHG: naast het plan voor de permanente opleiding van werkzoekenden, is ook de systematische, kwalitatieve, geformaliseerde en gepersonaliseerde begeleiding van werkzoekenden jonger dan 25 via het instrument "opbouw van het beroepsproject" van toepassing.</p>
Armoede te bestrijden en sociale insluiting te bevorderen	Punt 3.5., Punt 4.5. en 5.4.	<p>Federaal: Welvaartsenveloppe 2011-2012 – 500 miljoen.</p> <p>Federaal: inwerkingtreding van de maatregelen voorzien in het federaal plan tegen de armoede</p> <p>WAL: evenwicht privéleven/beroepsleven door het aanbod te verhogen wat betreft de kinderopvang, personenbijstand,...</p> <p>WAL: strijd tegen overmatige schuldenlast</p> <p>VL: VDAB realiseert met middelen uit WIP minstens 300 geïntegreerde trajecten naar werk voor mensen in armoede.</p> <p>BHG: 34 concrete strategische doelstellingen van het Brussels Actieplan Armoedebestrijding.</p>
Te investeren in onderwijs en opleiding	Punt 5.1. en Punt 5.3.	<p>Federaal: van de loonmassa voorbehouden voor de opleiding van de werknemers niet naleven</p> <p>WAL/FG: hervorming kwalificerend onderwijs</p> <p>WAL: versterking van het opleidingsaanbod - talen</p> <p>VL: realisatie van excellente centra waarin opleidingsaanbieders en sectoren samenwerken om in te spelen op strategische arbeidsmarktknelpunten (zoals knelpuntvacatures).</p> <p>VL: bedrag van 2 miljoen euro in 2010 en 2011 om groeipad van 11.000 IBO's te realiseren.</p> <p>BHG: in het kader van het Pact voor een duurzame stedelijke groei wordt prioriteit verleend aan de ontwikkeling van het opleidingsaanbod en de verbetering van de scholingsgraad in het algemeen.</p>
Zekerheid en flexibiliteit in evenwicht te	Punt 5.1.	Federaal: Eerste stap in de harmonisering van de statuten

houden		<p>arbeider-bediende: verlenging van de opzegtermijnen van arbeiders en inkorting van die van bedienden; de maatregel van tijdelijke werkloosheid van bedienden wordt permanent gemaakt en wordt omkaderd door strikte objectieve criteria</p> <p>Federaal: Beperkte belastingvrijstelling voor bezoldigingen in het kader van een ontslag</p> <p>WAL/FG: verbetering van de synergieën tussen de onderwijs- en opleidingsinstellingen voor meer efficiëntie</p> <p>WAL/FG: versterking en hervorming van het alternerend onderwijs</p> <p>VL: uitbreiding van de activeringsaanpak voor 50-plussers (uitbreiding systematische aanpak) tot 55 jaar vanaf 1 april 2011 en in najaar wordt beslist over de uitbreiding tot 58 jaar na evaluatie</p>
De pensioenstelsels te hervormen	Punt 5.1.	Federaal : Evaluatie generatiepact voor oktober 2011
Particulier kapitaal aan te trekken om de groei te financieren	Punt 4.2.	<p>Federaal: Evaluatie van het Kefik betreffende de toegang van kmo's tot risicokapitaal, in lijn met de andere initiatieven van de Commissie ter zake (bv. kmo Finance forum)</p> <p>WAL: voortzetting en verbreding van het netwerkbeleid (pôles de compétitivité/ clustering)</p> <p>VL: toegang tot kapitaal : toepassingsgebied van de win-win lening wordt uitgebreid.</p>
Onderzoek en innovatie op te voeren	Punt 5.2.	<p>WAL/FG: Strategie "Naar een geïntegreerd onderzoeksbeleid"</p> <p>WAL: Plan "Creative Wallonia"</p> <p>VL: Vlaams actieplan voor onderzoekers : 20 concrete acties voor 2010 en 2011</p> <p>VL: krachtenbundeling rond speerpunt domeinen met grote mobiliserende projecten (zoals Flanders' Care, I-cleantech, elektrische voertuigen)</p> <p>BHG: lancering van strategische platformen in de volgende drie sectoren: ICT, biowetenschappen & milieu.</p>
Een kosteneffectieve toegang te verschaffen tot energie en het beleid inzake doelmatig gebruik van energie aan te scherpen	Punt 4.3. en Punt 5.5.	<p>Federaal: Derde energiepakket en Belgische vangnetmethodiek.</p> <p>WAL: Alliantie Werk-Leefmilieu</p> <p>WAL: uitwerking van een regionale strategie voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie</p> <p>VL: evaluatie van de bestaande sociale en openbare dienstverplichtingen waaronder het systeem van de groenestroom-certificaten en warmtekrachtcertificaten</p> <p>BHG: Alliantie Werkgelegenheid-Milieu & Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling.</p>

Prioriteiten van het Euro Plus-pact

Maatregelen om	Punt	Nieuwe maatregelen
a)i) Ervoor te zorgen dat de kosten zich ontwikkelen in overeenstemming met de productiviteit	Punt 3.3. en 5.1.	Federaal: Loonnorm: loonstijging beperkt tot 0,3% voor de periode 2011-2012
a)ii) Ter verbetering van de productiviteit	Punt 3.3., 4.3., 5.1.,5.2.,5.3.,	WAL: voortzetting en verbreding van het netwerkbeleid (pôles de compétitivité/ clustering) WAL/FG : Plan "Ensemble Simplifions" 2010-2014 en Plan "Action Industrie" VL: witboek nieuw industrieel beleid zal in het voorjaar 2011 door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd. -VL: groeiondernemingen : gazellen en gazellensprong
b) Ter verbetering van de werkgelegenheid	Punt 5.1	Federaal: Verhoging van de koopkracht met 120 euro netto voor de lage lonen via een fiscale maatregel, werkbonus, tijdelijke werkloosheid bedienden permanent maken, eerste stap harmonisering arbeiders-bedienden Federaal: Vermindering van de loonkost voor de werkgever (tot 1100 euro/maand) voor de aanwerving binnen bepaalde doelgroepen (<i>plan win win</i>) WAL: geïndividualiseerde begeleiding van de werkzoekenden WAL/FG: hervorming kwalificerend onderwijs VL : voor jongeren met een meer bemiddelbaar profiel werden werk@teliers opgericht. VL : Platform Vlaams Arbeidsmarktonderzoek van de toekomst : toekomstberoepen en groene beroepen. BHG: een van de engagementen in het Pact voor een duurzame stedelijke groei is het mobiliseren van publieke en private marktdeelnemers om de tewerkstelling van de Brusselaars te bevorderen.
c) De overheidsfinanciën houdbaarder maken	Stabiliteitsprogramma; punt 3.1. en 4.1.	Federaal: Budget 2011; evaluatie generatiepact; pensioendebat WAL/FG: begrotingstraject, versnelde terugkeer naar een evenwicht VL: begrotingsevenwicht 2011
d) De financiële stabiliteit versterken	Punt 3.2. en 4.2.	Federaal: Twin Peaks

8. Bijlage 2: Gewestelijke Hervormingsprogramma's

8.1. Vlaanderen - Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 (samenvatting)

8.1.1. Inleiding

Met het **Vlaams regeerakkoord 2009-2014** *“Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving”*, wil de Vlaamse Regering niet alleen de gevolgen van de economische crisis daadkrachtig aanpakken, maar ook concreet uitvoering geven aan Vlaanderen in Actie¹³ (ViA), het legislatuuroverstijgende programma van de Vlaamse Regering om Vlaanderen tegen 2020 naar de top 5 van de Europese regio's te leiden. Om de uitvoering van ViA structureel te verzekeren werd begin 2009 het Pact 2020, dat 20 doelstellingen met concrete streefcijfers bevat in Vlaanderen door de Vlaamse Regering en alle maatschappelijke partners ondertekend. ViA en het Pact 2020 hebben net als de nieuwe Europa 2020-strategie 2020 als tijdsperspectief, wat o.a. voor het monitoren van de voortgang in het realiseren van de Europa 2020-doelstellingen in Vlaanderen van bijzonder belang is.

Op 29 oktober 2010 nam de Vlaamse Regering akte van een **ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma (VHP)** waarin de maatregelen om de Europa 2020 kerndoelen en de geïntegreerde richtsnoeren in Vlaanderen te realiseren, werden opgenomen. In de mededeling aan de Vlaamse Regering van 29 oktober 2010 werd er ook een vervolgetraject uitgestippeld om tot een definitief Vlaams Hervormingsprogramma te komen. Voor de Vlaamse Regering is de totstandbrenging van een breed draagvlak voor het VHP een belangrijk uitgangspunt. Met het oog hierop werden een aantal strategische adviesraden (SERV, VRWI, MINA, VLOR, WGG, SARIV) geraadpleegd en werden de grote lijnen van deze adviezen in het VHP opgenomen. Om de (boven)lokale besturen en het middenveld nauwer bij het VHP te betrekken, werd er op 22 februari 2011 door de Vlaamse overheid een rondetafel georganiseerd. Een aantal relevante adviezen en conclusies van respectievelijk de strategische adviesraden en de rondetafel werden in het VHP meegenomen.

Naast het verbreden van het draagvlak werden ook een aantal bijkomende “Europese” elementen in het VHP worden meegenomen, nl de Annual Growth Survey en het Pact voor de Euro die aanleiding geven tot het in beeld brengen van een aantal maatregelen op korte termijn. Er werd waar mogelijk ook de link gelegd met de 7 vlaggenscheppen. Naast deze “Europese” elementen, werd het VHP ook versterkt met een aantal actualiseringen van bestaande en de introductie van een aantal nieuwe maatregelen.

Het is voor de Vlaamse Regering dus een evidentie dat Vlaanderen in het kader van de nieuwe Europa 2020-strategie en ruimer in het Europese Semester, ook het nodige ownership zal opnemen en hiervan is het beschikken over een eigen hervormingsprogramma een perfecte illustratie. De regionale dimensie van de Europa 2020-strategie zal, o.a. rekening houdende met de vijf kerndoelen, verder aan belang winnen. Vlaanderen heeft in het kader van de bevoegdheidsverdeling binnen België voor de 5 kerndoelen exclusieve of minstens gedeelde bevoegdheden. Vandaar dat het voor deze 5 kerndoelen ook eigen streefcijfers heeft vastgesteld en met het Vlaams hervormingsprogramma de belangrijkste maatregelen in beeld brengt.

¹³ www.vlaandereninactie.be

8.1.2. Macro-economic scenario

Onderstaande berekeningen en prognoses zijn afkomstig van het regionaal econometrisch model HERMREG. Dit model wordt gezamenlijk opgemaakt en onderhouden door het Federaal Planbureau (FPB), het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) en het Institut Wallon de l'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS). De HERMREG vooruitzichten werden opgemaakt in juni 2010 en geupdated in december 2010. De Vlaamse (en Belgische) economie kende in 2006 en 2007 jaren van goede economische conjunctuur, dit dankzij de gunstige ontwikkeling van de wereldeconomie. In 2007 bedroeg de reële bbp-groei van de Vlaamse economie 3,7 %. Dit was de beste groeiscore sinds 2000. Maar eind dat jaar begon de conjunctuur tekenen van verzwakking te vertonen. In 2008 werden de problemen op de financiële markten groter en de crisis resulteerde al snel in een reële inkrimping van de activiteit en de wereldhandel. Deze feiten en het klimaat van onzekerheid begonnen te wegen op de Vlaamse economie die in het bijzonder afhankelijk is van de buitenlandse afzetmarkten. Terwijl de binnenlandse werkgelegenheid in 2008 nog steeds een krachtige toename vertoonde van ongeveer 48 000 eenheden (of een groei van 1,9 %), werden de eerste effecten van de mondiale economische recessie zichtbaar in de zwakkere activiteitsgroei (reële bbp-groei 0,8 %).

Tabel 1 : Voornaamste macro-economische resultaten: Vlaams Gewest

	Gemiddelden							
	2008	2009	2010	2011	2012-2015	1995-2001	2002-2008	2009-2015
1. Bruto binnenlands product in volume (1)	0,8	-3,0	1,9	1,9	2,4	2,7	2,1	1,5
2. Bruto toegevoegde waarde in volume (1)	1,1	-3,1	2,0	1,7	2,5	2,6	2,0	1,5
3. Bruto-investeringen in volume (1) (2)	5,5	-6,3	0,2	5,3	2,9	3,6	4,2	1,5
4. Reële productiviteit per hoofd (marktbedrijfstakken) (1)	-1,0	-2,7	1,9	1,7	1,4	1,3	1,1	0,9
5. Reële loonkosten per hoofd (marktbe-drijfstakken) (1) (3)	-1,6	1,5	-1,5	0,7	1,3	0,9	-0,1	0,9
6. Werkgelegenheid en werkloosheid								
6.1. Binnenlandse werkgelegenheid								
6.1.a. Totale binnenlandse werkgelegenheid, in duizendtallen (4)	2586,6	2572,3	2578,8	2582,9	2691,3	2294,1	2470,9	2616,6
6.1.b. Wijziging in duizendtallen	47,6	-14,3	6,5	4,2	27,1	32,4	25,9	15,0
6.1.c. Wijziging in %	1,9	-0,6	0,3	0,2	1,0	1,4	1,0	0,6
6.2. Werkgelegenheidsgraad (4)	68,4	67,8	67,7	67,5	69,4	63,7	66,9	68,2
6.3. Werkloosheid								
6.3.a. Werkloosheid, definitie FPB, in duizendtallen (4)	221,7	252,6	258,7	271,0	252,0	287,6	271,9	264,9
6.3.b. Werkzoekenden, in duizendtallen (4)	165,7	200,6	210,8	225,2	213,0	216,3	199,7	220,2
6.3.c. Werkloosheidsgraad, definitie FPB (4)	7,4	8,3	8,5	8,9	8,0	10,3	9,2	8,6
6.3.d. Werkloosheidsgraad, excl. oudere werklozen (4)	5,6	6,7	7,0	7,5	6,9	8,0	7,0	7,3

(1) Groeivoeten in procent.

(2) Excl. investeringen in woongebouwen.

(3) Loonkosten na aftrek van loonsubsidies.

(4) In de kolom 2012-2015 wordt de waarde op het einde van de periode (2015) weergegeven.

Bron: HERMREG, december 2010.

Volgens de HERMREG-berekeningen van december 2010 leidde de sterke terugval van de industriële activiteit eind 2008 en begin 2009 tot een sterke daling van het **Vlaamse en Belgische bbp** in 2009 (respectievelijk -3,0 % en -2,8%). Dit is in lijn met wat andere West-Europese landen realiseerden. De bedrijfstakken 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en 'energie' zijn de enige die in reële termen duidelijk groeiden in 2009. De 'niet-verhandelbare diensten' en het 'bank –en verzekeringswezen' groeiden nauwelijks. De bedrijfstakken 'industrie (alle hoofdindustriegroepen)', 'handel en horeca', en 'transport en communicatie' waren de bedrijfstakken die het meest te lijden hadden onder de crisis van 2009.

De inkringing van de activiteit, de strengere financieringsvoorwaarden en de dalende vraagvooruitzichten zorgden er eveneens voor dat de **investeringen** terugvielen. In 2010 zette een geleidelijk herstel van de economische activiteit zich in. Het HERMREG-model schat de reële bbp-groei voor het Vlaamse Gewest op +1,9% in 2010. België zou iets beter scoren volgens de vooruitzichten van december 2010 (+ 2,0%). De NBB raamde in maart 2011 de Belgische bbp-groei voor 2010 op 2,0%. De Europese Commissie (herfst 2010) en de OESO (november 2010)

zitten met 2,0% en 2,1% ook in die buurt. Het is mogelijk dat de Vlaamse reële bbp-groei voor 2010 opwaarts herzien wordt in de komende update van de HERMREG-vooruitzichten die verwacht wordt in juni 2011. De crisis heeft ongetwijfeld invloed op de Vlaamse werkgelegenheid. Maar al bij al valt de 'schade' nog mee. De werkgelegenheidsdaling zou -0,6 % bedragen in 2009 of 14.300 personen. In 2010 zou er een lichte toename zijn van de Vlaamse binnenlandse werkgelegenheid (+0,3%). Dit is al bij al gematigd, maar verschillende factoren wegen immers nog op de aanwervingen: de eerder gematigde heropleving van de activiteit, de traditionele vertraging van de arbeidsmarkt ten opzichte van de reële economische activiteit en de opgebouwde productiviteitsverliezen van de afgelopen jaren. Volgens de resultaten van de projecties, zou het niveau van de gemiddelde productiviteit per hoofd in 2007 niet opnieuw bereikt worden vóór 2011.

Anno 2009 bedroeg de **loonkost** per eenheid product (LEP) 0,62 in het Vlaamse Gewest. Dat wil zeggen dat de lonen van de werknemers en de geschatte vergoedingen van zelfstandigen 62% van het bbp uitmaken. De waarde van de LEP is relatief hoog in het Vlaamse Gewest: het EU27 gemiddelde bedroeg 0,59 en onze drie burens en naaste handelspartners scoren lager: Duitsland: 0,57; Frankrijk: 0,58 en Nederland: 0,60. België als geheel doet het iets slechter dan het Vlaamse Gewest. In 2010 zouden de reële lonen dalen als gevolg van de matiging die in het Interprofessioneel Akkoord 2009-2010 voorzien werd.

De Vlaamse arbeidsmarkt deed het in 2008 relatief goed¹⁴. De **werkzaamheidsgraad** (15-64 jarigen) bedroeg 68,4 % in dat jaar en de Vlaamse werkloosheidsgraad bereikte een dieptepunt (7,4 % als de oudere werklozen worden meegeteld en 5,6 % als men zich beperkt tot de niet-werkende werkzoekenden). Met het uitbreken van de crisis neemt de Vlaamse werkende beroepsbevolking af in 2009 en stijgt lichtjes in 2010. Hoewel de toename van het arbeidsaanbod ongewoon zwak is in 2009 en 2010, neemt de beroepsbevolking toch met meer dan 17.000 eenheden toe. Echter, op twee jaar tijd kent het aantal werkzoekenden een stijging met circa 37.000 eenheden ten opzichte van 2008. In 2011 zou die toename van de werkloosheid zich nog voortzetten (met 12.300 eenheden), vooral door het geleidelijk aantrekken van de groei van de beroepsbevolking. De werkloosheidsgraad zou dan ook pieken in 2011 (8,9 %). Nog in 2011 zou de werkzaamheidsgraad nog lichtjes dalen tot 67,5 %.¹⁵

Met een geleidelijk herstel van de binnenlandse vraag, zou de **Vlaamse bbp-groei** aantrekken tot 1,9% in 2011. Naar het voorbeeld van voorbije periodes van herstel, zou de heropleving in Vlaanderen het krachtigst zijn. Volgens de HERMREG berekeningen zou de reële bbp-groei in de daaropvolgende jaren nog hoger uitvallen (2012-2015: +2,4%). De bedrijfstak van de overige marktdiensten zal de grootste bijdrage tot de economische groei leveren. Op middellange termijn draagt ook de industrie bij, maar minder sterk dan pakweg 10 jaar eerder.

Op middellange termijn, tussen 2012 en 2015, nemen de investeringen toe. In 2011 is dat met 5,3%, volgend op de inzinking tijdens de crisis. In de periode 2012-2015 zouden de bruto-investeringen in volume jaarlijks gemiddeld met 2,9% groeien. Vanaf 2012 zou de binnenlandse werkgelegenheid opnieuw aanknopen met een stabiele gemiddelde groei van ongeveer 1,0% per jaar. Dat betekent een netto toename van gemiddeld 27.100 arbeidsplaatsen per jaar tussen 2012 en 2015. De gemiddelde stijging van de loonkosten (1,3 %) zou onder die van de

¹⁴ De cijfers in deze paragraaf zijn gebaseerd op HERMREG en verschillen van de data op basis van de enquête naar de arbeidskrachten (EAK) die gebruikt worden in hoofdstuk 4.

¹⁵ In de HERMREG-prognoses die gepubliceerd worden juni 2011, zou de leeftijdscategorie 20 tot 64-jarigen berekend worden.

gemiddelde productiviteit (1,4 %) blijven in de periode van 2012 tot 2015, wat de creatie van banen in de hand werkt.

Er moet ook rekening gehouden worden met een aantal **demografische ontwikkelingen** die zich voor Vlaanderen stellen en die o.a. een impact hebben op de arbeidsmarkt, de zorgvraag enzovoort.

De meest opvallende vaststelling in de jongste federale bevolkingsvooruitzichten is de sterker dan voorheen voorspelde aangroei van de bevolking. Waar in de voorgaande oefening de Belgische bevolking tegen 2050 uitkwam op bijna 11 miljoen (NIS & FPB, 2001), is dit in de nieuwe projecties 12,4 miljoen (FPB & ADSEI, 2008). Tegen 2060 worden dat er 12,7 miljoen, ruim 2 miljoen inwoners meer dan vandaag (10,6 miljoen) naar verwachting. Zowel een verwachte hogere nataliteit als een tijdelijk versterkte immigratie zijn verantwoordelijk voor die aangroei. Die bevolkingsaanwas, die vooral zal pieken in het komende decennium, wordt in alle gewesten van het land verwacht. Voor het Vlaamse Gewest moet gerekend worden met een stijging van de bevolking van 9 % tegen (eind) 2020 t.o.v. de stand (aan het eind) van 2005. Een andere opmerkelijke vaststelling is het groeiend aandeel alleenwonenden (1 persoon huishouden) t.o.v. het totaal aantal huishoudens. In Vlaanderen neemt dat aandeel toe van 26,1% in 1997 naar 29,7% in 2008.

De **financiële uitdaging van de vergrijzing** wordt bevestigd. Vlaanderen is vandaag de meest vergrijsde en ook meest ontgroende regio binnen België en zal dat naar verwachting ook blijven in de voorzienbare toekomst. Verwacht wordt dat het aandeel 65-plussers in de bevolking nog zal stijgen (van 18,3 % vandaag naar 20,8 % in 2020), terwijl het aandeel min-20-jarigen maar lichtjes zal dalen (van 21,9 naar 21,7 %). Hiermee zit het gewest zowat op de gemiddelde Europese lijn qua vergrijzing, maar blijft merkbaar minder 'ontgroend'.

Krapte op de arbeidsmarkt, zeker voor het Vlaamse Gewest, is al voelbaar. De doorstromingscoëfficiënt, die de verhouding uitdrukt tussen de leeftijdsgroep die aantreedt op de arbeidsmarkt (15-24 jaar) en de leeftijdsgroep die de pensioengerechtigde leeftijd nadert (55-64 jaar), zakt flink onder de vervangingswaarde in het Vlaamse Gewest (van 1,02 in 2005 naar een verwachte waarde gelijk aan 0,77 in 2020).

De demografische uitdaging brengt ook een **grotere zorgvraag** met zich mee. Vandaag is één op de twintig inwoners van het Vlaamse Gewest 80 jaar of ouder (5,1 %). Dit aandeel neemt maar heel licht toe tot in 2020 (6 %), maar nadien volgt een ware groeispurt (tot 11 % in 2050).

8.1.3. Macro-economisch toezicht

In dit hoofdstuk geeft de Vlaamse Regering enerzijds het belang weer van gezonde overheidsfinanciën en anderzijds brengt ze een aantal (macro-economische) knelpunten in beeld die een belemmering vormen voor duurzame groei.

a. Gezonde overheidsfinanciën

In het verleden heeft de Vlaamse Regering de gezondheid van haar openbare financiën steeds hoog in het vaandel gedragen. De begrotingsoverschotten van de Vlaamse Gemeenschap die werden afgesproken in het interfederaal begrotingsoverleg, hebben toegelaten dat de Vlaamse schuld sterk kon dalen en zelfs gereduceerd worden tot een nulschuld eind 2008. Bovendien

leverden de Vlaamse begrotingsoverschotten doorgaans een aanzienlijke bijdrage in de realisatie van begrotingsdoelstellingen op het niveau van de gezamenlijke overheid.

De economische crisis waarmee de Vlaamse overheid in 2009 geconfronteerd werd, heeft een daling van de ontvangsten veroorzaakt die de Vlaamse Regering eerder genoodzaakt heeft tot het beperken van het tekort dan tot het opbouwen van overschotten. Het effect van de economische achteruitgang heeft zich in 2009 op het vlak van de gewestbelastingen en van de samengevoegde en gedeelde belastingen ten volle laten voelen

Dit heeft de Vlaamse Regering ertoe aangezet de evolutie van de Vlaamse ontvangsten en uitgaven nog strikter op te volgen en te monitoren.

Voor het begrotingsjaar 2010 heeft de Vlaamse Regering zich ten volle achter een Vlaams besparingsplan geschaard. Bovenop dit besparingsplan werd voor het begrotingsjaar 2010 een systeem van blokkeringen van kredieten ingevoerd. Op deze wijze wilde de Vlaamse Regering de uitgaven op het niveau brengen van de ontvangsten opdat de realisatie van de begrotingsdoelstelling voor 2010 van -500 miljoen euro een feit kon worden. De Vlaamse Regering hierbij eveneens gewaakt over het behoud van het economisch en sociaal weefsel. Dit economisch en sociaal weefsel mocht door de blokkeringsmaatregel geen schade oplopen. Daarom dienden de investeringen zo veel mogelijk gevrijwaard te blijven en diende er maximaal op efficiëntiewinsten ingezet te worden. Deze aanpak heeft intussen het verhoopte resultaat opgeleverd: voor het begrotingsjaar 2010 werd de begrotingsdoelstelling gehaald.

Een terugkeer naar het **begrotingsevenwicht** is de begrotingsdoelstelling voor het jaar **2011**. Om deze doelstelling van het Vlaams Regeerakkoord te realiseren zal dezelfde budgettaire discipline nodig zijn als de vorige jaren. Een implementatie van de bij de regeringsvorming afgesproken besparingen samen met een strikte monitoring van de evolutie van de ontvangsten en de uitgaven biedt de beste garantie om de begrotingsdoelstelling 2011 en de zorg voor het economische en sociaal weefsel met elkaar te verzoenen.

Ook voor de periode **2012-2014** wordt ingezet op een begrotingsevenwicht, maar geen overschotten. Op deze manier wordt er ruimte en tijd gemaakt om het nieuwe beleid dat in het Vlaams regeerakkoord 2009-2014 is opgenomen, te realiseren. Deze doelstelling zal worden bereikt door een strikte monitoring van de ontvangsten en de uitgaven. Het groeipad van de uitgaven beneden het groeipad van de ontvangsten houden, geeft de beste garantie op een begrotingsevenwicht over de periode 2012-2014.

De Vlaamse Regering wil echter verder gaan. Het huidige denkpatroon van jaargebonden begrotingsdoelstellingen is te zeer gericht op het realiseren van jaarlijkse begrotingsoverschotten die op ordonnanceringsbasis getoetst worden. Vanuit macro-economisch oogpunt laat de huidige vorm van vastgestelde jaargebonden normeringen ook geen acyclisch overheidsoptreden toe. Integendeel, jaargebonden normeringen werken eerder grotere conjunctuurschommelingen in de hand. De Vlaamse Regering wil daarom naast deze manier van toetsen ook werk maken van de introductie van structurele begrotingsdoelstellingen en een eigen interne stabiliteitsnorm.

Vlaanderen gaat dus voor een eigen norm voor interne stabiliteit. Om deze doelstelling te bereiken zal een voorstel tot structurele nul-norm worden uitgewerkt die de houdbaarheid van de Vlaamse begroting op lange termijn waarborgt.

In eerste instantie zal, in aansluiting met de Europese richtlijnen, een methode worden ontwikkeld voor de berekening van het structureel vorderingensaldo door het nominale saldo te corrigeren voor conjunctuur en eenmalige verrichtingen. Die structurele saldi maken het mogelijk om de prestaties van de begroting op een meer adequate wijze te analyseren en beoordelen. Die structurele analyse moet vervolgens de basis vormen van een kwantitatieve structurele groeionorm voor toepassing in het begrotingsbeleid op middellange termijn. Eens uitgewerkt, zal de methodiek binnen de Vlaamse Regering worden besproken en aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. Tot slot moet de **interne stabiliteitsnorm** passen in het Europese kader.

Medio september 2010 werd hiertoe een werkgroep met experts opgericht die een methode dient te ontwikkelen voor de raming van de structurele begrotingssaldi. Vervolgens, als de methode voldoende uitgetekend is, kan die ingepast worden in de normering. De werkgroep dient eveneens na te gaan of de eigen interne stabiliteitsnorm al dan niet moet gebaseerd zijn op een verbintenissenorm.

b. Knelpunten die een belemmering vormen voor slimme, duurzame en inclusieve groei in Vlaanderen

Belangrijkste knelpunten inzake werkgelegenheid, onderwijs en sociale cohesie (EU-kerndoelen inzake werkgelegenheid, onderwijs en sociale cohesie)

Vertrekkende vanuit het door het EMCO uitgewerkte Europees vocabularium voor de identificatie van structurele bottlenecks m.b.t. het werkgelegenheidsbeleid, identificeert het Vlaams Hervormingsprogramma drie grote bottlenecks inzake werkgelegenheid (m.i.v. onderwijs) met name: (A) de geringe werkzaamheid, inzonderheid voor kansengroepen, (B) de werkbaarheid van werk, (C) het gebrek aan opleiding en vorming. Het vergroten van de sociale cohesie (D) binnen de maatschappij, moet er ook toe bijdragen dat deelname aan het maatschappelijk en economisch leven kan worden verbeterd en op deze manier ook de werkgelegenheid kan worden gestimuleerd.

- Geringe werkzaamheid, inzonderheid voor kansengroepen

Met slechts 7 op 10 werkenden in de totale bevolking op actieve leeftijd (20-64 jaar) blijft de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen structureel te laag.

Onze arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een 'citroenmodel' met een erg hoge arbeidsdeelname in de middelste leeftijdsgroep en een sterk vervroegde uittrede aan het einde van de loopbaan. De geringe werkzaamheidsgraad is vooral uitgesproken onder **ouderen**. Slechts 35,8% in de leeftijdsgroep 55-64 jaar is in Vlaanderen aan het werk, wat ruim onder het Europese gemiddelde is. Het Vlaams Gewest is hier wel aan een inhaalbeweging bezig. De werkzaamheid van 55-plussers is de voorbije jaren sterk toegenomen: van 25,5 procent in 2000 tot 37,9 procent in 2010, oftewel een toename van 12,4 procentpunten. Deze toename is wel sterker bij vrouwen als gevolg van de geleidelijke verhoging van hun pensioenleeftijd en cohorthe-effecten (doordat de oudere generatie vrouwen altijd minder actief is geweest op de arbeidsmarkt).

Naast de geringe arbeidsparticipatie van ouderen is ook de **arbeidsdeelname van verschillende kansengroepen**, met name de arbeidsdeelname van niet EU-burgers (47,8% in 2010), laaggeschoolden (51,9%) en personen met een arbeidshandicap (32,8%, 2010) erg laag in

Vlaanderen. De Vlaamse arbeidsmarkt kenmerkt zich door een hoge mate van segmentering. Deze onevenredige arbeidsdeelname vormt een structureel struikelblok in het verhogen van de globale werkzaamheidsgraad. Omgekeerd gesteld moet de arbeidsmarktparticipatie van kansengroepen (gezien hun aandeel) structureel worden verhoogd om tegemoet te komen aan de hoger vooropgestelde doelstellingen.

Er is ruimte voor en nood aan een versterkt en vernieuwd activerend arbeidsmarktbeleid in Vlaanderen. Vlaanderen investeert vandaag sterk in de gesubsidieerde tewerkstelling van werklozen, meer dan het Europees gemiddelde. Anderzijds is de investering van de Vlaamse overheid in de beroepsopleiding en begeleiding van werkzoekenden met 20% van het totale activeringsbudget slechts de helft van het Europese gemiddelde van 40%. Het gevaar bestaat dat door de actuele economische crisis de **structurele werkloosheid** enorm zal toenemen. Daarom moet versterkt worden ingezet op een intensief activeringsbeleid voor werkzoekenden, met name op vlak van de individuele begeleiding, trajectopvolging en beroepsopleiding.

In de huidige economische omstandigheden moet prioriteit worden gegeven aan een verdere verhoging van de arbeidsvraag door middel van een hogere en meer arbeidsintensieve economische groei. In het bijzonder moet daarbij ook gedacht worden aan jobcreatie voor groepen met een achterstandspositie op onze arbeidsmarkt, o.a. via de sociale inschakelingseconomie en het sociaal ondernemerschap.

- **De werkbaarheid van werk**

Een van de belangrijkste aspecten van werkbaarheid is de soms moeilijke combinatie van het werk met het gezinsleven. Vlaanderen haalt reeds enkele jaren de afgesproken Barcelonanorm inzake de capaciteit van de kinderopvang. Toch blijft de combinatie **arbeid-gezin** een belangrijke bekommernis van de werkende Vlaming op beroepsactieve leeftijd. Het gebrek aan voorzieningen of mogelijkheden belemmert ook de intrede van sommigen op de arbeidsmarkt.

- **Het gebrek aan opleiding en vorming**

De analyse van de arbeidsmarkt leidt vandaag tot een "sense of urgency" wat betreft **competentieontwikkeling**. Enerzijds komen meer mensen in tijdelijke statuten en in preciaire posities. Anderzijds staan we op iets langere termijn voor een tekort aan arbeidskrachten, terwijl we tegelijkertijd kampen met vele niet-ingevulde knelpuntvacatures en werklozen die geen aansluiting vinden op de arbeidsmarkt. Sinds de crisis is de lijst met knelpuntberoepen in Vlaanderen verrassend genoeg niet structureel korter geworden of gewijzigd. Deze paradox wijst op de moeilijke afstemming tussen vraag en aanbod op de Vlaamse arbeidsmarkt, en (nogmaals) op het aanzienlijke potentieel voor een versterkt activerend arbeidsmarktbeleid in Vlaanderen. Tegelijkertijd zet de moeizame invulling van sommige vacatures een rem op de verdere ontplooiing van werkgelegenheid in de sector (bijv. groene jobs, witte jobs, ...). Als gevolg hiervan groeit het belang van kwalificerende trajecten om de kloof tussen vraag en aanbod afdoende te overbruggen.

Een opmerking die de Europese Commissie al een paar jaren maakt met betrekking tot de toestand in België is de **dalende deelname aan levenslang leren** (sinds 2006). De Europese benchmark voor participatie aan LLL ligt nu op 15% tegen 2020, terwijl Vlaanderen momenteel met moeite de helft hiervan realiseert (7,4% in 2009, op basis van EAK data).

- **Sociale cohesie**

Hoewel het percentage mensen in armoede en sociale uitsluiting in Vlaanderen met 11,8% in 2009 duidelijk lager lag dan de EU-27 (16,3%) en België (14,6%) scoren verschillende EU-landen beter. Discriminatie ten aanzien van personen met een handicap, laaggeschoolden, ouderen en allochtonen is nog niet overwonnen. In Vlaanderen is er ook een gebrek (en ongelijke verdeling) aan sociale huurwoningen, koopwoningen en –kavels en een gebrek aan beschikbare gronden.

Belangrijkste knelpunten inzake business environment (EU kerndoelen inzake O&O en klimaat- en energie)

- **O&O inspanningen te laag**

Voor de O&O-inspanningen scoort Vlaanderen niet slecht maar kan het zeker nog beter. Op dit ogenblik bedraagt de Barcelonanorm voor Vlaanderen 2,12% (2009), wat boven het Belgische en het EU-gemiddelde ligt. De inspanningen en het gehaalde niveau van de best presterende landen en regio's van de EU liggen substantieel hoger. De O&O inspanningen van alle actoren moet worden geïntensifieerd, er moet meer aandacht zijn voor hun output, en meer gerichtheid op transformatie naar een kenniseconomie, hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie en grote uitdagingen als bv. de vergrijzing.

- **Innovatieparadox**

De innovatieparadox doet zich, net als in vele landen, eveneens voor in Vlaanderen: de resultaten van onderzoek worden nog niet genoeg omgezet in toepassingen voor de maatschappij of de bedrijfswereld. Dit geldt in het bijzonder voor de doorvertaling van inspanningen voor O&O in economische baten binnen de dienstensector. Het hoog opgeleide personeel dat werk vindt in de innovatieve sectoren blijft een troef maar het aandeel stagneert in plaats van de verwachte stijging. Een belangrijk aspect hierbij is het verbeteren van de kennisdriehoek door het intensifiëren van de samenwerking tussen academici, onderzoekscentra, bedrijven en de overheid.

- **Hoge energie-intensiteit**

Vlaanderen wordt energie-efficiënter maar het blijft door zijn relatief hoge energie-intensiteit in een zwakke positie staan omwille van de grote afhankelijkheid van de invoer en distributie via enkele grote verdelers en door het nog te beperkte aandeel van productie hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling.

- **Andere knelpunten**

Een aantal andere belangrijke knelpunten hebben (on)rechtstreeks een impact op het ondernemingsklimaat (geïntegreerde richtsnoer 6)

Het bestuurlijke landschap in Vlaanderen is gekenmerkt door een veelheid van bestuurslagen en een veelheid aan regelgeving. Het gevolg daarvan is soms een onvoldoende afstemming of soms zelfs tegenovergestelde werking van de verschillende Vlaamse overheidsniveaus of tussen diverse departementen. Dit leidt tot inefficiëntie. Er zijn sterke verbeteringen mogelijk op het vlak van administratieve vereenvoudiging, het sneller afleveren van vergunningen enzovoort. Op deze manier kan een efficiënte en effectieve overheid mee de voorwaarden scheppen voor een goed ondernemingsklimaat.

In Vlaanderen is de graad van het ondernemerschap behoorlijk, maar doelgroepen zoals vrouwen, allochtonen en ouderen hinken achterop. Ook vinden ondernemingen met groeipotentieel niet steeds voldoende middelen en waarborgen.

Ook de industrie in Vlaanderen krijgt klappen en wordt gekenmerkt door een daling van de werkgelegenheid, een proces dat door het uitbreken van de economische crisis nog verder werd versneld en versterkt.

8.1.4. Thematische coördinatie

Onder dit deel worden de Vlaamse doelstellingen inzake Europa 2020 strategie aangegeven en worden de prioritaire Vlaamse maatregelen om deze doelstellingen te realiseren in kaart gebracht. Inleidend moet gesteld worden dat om de doelstellingen van het Pact 2020 en Europa 2020 te verwezenlijken, de Vlaamse Regering, de Vlaamse sociale partners en het maatschappelijke middenveld op 18 december 2009 een akkoord bereikten over het **Werkgelegenheids- Investeringsplan (WIP)**. Het WIP heeft 2 doelstellingen voor ogen: de gevolgen van de economische crisis aanpakken en de heroriëntering van de Vlaamse economie op de rails zetten.

a. Werkzaamheidsgraad : Vlaamse doelstelling en prioritaire Vlaamse maatregelen

Vlaamse doelstelling: een werkzaamheidsgraad van ruim 76% (20-64 jaar)

In het licht van de economische crisis en de demografische ontwikkelingen is de doelstelling van ruim 76% uitdagend maar noodzakelijk, op voorwaarde dat werk wordt gemaakt van een beleid om het arbeidsaanbod te verhogen en dat kwetsbare groepen aan het werk helpt.

Prioritaire Vlaamse maatregelen

De Vlaamse Regering neemt verschillende beleidsinitiatieven om een verhoogde arbeidsdeelname te bewerkstelligen in het bijzonder bij de kwetsbare kansengroepen.

De Vlaamse Regering garandeert een sluitend en maatgericht bemiddelingsaanbod aan alle instromende werkzoekenden tussen 25 en 50 jaar. Het sluitend maatpak is operationeel sinds 1 januari 2010 en staat voor een maatgerichte begeleiding van elke werkzoekende. De intensiteit van de begeleiding wordt daarbij aangepast aan de behoefte(n) van de klant. Nieuw zijn de zogeheten werk@eliers (ESF-oproep) die voorzien worden voor jongeren met een meer bemiddelbaar profiel die als gevolg van de crisis niet uitgestroomd zijn naar de arbeidsmarkt.

In het kader van het werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) werd voor diverse kwetsbare groepen een specifieke aanpak ontwikkeld en de daarbij horende capaciteit vrijgemaakt. Zo wordt aan werkzoekenden met een welzijnsproblematiek een passende begeleiding en ondersteuning aangeboden, o.a. via een uitbreiding van het aantal activeringstrajecten voor werkzoekenden met psychosociale problemen en met experimentele werk-welzijnstrajecten voor personen in armoede. Ook voor laaggeletterden, gefailleerde ondernemers en anderstalige oud- en nieuwkomers wordt een specifieke aanpak ontwikkeld.

In het kader van de vervroeging van de curatieve aanpak en de oriënterende trajectbegeleiding, heeft de Vlaamse Regering zich geëngageerd om de middellangdurige (1 à 2 jaar) en langdurige (vanaf 2 jaar) werkzoekenden vroeger te contacteren en hen een nieuw passend

aanbod te doen. Jaarlijks worden op die manier voor 16.500 extra middellangdurige en langdurige werkzoekenden een passend begeleidings- en opleidingsaanbod aangeboden. Via het WIP werd een oproep oriënterende trajectbegeleiding gelanceerd. Werkzoekenden tot 30 jaar die het afgelopen jaar geen begeleiding door de VDAB of een partner hebben gekregen worden hierdoor uitgenodigd voor een nieuw evaluatiemoment met het oog op een oriënterende toeleiding naar het meest passende traject.

Aangezien niet alle langdurige werkzoekenden onmiddellijk op de arbeidsmarkt kunnen ingeschakeld worden is voor sommigen een intensieve periode van begeleiding en competentieversterking noodzakelijk. Daarom biedt de Vlaamse overheid jaarlijks aan bijna 3.000 langdurige werkzoekenden een werkervaring van 12 maanden. Via het WIP wordt de maatregel voortaan ook opengesteld voor werkzoekenden vanaf 1 jaar werkloosheid (in plaats van twee jaar voorheen).

De individuele beroepsopleiding in de onderneming (IBO) is een belangrijke instroommaatregel voor de Vlaamse arbeidsmarkt. De Vlaamse Regering en sociale partners voorzien daarom in 2010 en 2011 telkens 2 miljoen euro om een groeipad van 11.000 IBO's te realiseren en voor initiatieven om de kwaliteit van de maatregel te versterken. Met 11.801 IBO's werd het streefcijfer voor 2010 alvast behaald. Tegelijkertijd wordt minstens tijdelijk ook een versoepeling doorgevoerd aan het stelsel, waardoor na IBO voortaan ook een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur voor één jaar kan volgen (i.p.v. onbepaalde duur voorheen).

De Vlaamse Regering voorziet een gefaseerde uitbreiding van de systematische aanpak voor werkzoekenden ouder dan 50 jaar. Op 14 januari 2011 bereikten de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners binnen het VESOC een akkoord over de uitbreiding van de VDAB-aanpak 50+ naar oudere leeftijdsgroepen. Vanaf 1 april 2011 wordt de systematische aanpak uitgebreid tot en met de 55-jarigen. In het najaar van 2011 wordt op basis van de positieve evolutie van de indicatoren (nulmeting najaar 2010) en de capaciteit van de VDAB beslist over de verdere uitbreiding tot 58-jarigen. Om werknemers langer aan de slag te houden wordt een toolbox 50+ uitgewerkt met (arbeidsmarkt)instrumenten voor werkgevers en werknemers op het vlak van leeftijdsbewust personeelsbeleid, het preventief retentiebeleid, het competentiebeleid en het loopbaanbeleid. Deze toolbox zal werkgevers stimuleren en ondersteunen om oudere werknemers in dienst te houden. De werknemers zelf zullen gestimuleerd worden om de eigen competenties op peil te houden en te werken aan de eigen loopbaan. De toolbox zal worden gelanceerd en gepromoot via een communicatiecampagne in het voorjaar van 2011.

Vlaanderen werkt verder aan de kwaliteit van de begeleiding bij de herstructurerings- en herplaatsingsacties, in het bijzonder via het certificeringsorgaan voor outplacement en door werk te maken van een warme overdracht naar vervolgttrajecten bij de VDAB voor mensen die zonder werk de tewerkstellingscel verlaten.

In overleg met de sociale partners zal gewerkt worden aan een hervorming van de Vlaamse tewerkstellingsregels. Intussen werd alvast een wijziging gerealiseerd binnen de bestaande Vlaamse premiestelsels. Zo wordt de tewerkstellingspremie 50+ niet langer cumuleerbaar met de federale Win-Win aanwervingspremie. En de Vlaamse Ondersteuningspremie voor personen met een arbeidshandicap werd geoptimaliseerd om een verhoogde efficiëntie te kunnen realiseren.

Er wordt werk gemaakt van duurzame jobs en tewerkstellingskansen voor kansengroepen in de sociale economie. In het WIP worden daarom bijna 400 bijkomende VTE in de sociale werkplaatsen en de lokale diensteneconomie voorzien. Dit groeipad gaat uit van een dubbele behoefte, namelijk de nood van kwetsbare groepen die het verst verwijderd staan van de reguliere arbeidsmarkt en de invulling van specifieke maatschappelijke noden. Er wordt in een vereenvoudiging van de structuren en regelgeving voorzien. Maatgerichte begeleiding en loonkostenondersteunende en -verlagende maatregelen zijn daarbij twee onlosmakelijk verbonden instrumenten, samen met het realiseren van sociale en maatschappelijke meerwaarden. Het ondersteuningsaanbod aan sociale economiebedrijven wordt eveneens hervormd op basis van de behoeften van de sector en met het oog op de vereenvoudiging en ondersteuning van innovatie in de sociale economie.

Om meer mensen aan de slag te helpen wordt ook werk gemaakt van meer werkbare jobs. Er kan hier verwezen worden naar een betere combinatie van arbeid en gezin. De Vlaamse Regering voorziet in dit verband Vlaamse aanmoedigingspremies voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet, die als supplement bij de federale uitkering worden toegekend aan werknemers uit het Vlaams Gewest. Binnen de krijtlijnen van de beschikbare budgettaire ruimte en in nauw overleg met de sociale partners wordt nagegaan of een hervorming van dit stelsel opportuun is met het oog op een meer billijke verdeling van deze premies voor alle werknemers. De bedoeling is deze premies hierbij maximaal te richten op de meest prangende maatschappelijke noden, ongeacht de sector waarin de werknemer tewerkgesteld is.

De Vlaamse overheid wil een kinderopvang uitbouwen waarin elk van de functies (sociale, pedagogische en economische) hun significante rol kunnen blijven spelen. Dit garandeert mee dat kinderopvang een cruciaal element is in het arbeidsmarktbeleid en tegelijk oog heeft voor maatschappelijke veranderingen. Investerings in kinderopvang, dragen niet alleen bij tot de werkbaarheid van werk, maar zorgen ook voor prikkels om aan de slag te gaan en dragen eveneens bij tot het vergroten van het aantal tweeverdieners op de arbeidsmarkt. Op 23/07/2010 keurde de Vlaamse Regering de visienota "visie decreet kinderopvang" definitief goed. Deze conceptnota beschrijft de essentiële keuzes voor en onderdelen van het nieuwe decreet kinderopvang en op basis van een conceptnota wordt in 2011 een ontwerp van decreet uitgewerkt. De ambitie is om de Pact 2020 doelstelling te bereiken tegen 2016 en ten laatste tegen 2020 de volledige dekking van de behoefte aan kinderopvang te realiseren. Er zullen daartoe door de Vlaamse Regering bijkomende middelen worden vrijgemaakt voor het creëren van nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector en in de zelfstandige sector die werkt volgens het inkomensgerelateerd systeem.

Om een meer duurzaam HR-beleid ingang te doen vinden in het Vlaamse bedrijfsleven worden de bestaande acties op vlak van evenredige arbeidsdeelname en diversiteit, leeftijdsbewust personeelsbeleid, een strategisch competentiebeleid in bedrijven en organisaties, werkbaar werk en sociale innovatie gecontinueerd. Op deze manier wordt gestreefd naar diversiteitsplannen in jaarlijks 750 bedrijven en organisaties. Samen met de meer dan 3.500 bedrijven die reeds bereikt werden, zorgt dit voor een olievlekeffect. Het Vlaams gelijkekansenbeleid zal vanuit een grondige probleemanalyse mogelijke oplossingen in kaart brengen met als doel de loopbaankloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen en te dichten (Plan Loopbaankloof).

Een belangrijk sluitstuk voor een verhoogde arbeidsmarktdeelname is het inzetten op competentie-ontwikkeling. In 2011 wil de Vlaamse Regering in samenspraak met de Vlaamse sociale partners de eerste stappen zetten om een technologisch ondersteund instrument te ontwikkelen voor het persoonlijk ontwikkelingsplan. Er wordt verder ingezet op

loopbaandienstverlening voor werkenden en het erkennen van beroepservaring en verworven competenties. Er wordt ook geïnvesteerd in een flexibel en toekomstgericht en opleidingsaanbod en hierbij kan specifiek verwezen worden naar het in begin september 2010 opgestarte project "Platform Vlaams arbeidsmarktonderzoek van de toekomst" (VLAMT). Met dat platform wil Vlaanderen experimenteren met methodes voor het detecteren en analyseren van trends en de impact ervan op beroepen en competenties. In 2011 zal actief gezocht worden naar aanknopingspunten voor een nadere bepaling van toekomstberoepen en groene beroepen die in Vlaanderen aan belang zullen toenemen.

De VDAB zal d.m.v. een geïntegreerd actieplan knelpuntenbeleid werk maken van een geïntegreerde begeleiding en bemiddeling van start tot finish en tot een intensievere samenwerking met alle opleidingsverstrekkers en andere stakeholders. De ambitie bestaat erin om een globaal uitstroombestand naar werk van 65% te realiseren voor alle cursisten die succesvol een knelpuntopleiding hebben beëindigd. Er worden ook initiatieven genomen om loopbanen in wiskunde, natuurwetenschappen en technologie in het secundair en hoger onderwijs te stimuleren. In de generatie sectorconvenants 2010 – 2011 is er ook sterk de nadruk op de invalshoek van KMO's, en op partnerschappen tussen sectoren onderling en met andere actoren. In september 2010 hebben meer dan 30 sectoren een convenant afgesloten, die samen 80% van de Vlaamse werknemers bestrijken. De VDAB zal vanaf 2011 dan ook inzetten op de uitbouw van excellente centra voor competentieversterking. Deze centra zijn een concreet samenwerkingsplatform gericht op het bereiken van concrete arbeidsmarktgerichte doelstellingen op het vlak van competentieontwikkeling en begeleiding. De verschillende actoren en stakeholders overleggen met elkaar en nemen gezamenlijke acties met het oog op een rationele afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in functie van het invullen van sectorale knelpuntvacatures.

b. Onderzoek, Ontwikkeling en innovatie: Vlaamse doelstelling en prioritaire Vlaamse maatregelen

- Vlaamse doelstelling: 3% BBP

Vlaanderen engageert zich om 3% van het bruto binnenlands product te investeren in Onderzoek & Ontwikkeling.

- Prioritaire Vlaamse maatregelen

Om de onderzoeksmiddelen relatief te verhogen werd al in 2003 een Vlaams Innovatiepact afgesloten. Dat engagement van alle betrokken actoren (overheid, bedrijfsleven, universiteiten en onderzoeksinstituten) wil door gezamenlijke en complementaire inspanningen de verhouding van 3% uitgaven voor O&O ten opzichte van het BBP realiseren. Het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014 herbevestigt dit uitdrukkelijk en stelt dat een nieuw Innovatiepact afgesloten zal worden voor meer investeringen in O&O.

Om de overgang naar een kennisgebaseerde economie en maatschappij te maken, moet het bestaande economische weefsel duurzaam worden getransformeerd. Vlaanderen zal daarom, naast meer investeren in O&O daarbij ook zoveel mogelijk streven naar excellentie zowel wat betreft wetenschappelijk onderzoek, onderwijs als opleiding. De ambitieuze Vlaamse strategie voor O&O en innovatie valt uiteen in 5 hoofdlijnen.

A. Doorbraken realiseren in onderzoek en innovatie door focussen van innovatiestrategieën en krachtenbundeling rond speerpunt domeinen

Inzetten op **toekomstgerichte speerpunt domeinen** is een van de bouwstenen van de transformatie naar een kennismaatschappij en –economie die Vlaanderen wenst door te voeren. In het kader van het toekomstplan Vlaanderen in Actie wordt bepaald dat O&O-investeringen in Vlaanderen vooral worden ingezet op logistiek en transport, ICT in de gezondheidszorg, voeding en gezondheid, nieuwe materialen en nanotechnologie en energie en milieu.

In 2011 moeten zgn. innovatieregiegroepen een innovatiestrategie voorstellen en trajecten uitwerken voor de valorisatie van innovatie in deze domeinen. Vlaanderen bundelt de krachten rond speerpunt domeinen en doet dit o.a. door het versterken of vernieuwen van de speerpunt domeinen (zo zijn er twee onderzoekscentra in uitbouw gericht op toekomstgericht onderzoek, nl. het Strategisch Initiatief Materialen (SIM) en het Centrum voor Medische Innovatie (CMI)), de Strategische Onderzoekscentra (SOC's) verder inbedden in het innovatielandschap en het opstarten van grote projecten als respons op de maatschappelijke uitdagingen (Flanders' Care, I-Cleantech, proeftuin elektrische voertuigen).

B. Transformatie van de Vlaamse economie versnellen door hogere innovatiekracht

Vlaanderen wenst het hele innovatietraject te optimaliseren dat wordt doorlopen van idee tot economische valorisatie, marktresultaat en maatschappelijke impact. Een van de belangrijkste hefboomen om het **valorisatietraject te verbeteren en te versnellen** bestaat in het versterken van de samenwerking tussen kennisinstellingen en de bedrijfswereld. Vlaanderen beschikt hiervoor over verschillende kanalen.

Sinds 2010 bestaan er Vlaamse Innovatiesamenwerkingsverbanden (VIS of **VIS-trajecten**) van bedrijven met één of meer organisaties of kennisinstellingen. De VIS-trajecten richten zich op concrete en vraaggedreven uitdagingen van een collectief van bedrijven die door middel van innovatie kunnen beantwoord worden en op korte termijn toepasbaar zijn bij een ruime doelgroep.

Het **TETRA-fonds** is een platform voor interactie en kennisdeling tussen bedrijven en hoger onderwijs en subsidieert projectmatig, toepassingsgericht onderzoek met een economische finaliteit. Een recent projecttype zijn de **ICON-projecten**, het betreft coöperatieve projecten waarbij meerdere bedrijven samenwerken met de onderzoeksinstelling.

In het kader van de **netwerking en het faciliteren van clustervorming** is er het **Vlaams Innovatienetwerk** (VIN), met als kerntaak het bevorderen van kennistransfer en intensifiëren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen. In 2011 wordt verder geïnvesteerd in de bekendmaking van het initiatief bij bedrijven en de verhoging van de performantie van het netwerk. Voor de periode 2011-2014 wordt een projectoproep **subregionale innovatiestimulering** (RIS) gelanceerd.

Om **innoverend ondernemerschap te faciliteren** zal een gepast evaluatie-instrumentarium uitgewerkt worden dat tegemoet komt aan het verruimd innovatieconcept, dat zich niet langer beperkt tot de technologische aspecten. De **verbreding en verlenging van het steunbare innovatietraject** neemt daarin een centrale plaats in. Een belangrijk knelpunt voor innoverend ondernemerschap is vaak de moeilijke **toegang tot kapitaal**. Daarom zijn er bij het economische

overheidsinstrumentarium verschillende instrumenten beschikbaar die innovatie-initiatieven kunnen ondersteunen, zoals Vinnof, PMV Innovatie Mezzanine, ARKimedea (Activering Risicokapitaal) en Win-winnening. De Vlaamse Regering wil nog een stap verder gaan met de inrichting van een bijzonder, gericht investeringsinstrument en maakt hiervoor een bedrag van 200 miljoen euro vrij. Het **TINA-fonds** (Transformatie en Innovatie Acceleratie fonds), beoogt investeringen in vroege valorisatietrajecten – op cluster / consortiumniveau – die een potentieel hebben om economische vernieuwing te bewerkstelligen. Zijn activiteit zal bestaan uit het financieren met risicokapitaal van structurele innovatie-valorisatie-trajecten ter ondersteuning van de industriële productie.

C. Vlaanderen als sterke, internationale netwerkregio voor onderzoek en innovatie

Vlaanderen wil zich in de toekomst internationaal uitdrukkelijker profileren en te positioneren als **innovatieregio**. Een optimale inbedding in de internationale context daarbij essentieel.

In EU-verband poogt Vlaanderen maximaal deel te nemen aan bestaande **EU-initiatieven en programma's** of overeenkomsten af te sluiten die deze doelstellingen onderschrijven. De Vlaamse overheid richtte eind 2010 het **Vlaams Europaplatform** op, waarin overheid, kennisinstellingen en bedrijven informatie uitwisselen m.b.t. de Europese O&O - opportuniteiten. Vlaanderen streeft mee de doelstellingen van de **Europese Onderzoeksruijme** (EOR) na, en ook deze vermeld in het **vlaggenschip "Innovatie-Unie"** van de Europa 2020 strategie.

D. De fundamenteu van de kennisbasis versterken en maximaal aanwenden

Om de kennisbasis verder te verdiepen, versterken en optimaal in te zetten, is het essentieel om de **samenwerking tussen het hoger onderwijs en het domein van wetenschap en innovatie beter te stroomlijnen**, zeker in een context van het veranderingsproces dat het hoger onderwijs momenteel doorloopt.

Om het werken als onderzoeker aantrekkelijker te maken lanceerde de Vlaamse Regering reeds verschillende initiatieven. Een deel hiervan is opgenomen in het **Vlaams actieplan voor Onderzoekers "Daar zit beweging in!"**, dat 20 concrete acties voor de periode 2010 -2011 bevat. Er werden bijkomende **(ZAP)-mandaten** (Zelfstandig Academisch Personeel) gecreëerd. Het **Odyseus-programma** beoogt Vlaamse en andere topwetenschappers naar Vlaanderen (terug) te brengen. Dankzij het **Methusalem-programma** kunnen uitmuntende Vlaamse wetenschappers rekenen op langdurige en structurele financiering waardoor wetenschappelijk talent beter kan behouden blijven. De **Baekeland-mandaten** beogen dan weer de mobiliteit tussen de academische wereld en het bedrijfsleven te stimuleren.

Vlaanderen streeft naar een betere afstemming tussen de diverse Vlaamse financieringsmiddelen en -kanalen.

Vlaanderen zet ook in op een verdere versterking van de uitbouw van (zware) **onderzoeksinfrastructuur**, mede via bepaalde EU-kanalen (ESFRI). Zo is er de Herculesstichting voor grootschalige investeringen in onderzoekapparatuur (Vlaams Supercomputercentrum, overeenkomst met onderzoeksnetwerk BELNET voor een performante digitale infrastructuur). Er wordt ook een **digitaal actieplan i2020** uitgewerkt. De maatregelen van de Vlaamse overheid op digitaal vlak, worden ook geïllustreerd op het vlak van cultuur

waar de Vlaamse overheid de oprichting van een “Vlaams Instituut voor de archivering en ontsluiting van het audiovisueel erfgoed in Vlaanderen” (de Waalse Krook) ondersteunt, die ondermeer de digitale bewaring, archivering en ontsluiting van het culturele erfgoed zal behartigen en van waaruit ook de Vlaamse inbreng in Europeana zal gestuurd worden.

E. Resultaatwinsten van het onderzoeks- en innovatiesysteem door verbeterde impact, verhoogde efficiëntie en toenemende middelen

Vlaanderen wil ook een aantal efficiëntiewinsten realiseren. De uitdaging bestaat erin de bestaande beleidsmix te optimaliseren. Een reeks adviesinitiatieven voor innovatie en ondernemerschap ten gunste van kmo's zijn sedert 2009 geïntegreerd in één digitaal beleidsinstrument (de **KMO-portefeuille**). De “**IWT-toolbox**” komt tegemoet aan de nood aan een flexibel systeem om steun te verlenen. Het IWT fungeert daarbij als enig loket voor steun aan O&O en innovatie aan bedrijven in Vlaanderen. Toenemende middelen inzake O&O moeten instaan voor het behalen van de 3%-doelstelling.

Naast de bovenvermelde maatregelen die de ambitieuze Vlaamse strategie voor O&O moeten illustreren, wil Vlaanderen het **ondernemings- en consumentenklimaat verbeteren** en de **industriële basis verduurzamen**. Om de Vlaamse industrie te wapenen voor de toekomst, keurde de Vlaamse Regering op 1 oktober 2010 een **Groenboek Nieuw Industrieel Beleid** (NIB) goed dat er moet voor zorgen versneld de transformaties van de industrie op economisch en sociaal vlak te begeleiden. Medio 2011 maakt de Vlaamse Regering de concrete maatregelen bekend in het Witboek Nieuw Industrieel Beleid. De **industrie van de toekomst** is gebaseerd op een transformatiebeleid dat gesteund is op **drie pijlers** die in het NIB centraal staan, nl. (1) een productiviteitsoffensief en een versterkt concurrentievermogen (Fabriek van de Toekomst), (2) een industrieel innovatiebeleid dat de transformatie ondersteunt (TINA-fonds, grote projecten) en (3) een infrastructuurbeleid voor een moderne en competitieve industrie en economie.

De Vlaamse Regering wil er dus mee voor zorgen dat er in Vlaanderen een sterke **ondernemerscultuur** ontstaat alsook een zo optimaal mogelijk omgevingskader voor bedrijven. Om aan de talrijke uitdagingen die hiermee gepaard gaan (toename starters, een sterker en meer kwalitatief en innoverend ondernemerschap) tot stand te brengen, zullen verschillende maatregelen worden genomen. In eerste instantie gaat de aandacht naar **bedrijven uit de crisis helpen** met instrumenten ter ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden en het voorkomen van faillissementen o.m. door het voeren van een preventief bedrijfsbeleid. Ook de waarborgregeling en de Gigarant-waARBorgen die naar aanleiding van de crisis werden ingevoerd, blijven van kracht in 2011. Vlaanderen wil ook een **sterkere ondernemerschapscultuur** bevorderen. Er kan hierbij o.a. verwezen worden naar het actieplan ondernemerschap van eind 2010, het actieplan ondernemend onderwijs, de optimalisering en uitbreiding van de KMO-portefeuille, de steun voor advies aan prestarters, en specifieke projecten voor het begeleiden van potentiële ondernemers uit specifieke doelgroepen. De Vlaamse Regering gaat voor **groeïende ondernemingen**. Met de invoering van de Gazellensprong kwam er een set van maatregelen, gericht op snelgroeïende ondernemingen en potentiële groeïers. Uiteraard wordt door de Vlaamse Regering ook verder ingezet op **instrumenten die bedrijfsinvesteringen** mogelijk maken en waarbij o.a. kan verwezen worden naar de activiteiten van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) inzake risicokapitaal, kredietverstrekking en de PMV-mezzanine. In het licht van het aanzwengelen van het economische herstel en de transformatie van onze economie wil Vlaanderen het aanboren van

alternatieve financieringsbronnen voor kmo's aanmoedigen en meer durfkapitaal ter beschikking stellen. Het toepassingsgebied van de **Winwinlening** wordt uitgebreid: alle kmo's kunnen voortaan deze lening aangaan, niet alleen starters en ook ondernemingen uit de sector van de sociale economie komen in aanmerking. Het te ontlene bedrag in het kader van de winwinlening stijgt tot 100.000 euro en ondernemers krijgen de mogelijkheid de lening vervroegd terug te betalen. Begin 2011 werden deze aanpassingen van kracht.

Er moet ook verwezen worden naar het **meerjarenprogramma slagkrachtige overheid** dat 4 strategische doelstellingen en 12 sleutelprojecten bevat om de Vlaamse overheid efficiënter en effectiever te maken en waarbij ook voluit wordt gegaan voor een efficiëntere dienstverlening van de overheid richting bedrijfsleven (de opbouw van een uniek loket voor de ondernemer in Vlaanderen, de verdere uitbouw van e-procurement enzovoort).

De Vlaamse Regering zal de bestaande sociale en ecologische openbaredienstverplichtingen, waaronder het systeem van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten, evalueren. Daarnaast zal de VREG in nauw overleg treden met de FOD Economie, de CREG en Eurostat met het oog op een verdieping in 2011 van de methodologie van de bestaande benchmarkstudies en prijsmonitoring, in het bijzonder met betrekking tot KMO's. De VREG ontwikkelde bovendien een V-test voor kleine professionele elektriciteitsafnemers. In 2011 zal deze test worden uitgebreid voor aardgas. In het kader van de jaarlijkse marktmonitor wordt werk gemaakt van internationale benchmarking, op basis van samenwerking met collega-regulators, voor alle door VREG gemonitorde elektriciteits- en aardgasprijzen.

c. Onderwijs–Vlaamse doelstelling en prioritaire Vlaamse maatregelen

Vlaamse doelstelling

Wat onderwijs betreft beoogt Vlaanderen enerzijds het aandeel vroegtijdige schoolverlaters terug te dringen tot 5,2% in 2020 en anderzijds het aandeel van de 30-34 jarigen met een diploma tertiair/hoger onderwijs te verhogen tot 47,8% in 2020.

Prioritaire Vlaamse maatregelen

Vlaanderen wil een verbetering van de kwaliteit van de onderwijssystemen beogen en daarmee de EU 2020 kerndoelen inzake onderwijs in Vlaanderen dichterbij brengen.

Om het aantal vroegtijdige schoolverlaters tegen het jaar 2020 terug te dringen neemt de Vlaamse Regering een pakket maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn het Actieplan tegen spijbelen en het decreet leren en werken (2008) dat schooluitval willen voorkomen of remediëren. Er zal ook werk worden gemaakt van een verstandige studiekeuze en schoolloopbaanbegeleiding. In dat opzicht zal eveneens de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt versterkt worden. Het Pact 2020 breekt bovendien een lans voor een diepgaande hervorming van het secundair onderwijs zodat beroeps- en technisch gerichte opleidingen opgewaardeerd worden. Ook dit zal bijdragen tot het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Begin 2011 is een oriëntatienota over de hervorming van het secundair onderwijs door de Vlaamse minister van onderwijs publiek gemaakt.

In het hoger onderwijs zullen er incentives worden gegeven om meer niet-traditionele studenten (gehandicapten, volwassenen die werken, kinderen van niet-hooggeschoolde ouders, etnische minderheden) aan te trekken. Er worden stappen gezet om op termijn te komen tot een

automatische toekenning van studiefinanciering, zodat die toekenning ook in het hoger onderwijs zal leiden tot een verdere democratisering. Bovendien zal de uitbreiding van de studiefinanciering naar cursisten in het hoger beroepsonderwijs en cursisten die een diplomagericht opleidingstraject volgen in het tweedekansonderwijs (twee trajecten die een brug vormen naar het hoger onderwijs), onderzocht worden. Door gebruik te maken van afstandsonderwijs in het hoger onderwijs, beoogt Vlaanderen ook meer mogelijkheden te bieden aan de studenten die leren en werken combineren.

Naast deze maatregelen neemt de Vlaamse Regering nog een pakket van maatregelen die inzetten op de verbetering van de onderwijs- en opleidingssystemen:

- Ervoor zorgen dat iedere burger de **kerncompetenties** verwerft die nodig zijn in de kenniseconomie waaronder ICT-vaardigheden en competenties voor levenslang leren. Concreet kan hierbij verwezen worden naar het feit dat het verwerven van ICT-vaardigheden en andere sleutelcompetenties is opgenomen in de eindtermen, naar het Plan Geletterdheid, naar de cursussen Nederlands als tweede taal.
- Er wordt een **aantrekkelijk aanbod van beroepsonderwijs en –opleiding** voorzien. Om dit te operationaliseren wordt o.a. ingezet op kwalitatieve stageplaatsen en werkplekleren voor beroepsgericht onderwijs, een aangepast aanbod vreemde talen in beroepsgericht onderwijs, de nascholing van leerkrachten en het aantrekken van praktijkdeskundigen aantrekken als leerkracht.
- Om het **beroep van leerkracht aantrekkelijk te houden** wordt ingezet op de promotie van lerarenopleidingen, het ondersteunen van de competentieontwikkeling van leerkrachten, het aantrekken van personen uit de bedrijfswereld, het verhogen van het onderwijscomfort, de begeleiding van beginnende leerkrachten alsook het zorgen voor meer werkzekerheid.
- Wat de **modernisering en hervorming van het hoger onderwijs** betreft, heeft de Vlaamse Regering in juli 2010 een plan uitgetekend voor de komende 12 jaar (operationeel vanaf het academiejaar 2013-2014) met volgende acties: de integratie van alle masteropleidingen in de universiteiten (m.u.v. de opleidingen in de kunsten),extra **middelen (voor het versterken van de onderwijs-onderzoeknexus** in alle universitaire opleidingen, voor het creëren van bijkomende formatieplaatsen van docent en hoogleraar aan de universiteiten, voor de professionele bacheloropleidingen aan de hogescholen en voor het praktijk gebaseerd onderzoek aan de hogescholen) , de versterking van de mobiliteit van studenten en docenten, de vorming van een geïntegreerde hoger onderwijsruimte in Vlaanderen.
- Het geven van **prikkels geven om levenslang leren en tweedekansonderwijs te volgen** via volgende instrumenten: opleidingscheques, terugbetaling inschrijvingsgeld, tijdskrediet, e.d. Enkele van deze incentives worden bijgestuurd (zoals opleidingscheques) en zullen zich voortaan toespitsen op arbeidsgerichte opleidingen.
- Het aanbieden van **flexibele leertrajecten**, ondermeer door het ontwikkelen van nationale kwalificatiekaders en partnerschappen tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- De **uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur en HBO5/SE-n-Se experimenten**: In afwachting van de toepassing van de Vlaamse kwalificatiestructuur en van het Decreet betreffende het Hoger Beroepsonderwijs (HBO5) en Secundair na Secundair (Se-n-Se), wordt binnen diverse proefprojecten nagedacht over de wijze waarop opleidingen HBO5/Se-n-Se

kunnen inspelen op de groeiende vraag vanuit het bedrijfsleven naar goed opgeleid personeel.

- Het **verhogen van de leermobiliteit van jongeren en leerkrachten/docenten** waarvoor in 2011 een actieplan aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

d. Milieu en energie–Vlaamse doelstelling en prioritaire Vlaamse maatregelen

Vlaamse doelstelling:

Het Europese Klimaat- en Energiepakket (**20-20-20-doelstellingen**) bevat drie hoofddoelstellingen: (1) een reductie van de emissies van broeikasgassen met 20% t.o.v. 1990 niveaus (voorwaardelijk tot 30%), (2) een verhoging van de energie-efficiëntie van 20% en (3) een aandeel van 20% hernieuwbare energie.

Wat het **terugdringen de broeikasgasemissies** betreft, ligt voor België de emissie van broeikasgassen van non-ETS sectoren in 2020 15% lager dan in 2005.

Het Vlaamse doelstelling voor het terugdringen van de broeikasemissies (non-ETS) wordt nog vastgelegd conform de intern Belgische lastenverdeling. Inzake de **vermindering van het energieverbruik** gaat Vlaanderen voor minstens 9% energiebesparing in 2016 op basis van het gemiddeld finaal energieverbruik (2001-2005). Voor België bedraagt het aandeel **hernieuwbare energie** in het totaal bruto finaal energieverbruik in 2020 minstens 13%.

Het doel voor Vlaanderen wordt nog vastgelegd conform de intern Belgische lastenverdeling. Vlaanderen streeft ernaar een zo groot mogelijk deel, en bij voorkeur het geheel, van de doelstelling binnenlands te bewerkstelligen. Wat aandeel groene stroom in de distributieleveringen van elektriciteit heeft Vlaanderen wel al een doelstelling vooropgesteld, nl. 13% in 2020.

Prioritaire Vlaamse maatregelen

De Vlaamse Regering ziet de **milieu- en energiedoelstellingen** als hefboomen naar een groenere economie. Vlaanderen wil de uitstoot van broeikasgassen beperken en de gevolgen van klimaatverandering opvangen. Centraal hierbij staan het **Vlaams klimaatbeleidsplan 2013-2020** en het **Vlaams adaptatieplan**.

Om de Vlaamse energie-efficiëntie te laten toenemen, zal medio 2011 werk gemaakt worden van een **tweede actieplan energie-efficiëntie 2011-2016**. Vlaanderen gaat ook voor de toename van het aandeel hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling in het finaal energieverbruik. De energienormen voor nieuwbouw worden aangescherpt en er wordt een voorlopersbeleid ontwikkeld voor wie veel zuiniger bouwt dan de norm met als doel om, zoals voorzien in de EPBD Richtlijn tegen 2021 bijna energieneutraal te bouwen. Er wordt een minimumaandeel hernieuwbare energieproductie voor nieuwbouw opgelegd. In het bestaande patrimonium worden energiebesparende maatregelen verder gestimuleerd.

Vlaanderen zal ook **inzetten op groene groei**. Om de vergroening te versnellen ligt o.a. een plan klaar om een systeem van groene waarborgen en een groen investeringsfonds in het leven te roepen. De **ecologiepremie** zal grondig worden hervormd en efficiënter gemaakt. Er is in 2011 een bedrag van 102 miljoen euro voorzien. Er zal in deze legislatuur ook een **Vlaams Energiebedrijf** worden opgericht dat in belangrijke mate zal bijdragen tot een vergroening van

de energiemarkt. Tenslotte gaat Vlaanderen ook voor een **betere energie-infrastructuur**. Om de evolutie naar een groenere economie op te volgen zal een **meetkader** ontwikkeld moeten worden. Vlaanderen zet ook volop in op **groene jobs**. Dit wordt binnen het leefmilieu- en energiebeleid opgenomen door verhoogde investeringen in kwalitatieve isolatie van huizen en het stimuleren van hernieuwbare energie en elektrisch rijden. Vanuit het Werkgelegenheids- en Investeringsplan (WIP) organiseert de VDAB opleidingen in uitbesteding voor kansengroepen (voorbeelden : opleidingen energiesnoeier en plaatser van zonnepanelen, opleidingstraject isoleren van ruwbouw en dak). De VDAB overlegt verder met de sectoren, werkgeversorganisaties en bedrijven voor opleidingstrajecten die georganiseerd kunnen worden binnen de voorziene financiële middelen van het WIP. Voor de middellange termijn (2011-2014) heeft de VDAB een strategie ontwikkeld rond de implementatie van het duurzaamheidsprincipe in de opleidingen zelf met als doel de vergroening van de competenties van de werknemers en werkzoekenden.

Naast de boven vermelde prioritaire maatregelen zal de realisatie van de “20-20-20”-doelstellingen ook mee ondersteund worden door duurzame maatregelen op het vlak van **mobiliteit en transport** (o.a. e-mobiliteit, Mobiliteitsplan Vlaanderen, globale hervorming van de verkeersfiscaliteit), inzake **overheidsop treden** (duurzaam wonen en bouwen, Vlaams actieplan duurzame overheidsopdrachten) en op het vlak van **landbouwproductie** (aandacht zal vooral gaan naar de zelfredzaamheid en de concurrentiekracht van de landbouwbedrijven).

e. Sociale cohesie – Vlaamse doelstelling en prioritaire Vlaamse maatregelen

Vlaamse doelstelling:

Vlaanderen gaat voor een 30%-reductie op de drie indicatoren (armoederisico, ernstige materiële deprivatie, huishoudens met lage werkintensiteit), zonder dubbeltelling en ook voor een halvering van de kinderarmoede.

Prioritaire Vlaamse maatregelen

Het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting is voor de Vlaamse Regering een topprioriteit. Om de armoede gecoördineerd te bestrijden, stelt de Vlaamse Regering om de 5 jaar een voortdurend bijsturend **Vlaams Actieplan Armoedebestrijding** op. Op 2 juli 2010 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gegeven aan een Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 (VAPA). Het actieplan kwam tot stand in samenwerking met de vertegenwoordigers (aandachtsambtenaren) van alle beleidsdomeinen, binnen het permanent armoedeoverleg (PAO) van de Vlaamse overheid, met participatie van de doelgroepen in partnerschap met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen en verschillende stakeholders. De uitvoering van het VAPA zal een cruciaal element zijn om de ambitieuze Vlaamse armoedetargets te kunnen realiseren. Daarom zal het VAPA jaarlijks worden opgevolgd via voortgangsrapporten. Het eerste voortgangsrapport in 2011 zal een verdere concretisering van de doelstellingen bevatten en in 2012 volgt dan een grondige evaluatie en bijsturing van het actieplan.

In het Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 wordt verder gebouwd op de in het VAPA opgenomen doelstellingen en acties, zijnde: (1) een voorkomend en participatief beleid, (2) het leggen van bijzondere accenten op kinderen en ouderen in armoede, (3) de toegankelijkheid van de maatschappelijke dienstverlening, (4) rechten en hun (automatische) toekenning, (5) inkomen, (6) schuldoverlast, (7) gezondheid en welzijn, (8) thuisloosheid, (9)

iedereen toegang bieden tot onderwijs van een goede kwaliteit, (10) het bevorderen van betaalbaar wonen in Vlaanderen en (11) werk.

Hoewel uiteraard alle bovenstaande doelstellingen en acties van cruciaal belang zijn om de Vlaamse doelstelling inzake armoedebestrijding en sociale cohesie te kunnen behalen, worden in het kader van de Europa 2020-strategie volgende maatregelen extra in het voetlicht geplaatst. Wat het voorkomend en participatief beleid betreft, kan o.a. verwezen worden naar de **armoedetoets** die de potentiële impact van beleidsmaatregelen moet evalueren. Er worden verschillende maatregelen genomen om de **armoede bij kinderen en ouderen** terug te dringen. Wat de **toegankelijkheid van maatschappelijke dienstverlening** betreft, zullen in eerste instantie de initiatieven opvoedingsondersteuning en brede instap in de jeugdhulp breder worden bekendgemaakt. Belangrijk is ook het instrument van de rechtenverkenner die informatie bundelt over sociale voordelen en tegemoetkomingen op verschillende overheidsniveaus.

Er moet hier specifiek verwezen worden naar de rechten en hun (automatische) toekenning (met o.a. het instrument van de rechtenverkenner). Wat de schuldoverlast betreft, kan verwezen worden naar de integrale preventieve aanpak ervan en het verhogen van de toegang tot en de kwaliteit van de **schuldhulpverlening**. Maatregelen op dit vlak moeten ervoor zorgen dat het percentage van bijna 5% van de Vlamingen dat in een gezin leeft met minstens 1 achterstallige betaling in het afgelopen jaar, verder naar beneden kan worden gebracht. Inzake gezondheid en welzijn zal o.a. de rol van de **wijkgezondheidscentra** in kansarme buurten worden versterkt en uitgebreid. Om de financiële slagkracht van mensen en gezinnen in armoede te verhogen zal een **basisdecreet Vlaamse Sociale Bescherming** worden gerealiseerd, dat aandacht besteedt aan betaalbaarheid en toegankelijkheid (o.m. consolidatie van de zorgverzekering). Inzetten op **gelijke kansen in het onderwijs**, impliceert een ambitieus onderwijs- en flankerend beleid dat vertrekt vanuit een flexibele en leergerichte aanpak op maat. Er worden gaande van het kleuteronderwijs tot het hoger onderwijs verschillende maatregelen genomen die bijdragen tot de verhoging van de sociale inclusie. Er kan verwezen worden naar maatregelen die de participatie aan kleuteronderwijs moeten verhogen en de financiële drempels in het onderwijs verder aanpakken. Via een nieuw personeelsomkaderingssysteem (ingangdatum voorzien voor 1 september 2012) zal het kleuteronderwijs een betere personeelsomkadering krijgen. Ook worden sinds een paar jaar niet alleen studietoelagen voorzien voor secundair en hoger onderwijs, maar ook voor kleuter- en lager onderwijs. In het hoger onderwijs zijn er, zoals boven werd vermeld, diverse incentives om meer niet-traditionele studenten aan te trekken.

Er worden ook de nodige maatregelen genomen om het betaalbaar wonen in Vlaanderen te bevorderen. Het **aanbod sociale woningen** wordt uitgebreid. Het decreet grond- en pandenbeleid voorziet 43.000 extra sociale huurwoningen, 21.000 extra sociale koopwoningen en 1.000 extra sociale kavels tegen 2020. De **betaalbaarheid** van sociaal wonen wordt bevorderd. In januari 2011 trad een nieuwe berekeningswijze van de huurprijs voor een sociale huurwoning volledig in werking. Door woningen energiezuiniger te maken en mensen energiebewuster kan de energiefactuur dalen. Er komt een dakisolatieplan voor kwetsbare doelgroepen. In 2011 voert Eandis in samenspraak met de minister van energie en het Vlaams Energieagentschap een proefproject uit waarbij het dak gratis wordt geïsoleerd in zo'n 500 woningen van private huurders die een aardgasbudgetmeter hebben (en dus betalingsmoeilijkheden hebben op vlak van verwarming).

In het tegengaan van armoede en sociale uitsluiting, speelt het hebben van een **duurzame job** een zeer belangrijke rol. Kwaliteitsvolle tewerkstelling impliceert ook de nodige aandacht voor

werkbaarheid. Kansengroepen, en mensen in armoede in het bijzonder, krijgen begeleiding op maat bij het traject dat nodig is om in die kwaliteitsvolle job te geraken vooral via integrale (opleidings)trajecten waarbij zowel aan arbeid als aan welzijn wordt gewerkt het voorbeeld van de integrale activerings trajecten werk-welzijn. In 2011 realiseert de VDAB met middelen uit het werk- en investeringsplan minstens 300 geïntegreerde trajecten naar werk voor mensen in armoede. Met middelen voor het EAD-beleid (onder andere via diversiteitsplannen) kunnen ondernemingen die mensen in armoede te werk stellen, de direct leidinggevenden op de werkvloer en/of het management een training aanbieden die inzicht geeft in de binnenkant van armoede, in het multi-aspectuele karakter ervan en in de kracht van mensen in armoede.

8.1.5. Horizontale en methodologische aandachtspunten

Vlaams ownership inzake Europa 2020

Zoals hoger al werd vermeld, zal Vlaanderen in de nieuwe Europa 2020 strategie ownership opnemen. Naast het opstellen van een eigen VHP draagt Vlaanderen, net zoals dit in het verleden het geval was, actief bij aan het nationaal hervormingsprogramma van België. Vlaanderen zal verder ook een actieve partner blijven van het Europa 2020-platform van het Comité van de Regio's. Op Vlaams niveau zullen zoals gebruikelijk de sociale partners in het kader van de SERV van nabij bij de totstandkoming en de uitvoering van de Europa 2020 strategie in Vlaanderen worden betrokken. Ook het Vlaams Parlement zal bij de Vlaamse Europa 2020-strategie worden betrokken. Vlaanderen zal in vergelijking met de Lissabonstrategie nog een stap verder gaan door ook andere relevante stakeholders, zoals de (boven)lokale besturen, nauwer bij de Vlaamse Europa 2020-strategie te betrekken. De communicatie m.b.t. de (uitvoering van de) Europa 2020-strategie in Vlaanderen zal voornamelijk gebeuren via de website www.vlaandereninactie.be/europa2020.

Structuurfondsen

De Vlaamse Regering probeert optimaal gebruik te maken van de middelen die in het kader van de structuurfondsen (EFRO en ESF) ter beschikking staan en deze fondsen mee in te schakelen om de bestaande knelpunten in de economische ontwikkeling en op de Vlaamse arbeidsmarkt weg te werken. Daarom is het van belang dat Vlaanderen ook na 2013 in gelijke mate beroep kan blijven doen op deze Europese middelen en geeft Vlaanderen aan dat het toekomstige cohesiebeleid zich volledig moet inschrijven in de doelstellingen van de Europa 2020-strategie.

8.2. Wallonie : Stratégie Europe 2020 : Contribution de la Wallonie et de la Communauté Française au Programme National de Réforme Belge 2011

8.2.1. Introduction

Le présent document constitue la contribution commune Wallonie / Communauté française au Programme National de Réforme Belge 2011. Celle-ci vise à alimenter la rédaction du PNR national, et en constitue une annexe. La structure du document se calque sur le PNR belge, qui a été construit conformément aux orientations fournies par la Commission. Y sont synthétisés les grands axes et mesures principales des politiques wallonnes et de la Communauté française en lien avec la Stratégie Europe 2020, ses lignes directrices intégrées et ses principaux objectifs.

8.2.2. Stratégie de développement

Les Gouvernements wallon et de la Communauté française ont inscrit leurs projets pour la législature 2009-2014 dans une stratégie commune, avec comme objectifs partagés de faire face à la crise et de faire émerger une société fondée sur un modèle de développement durable, humain et solidaire.

Dans un cadre budgétaire maîtrisé et une trajectoire responsable, les efforts des deux Gouvernements seront concentrés sur cinq secteurs prioritaires majeurs :

- Le capital humain ;
- Le redéploiement des économies vers le développement durable ;
- Le développement des services aux personnes et les politiques sociales ;
- Des politiques de logement, de mobilité et d'environnement audacieuses ;
- La gouvernance publique.

Le « **Plan Marshall 2.Vert** » est le principal document de référence stratégique commun aux Gouvernements wallon et de la Communauté française pour la période 2009-2014. Celui-ci, doté d'un budget de 2,75 milliards €, s'inscrit dans la poursuite et l'amplification du Plan Marshall 2006-2009. Il a comme principale priorité la création d'activités et d'emplois, notamment en exploitant les opportunités liées au développement durable, en activant les leviers de l'éducation et de la formation et en mettant en œuvre des politiques industrielle et d'innovation ambitieuses. Il s'agira également d'inscrire la Région dans la révolution énergétique.

De manière plus précise, le Plan Marshall 2.vert s'articule autour des 6 axes prioritaires suivants :

- *Le capital humain, un atout à valoriser (337 millions €)* : Se reposant sur une articulation renforcée entre politiques régionales et communautaires en matière d'enseignement, de formation, d'emploi et d'économie, le Gouvernement entend poursuivre les réformes, notamment pour le développement de la formation tout au long de la vie.

- *Les pôles de compétitivité et les réseaux d'entreprises, un succès à amplifier (388 millions €)* : Le Gouvernement Wallon poursuivra la redéploiement de sa politique industrielle, basée sur la mise en réseau des acteurs, au travers de ses politiques de pôles de compétitivité et de clustering. Un accent sera mis sur la participation des PME.
- *Faire de la recherche scientifique un moteur d'avenir (142 millions €)* : Les deux Gouvernements poursuivront les efforts pour intensifier les investissements en R&D. Il s'agira d'une part de soutenir l'excellence de la recherche scientifique, d'offrir une carrière attractive aux chercheurs et de favoriser leur insertion dans les réseaux internationaux, et d'autre part de valoriser davantage la recherche et l'innovation au sein du tissu économique.
- *Mettre en place un cadre propice à la création d'activités et d'emplois de qualité (592 millions €)* : Les politiques de soutien à l'esprit d'entreprise, à la création et au développement d'entreprise seront poursuivies et consolidées, avec une attention particulière aux PME. Les politiques de soutien à l'internationalisation des entreprises wallonnes, et de renforcement de l'attractivité du territoire pour les investisseurs seront également développées.
- *Les Alliances Emploi-Environnement, une stratégie d'avenir (879,6 millions €)* : Il s'agit de développer un ensemble d'actions visant à saisir les opportunités nouvelles liées au développement du secteur « vert » : innovation, formation, emploi,... En particulier, la première alliance emploi-environnement lancée en 2010 porte sur l'amélioration énergétique et environnementale des bâtiments.
- *Conjuguer emploi et bien-être social (422 millions €)* : Cet objectif sera poursuivi au travers de politiques de soutien de l'emploi dans des services de proximité, et notamment ceux liés à une meilleure conciliation vie professionnelle/vie privée notamment pour les femmes, ou à l'insertion des jeunes.

Ces axes sont complétés par deux dynamiques transversales portant d'une part sur l'efficacité de la gouvernance publique (évaluation, simplification administrative) et d'autre part sur la promotion transversale du développement durable dans l'action des pouvoirs publics.

Par ailleurs, au-delà des réformes prioritaires prévues par le Plan Marshall 2.vert, les Déclarations de Politique Régionale et Communautaire fixent les orientations stratégiques pour les différents champs de compétences des deux Gouvernements. Leurs axes forts en lien avec la Stratégie Europe 2020 portent sur le soutien à l'économie et le développement d'une politique industrielle, l'emploi, l'enseignement, la formation, la recherche et l'innovation, les TIC, l'accueil de la petite enfance, le logement, l'énergie, l'environnement et la lutte contre les changements climatiques, la cohésion et l'inclusion sociales.

Les principales mesures prévues dans ce cadre sont présentées de manière plus détaillée au chapitre relatif à la coordination thématique.

En matière d'emploi et de formation, trois priorités majeures sont visées :

- Permettre à tous d'accéder à l'emploi par la création d'emploi (priorité jeunes, femmes et indépendants), l'accompagnement vers l'emploi (individualisation, ciblage de publics éloignés ou frappés par la crise, renforcement de la mobilité) et la refondation du Service public de l'emploi.

- Miser sur les talents par l'alternance, la formation linguistique et continue, l'orientation et l'information sur les métiers, l'investissement dans les métiers d'avenir, le renforcement de coopérations entre opérateurs, et la reconnaissance des compétences.
- Faire de la Wallonie un modèle de gouvernance et disposer d'une fonction publique moderne et dynamique notamment par une meilleure gestion des deniers publics et des organismes d'intérêt public, une meilleure identification des besoins des usagers.

8.2.3. Goulets d'étranglement

a. Finances publiques

Les objectifs budgétaires 2009-2010 ont fait l'objet d'un accord de coopération approuvé par le Comité de concertation le 15 décembre 2009. Les objectifs 2011 et 2012 ont été discutés dans le cadre du projet d'accord de coopération du 3 février 2010 examiné par la Conférence interministérielle du Budget et des Finances. Pour les Communautés et les Régions, ces objectifs correspondent aux soldes de financement SEC95 tels qu'ils figurent dans les projections pluriannuelles développées par les différentes entités et reprises dans les Exposés généraux relatifs aux budgets 2010 initiaux déposés devant les différentes assemblées parlementaires.

Ces objectifs sont les suivants :

Millions EUR	2009	2010	2011	2012
Belgique	-19.585,64	-17.351,90	-14.614,89	-11.143,32
Gouvernement fédéral	-13.872,70	-12.337,40		
Sécurité sociale	-3.065,90	-1.733,10		
Entité I	-16.938,60	-14.070,50	-12.833,10	-9.654,83
<u>Communautés et Régions</u>	<u>-1.939,04</u>	<u>-1.911,20</u>	<u>-1.081,79</u>	<u>-758,49</u>
Communauté flamande	-996,98	-493,33	0,00	0,00
Communauté française	-266,51	-727,08	-548,00	-438,10
Communauté germanophone	-31,98	-11,06	-3,85	-2,24
COCOF	-4,00	-2,02	-8,10	-11,50
Région wallonne	-406,86	-364,70	-267,74	-134,35
Région de Bruxelles-Capitale	-232,71	-313,01	-254,10	-172,30
<u>Pouvoirs locaux</u>	<u>-708,00</u>	<u>-1.370,20</u>	<u>-700,00</u>	<u>-730,00</u>
Entité II	-2.647,04	-3.281,40	-1.781,79	-1.488,49

Selon la Cour des comptes, la Wallonie et la Communauté française ont respecté leur objectif global 2009 ; le solde de financement SEC final s'élevant à -606,5 millions € soit 66,9 millions € de mieux que l'objectif de -673,4 millions €.

Concernant 2010, l'objectif global initial s'établit à -1,092 milliards €. Lors de l'ajustement du budget 2010, le Gouvernement a décidé de réduire le besoin de financement à concurrence de 100 millions € sur base des recettes nouvelles liées à la reprise économique. Le Gouvernement s'est donc fixé un nouvel objectif de -992 millions €.

En 2011, le Gouvernement a décidé de réduire à nouveau son besoin de financement (par rapport à l'objectif initial de -815,74 millions €) à concurrence de 222 millions € pour les deux entités (Communauté française et Wallonie). L'objectif global 2011 de la Communauté française et de la Wallonie correspond donc à un besoin de financement maximum de -593,74 millions €.

Le budget 2011 initial se détaille comme suit :

Millions €	Wallonie	Communauté française
Recettes	6.628,177	8.687,167
Dépenses	7.263,061	9.138,145
Solde budgétaire brut	-634,884	-450,978
Solde de financement SEC	-235,737	-358,295
Objectif accord de coopération	-267,737	-548,00
Ecart	32,000	189,705

L'objectif reste un retour à l'équilibre à l'horizon 2015, en termes de solde cumulé de la Wallonie et de la Communauté française.

Lors de l'élaboration des budgets initiaux 2011, les projections pluriannuelles à l'horizon 2015 ont été mises à jour. Sur base de ces dernières prévisions, l'équilibre global serait largement atteint en 2015¹⁶.

Solde de financement SEC	2011	2012	2013	2014	2015
Wallonie	-235,737	-164,578	-99,139	176,558	425,349
Objectif	-267,737	-134,345			
Communauté française	-358,295	-343,463	-273,042	-167,932	-57,423
Objectif	-548,000	-438,100			

b. Compétitivité

Afin de stimuler la croissance économique, le soutien à la création, au développement et à la transmission d'entreprises, en particulier les PME, reste une priorité en Wallonie, ce qui nécessite un cadre adapté. Dans cette perspective, l'allègement des charges administratives et un environnement financier favorable, le soutien à l'esprit d'entreprise et à la créativité sont des facteurs clés.

La poursuite d'une politique industrielle intégrée, articulée à la politique d'innovation, et basée sur la mise en réseau des acteurs constitue le cœur de l'action régionale en faveur de la compétitivité des entreprises.

En matière de R&D et d'innovation, les efforts doivent être poursuivis en Wallonie et en Communauté française en matière d'investissement en R&D, et d'amélioration de l'efficacité du système d'innovation, notamment quant à la valorisation de la recherche et à la diffusion de l'innovation au sein de l'ensemble du tissu économique. Dans cette perspective, la stimulation de la mise en réseau des acteurs économiques, de recherche et d'innovation constitue une priorité.

¹⁶ Les soldes de financement présentés dans le tableau ci-dessous résultent d'une application mécanique des paramètres présumés et des hypothèses de projections.

c. Marché de l'emploi

Les problématiques particulières à la Wallonie concernent la participation des jeunes au marché du travail, l'adéquation entre offre et demande d'emploi et l'articulation des acteurs intervenant dans le champ de l'éducation, de la formation et de l'emploi.

8.2.4. Coordination thématique

Remarque introductive

Les objectifs de la Stratégie Europe 2020 sont par nature globaux et interreliés. La stratégie de développement de la Wallonie et de la Communauté française est une stratégie intégrée, dont les différentes mesures seront mises en œuvre en synergie étroite, et contribueront dans leur ensemble aux différents objectifs européens. L'identification des mesures sous les différents objectifs n'est donc pas univoque, les mesures ont été « classées » en prenant en considération les principaux impacts attendus. Par ailleurs, la Stratégie Europe 2020 n'a pas retenu d'objectif lié à l'activité économique à proprement parler, or les mesures de soutien à l'activité économique et des PME en particulier, et au développement du tissu industriel s'inscrivant au cœur des lignes directrices micro-économiques constituent des axes forts de notre stratégie qu'il convient de mettre en lumière.

Comme indiqué ci-dessus, les différentes mesures prévues sont interreliées et relèvent d'une stratégie globale, dont les impacts attendus reposent en partie sur les synergies entre différentes politiques. Néanmoins, afin de répondre aux demandes de la Commission, un certain nombre de mesures « phares » ont été détaillées quant à leur budget, leur calendrier, leurs résultats attendus,...

Le présent document est ciblé sur les principales mesures et réformes engagées pour les années à venir, et ne détaille pas l'ensemble des mesures préexistantes, et qui s'inscrivent dans les lignes directrices intégrées, nous renvoyons aux rapports réalisés en 2008 et 2009 dans le cadre de la Stratégie de Lisbonne pour une description plus détaillée des mesures existantes.

Pour chaque section, sont pointés les liens avec les lignes directrices intégrées (LDI) adoptées par le Conseil Européen et les orientations fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars 2011 sur base de l'examen annuel de la croissance.

Une dernière section pointe l'apport des Fonds structurels pour la mise en œuvre des différentes priorités.

a. Emploi

Pour soutenir la hausse du taux d'emploi, la Wallonie et la Communauté française mènent une stratégie basée sur trois axes principaux :

- La poursuite et le renforcement d'une politique active d'insertion sur le marché de l'emploi ;
- La création d'un cadre propice à la création d'activités et d'emplois de qualité ;
- Le renforcement de la formation tout au long de la vie.

Les mesures mises en œuvre selon ces trois axes sont détaillées ci-après.

I.

Poursuite et renforcement d'une **politique active d'insertion sur le marché de l'emploi**, en ciblant notamment la participation des jeunes et des nouveaux entrants au marché du travail, mais également les publics éloignés ou frappés par la crise. Dans ce cadre, un dispositif d'accompagnement individualisé des demandeurs d'emploi est progressivement mis en place, et le Service public de l'emploi fait l'objet d'une refondation importante. Il s'agit également de renforcer l'intermédiation entre l'offre et la demande de travail, avec une attention particulière pour les métiers en pénurie et les métiers « verts ».

Ces priorités s'inscrivent en particulier dans la ligne directrice n°7, notamment quant au développement de politiques actives d'insertion sur le marché du travail, de soutien à la mobilité professionnelle, en lien avec la formation tout au long de la vie. Elles contribueront également aux objectifs fixés par le Conseil Européen des 24 et 25 mars et dans l'examen annuel de la croissance en matière de renforcement de l'insertion des chômeurs sur le marché du travail.

Mesures programmées

- Installation de l'accompagnement individualisé des demandeurs d'emploi (avec priorité accordée aux jeunes et aux personnes licenciées) et des contrats de coopération entre le service public d'emploi et les opérateurs privés et publics.
- Renforcement de l'efficacité du service public d'emploi et de formation dans le cadre du contrat de gestion et du décret FOREM.
- Réponse aux pénuries : anticipation et monitoring des besoins et gestion active des réserves de main-d'œuvre pour tous les secteurs qui révèlent des besoins de main-d'œuvre ou dans lesquels surgissent de nouvelles techniques ou nouveaux métiers, en particulier pour les métiers « verts ».
- Soutien à la mobilité professionnelle (y compris interrégionale) et aux transitions professionnelles via la mise en place du conseiller référent, une augmentation de l'offre d'orientation professionnelle (notamment par les essais métiers), un plan intégré de promotion des métiers porteurs et les plate-formes de reconversion.

Mesure-phare n°1 : Installation de l'accompagnement individualisé des demandeurs d'emploi

Description et état d'avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle.

L'objectif est la mise en place d'un processus unique d'accompagnement pour tous les demandeurs d'emploi, incarné par un conseiller référent et modulé selon les caractéristiques individuelles des personnes. Cet accompagnement doit viser à :

- Contribuer à l'insertion professionnelle des demandeurs d'emploi ;
- Optimiser la mise en adéquation de l'offre et de la demande d'emploi (intermédiation) ;
- Améliorer la transparence du marché de l'emploi par une bonne identification des métiers et compétences des personnes.

Actuellement, l'objectif est :

- de prendre en charge dès le 1er mois les jeunes de moins de 25 ans nouvellement inscrits après leur scolarité et 3 mois après leur inscription les autres demandeurs d'emploi ;
- de prendre en charge les personnes convoquées par l'ONEM en dehors de la période d'accompagnement et leur proposer un accompagnement supplémentaire plus léger.

L'accompagnement se traduit par la réalisation d'un entretien de bilan, l'élaboration d'un plan d'action évolutif et adapté à la personne et à l'état des besoins du marché, et des actions de soutien à la mise en œuvre de ce plan (information, accès aux prestations) et de suivi de sa réalisation.

Outre la mise en place du conseiller référent, le processus nécessite un renforcement de la collaboration entre le FOREM et les opérateurs et acteurs de la formation et de l'insertion, y compris les entreprises. Le cadre juridique de la coopération entre le FOREM et les opérateurs sera prévu par décret et arrêté d'application, de même que certains éléments relatifs à l'accompagnement, en particulier la définition des publics-cibles. Celui-ci sera complété par un contrat de coopération pour l'insertion entre le FOREM et chaque opérateur.

Budget

La mesure est mise en œuvre sur base d'une réallocation interne des moyens du Service Public de l'Emploi, il n'y a donc pas d'impact budgétaire. Le dispositif nécessite d'atteindre un minimum de 600 équivalents temps plein (ETP) conseillers et équipés. Cela représente une estimation budgétaire de 50.000 € par conseiller, soit 30 millions €.

Calendrier

Ce processus d'accompagnement individualisé est instauré progressivement depuis janvier 2010. Trois phases de mise en œuvre ont été prévues :

- 1er janvier 2010 – 30 juin 2010 : Repositionnement et formation progressif des conseillers du FOREM en conseillers référents (passage de 256 ETP à 324 ETP) ;
- 1er avril 2010 à fin 2010 : atteindre un minimum de 460 ETP sur la fonction ;
- Pour le 30 juin 2011 : atteindre 617 ETP sur la fonction.

Concernant le décret fixant le cadre juridique de la coopération entre le FOREM et les opérateurs, il devrait passer en première lecture au Gouvernement au cours du 1er semestre 2011.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

- Il s'agit d'améliorer qualitativement et quantitativement l'accompagnement et l'insertion des demandeurs d'emploi. L'objectif est de doubler le nombre de personnes accompagnées (de 150.000 en 2009 à 212.500 à terme). Une prise en charge d'une durée d'un an sera garantie via l'approche développée.
- Passer de 256 conseillers ETP affectés à l'accompagnement à 600 ETP.

Une évaluation annuelle quantitative de la mise en œuvre de l'accompagnement est réalisée. En outre, une évaluation quantitative et qualitative sur la coopération de l'ensemble des acteurs impliqués est prévue tous les trois ans, en collaboration avec l'IWEPS.

Pour 2010, le bilan est le suivant :

- 454 conseillers ETP sont affectés à l'accompagnement ;
- 100.000 personnes ont été coachées par un conseiller unique.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

La mesure s'inscrit dans les priorités européennes définies dans le cadre de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment quant à l'amélioration des politiques actives du marché du travail, la meilleure adéquation de l'offre de compétences et des besoins du marché du travail, de flexicurité,... Elle répond également aux objectifs de l'initiative-phare « Jeunesse en mouvement » quant à la facilitation de l'accès au premier emploi des jeunes et d'amélioration de l'offre d'orientation professionnelle.

Les Fonds structurels européens ne sont pas mobilisés pour mener cette réforme en tant que telle, mais sont mobilisés par le FOREM et ses partenaires pour la réalisation d'un nombre important de projets en matière de formation et d'insertion socio-professionnelle. L'axe « Inclusion sociale » de la programmation, développé dans les programmes FSE, permet le soutien d'un ensemble de projets d'insertion socio-professionnelle, notamment de formation, portés par les acteurs du parcours d'insertion. Des projets spécifiques aux groupes de bénéficiaires prioritaires y sont notamment développés (demandeurs d'emploi éloignés du marché du travail et notamment les peu qualifiés, personnes handicapées, bénéficiaires du revenu d'intégration sociale, personnes d'origine étrangère). Par ailleurs, sont développées des actions d'accompagnement vers et sur le marché du travail, notamment à destination des jeunes et des travailleurs âgés.

Enfin, la mesure s'inscrit pleinement dans les orientations prioritaires identifiées dans l'examen annuel de la croissance, notamment quant à la réinsertion des chômeurs sur le marché du travail.

Mesure-phare n°2 : Renforcement de l'efficacité du service public d'emploi et de formation dans le cadre du contrat de gestion et du décret FOREM

Description et état d'avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle.

Le contrat de gestion actuel du FOREM prend fin au 1er juin 2011 et est donc en phase de renouvellement. Une note d'orientation a été adoptée par le Gouvernement Wallon en juin 2010. Les nouvelles orientations se fondent sur des évaluations externe et interne réalisées en 2010, ainsi que sur les lignes directrices tracées par le Déclaration de politique régionale 2009-2014. Le Décret organique du FOREM doit également être revu pour juin 2011.

Les objectifs de la réforme sont de :

- Recentrer le FOREM sur ses missions de base : accompagnement des demandeurs d'emploi, collecte des offres d'emploi, intermédiation avec les employeurs, information des entreprises et analyse du marché de l'emploi, organisation de la formation et de la pré-qualification, pilotage des partenariats dans l'insertion socio-professionnelle ;
- Revoir les structures de gouvernance et l'organigramme du FOREM pour une efficacité renforcée ;
- Optimiser l'affectation des moyens ;
- Instaurer une gestion séparée et une comptabilité distincte des aides financières à l'emploi et à la formation

Budget

La réforme du Service Public de l'Emploi n'implique pas l'affectation de budgets additionnels spécifiques.

Calendrier

- Juillet 2010 : approbation par le Gouvernement wallon de la note d'orientation relative au contrat de gestion du FOREM
- Fin janvier 2011 : approbation par le Gouvernement wallon (troisième lecture), du projet de décret instituant un comité stratégique, un bureau exécutif unique et un comité d'audit pour le FOREM.
- Pour juin 2011 : adoption du nouveau Contrat de gestion et du décret organique du FOREM.
- 2011-2014 : mise en œuvre des nouvelles orientations prévues par le Contrat de gestion.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Un tableau de bord du Contrat de gestion et des tableaux de bord internes seront développés. Les objectifs n'ont pas encore été définis.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

La mesure s'inscrit dans les priorités européennes définies dans le cadre de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment quant à l'amélioration des politiques actives du marché du travail, la meilleure adéquation de l'offre de compétences et des besoins du marché du travail, de flexibilité,....

Les Fonds structurels européens ne sont pas mobilisés pour mener cette réforme en tant que telle, mais sont mobilisés par le FOREM et ses partenaires pour la réalisation d'un nombre important de projets en matière de formation et d'insertion socio-professionnelle. Ainsi, dans le cadre de l'axe 1 de la programmation « Création d'activité et d'emploi » sont développées avec l'appui du FSE des actions de formation répondant à la demande en compétences des entreprises, et s'inscrivant dans la politique industrielle et de mise en réseau de la Région. L'axe « Développement du capital humain, des connaissances, des savoir-faire et de la recherche » finance le développement des centres de compétences (FEDER pour les infrastructures et FSE pour les actions de formation). L'axe « Inclusion sociale » de la programmation, développé dans les programmes FSE, permet le soutien d'un ensemble de projets d'insertion socio-professionnelle, notamment de formation, portés par les acteurs du parcours d'insertion. Des projets spécifiques aux groupes de bénéficiaires prioritaires y sont notamment développés (demandeurs d'emploi éloignés du marché du travail et notamment les peu qualifiés, personnes handicapées, bénéficiaires du revenu d'intégration sociale, personnes d'origine étrangère). Par ailleurs, sont développées des actions d'accompagnement vers et sur le marché du travail, notamment à destination des jeunes et des travailleurs âgés.

Enfin, la mesure s'inscrit pleinement dans les orientations prioritaires identifiées dans l'examen annuel de la croissance, notamment quant à la réinsertion des chômeurs sur le marché du travail.

II.

Création d'un **cadre propice à la création d'activités et d'emplois de qualité**. Le Gouvernement wallon poursuit d'une part la mise en œuvre d'une politique industrielle ambitieuse et intégrée visant à renforcer la mise en réseau des acteurs et du tissu économique, notamment dans des domaines à haute valeur ajoutée. D'autre part, il développe un ensemble cohérent de mesures visant à soutenir la création, le développement et la transmission d'entreprises, en particulier les PME. Dans ce cadre, un accent particulier est mis sur l'entrepreneuriat, l'accès au financement et la simplification administrative. Il s'agit également d'exploiter les opportunités d'emploi liées au développement durable et aux services de proximité et à l'aide aux personnes. Enfin, les actions sont poursuivies en matière de renforcement de l'attractivité du territoire vis-à-vis des investisseurs.

Afin d'améliorer le suivi de la **transposition des Directives européennes**, les Gouvernements wallon et de la Communauté française dressent un état des lieux de la situation sur une base mensuelle depuis le début de l'année 2008. Un tableau de bord des textes en retard de transposition, ainsi que des transpositions à venir a également été développé.

Conformément aux orientations de l'examen annuel de la croissance, la Wallonie et la Communauté française se sont pleinement engagées dans l'application de la **Directive Services**. Elles ont rempli leurs obligations en matière de transposition en 2010. Celle-ci s'est opérée via des décrets horizontaux, complétés par des décrets sectoriels spécifiques. Les procédures de coopé-

ration administrative ont été développées, et une page spécifique du site <http://economie.wallonie.be> a été développée dans cette perspective.

Les orientations du Gouvernement et les mesures prévues s'inscrivent dans la ligne directrice n°6, en particulier en matière de politique industrielle, d'amélioration de l'environnement des entreprises et de soutien aux PME, mais également dans la ligne directrice n°4 en ce qui concerne le renforcement du triangle de la connaissance et la spécialisation intelligente. Les mesures contribuent également à la ligne directrice n°7 en ce qui concerne la promotion de l'emploi indépendant et la création d'emplois, et à la ligne directrice n°5 quant au soutien à la croissance et aux emplois verts. Ces orientations répondent également aux priorités fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars et dans l'examen annuel de la croissance en matière de soutien à la croissance, à l'esprit d'entreprise et à la création d'emplois indépendants, et de facilitation de l'accès des PME aux financements.

Mesures programmées

- Poursuite et amplification de la Politique des pôles de compétitivité (création d'un 6ème pôle dédié aux technologies environnementales) et de soutien aux réseaux d'entreprises : augmentation de la participation des PME, renforcement de l'internationalisation, intégration transversale du développement durable,....
- Lancement d'un Pacte de soutien à l'initiative (SBA wallon, lancement prévu en 2011), qui s'articulera selon plusieurs axes : Soutien à l'esprit d'entreprise et à l'entrepreneuriat, Faciliter la création, le développement et la transmission d'entreprises, Faciliter l'accès au capital pour les indépendants et les PME et augmenter l'offre de capital à risque privé, Positionner la Wallonie à l'international. En amont du lancement du plan, plusieurs mesures ont déjà été adoptées ou renforcées, notamment : adoption d'une stratégie esprit d'entreprendre 2010-2013, renforcement des actions en matière de transmission d'entreprises, création d'un outil de micro-crédit à destination des indépendants et professions libérales, pérennisation du dispositif de médiation de crédit, lancement des chèques-coaching visant à soutenir les PME dans leurs démarches internationales, renforcement de la SOFINEX, création de centres d'accueil d'investisseurs étrangers (Chine, Inde, Amérique Latine), ...
- Plan Ensemble Simplifions 2010-2014 et Plan Action Industrie : Simplifier et améliorer la réglementation et les processus, dématérialiser les processus et gérer électroniquement des documents administratifs, simplifier et dématérialiser la collecte et le partage des données, améliorer l'information et la communication aux publics cibles.
- Soutien à la création d'emploi indépendant à titre principal par des mesures en faveur des indépendants à titre complémentaire (élargissement de l'accessibilité des chèques formation et des chèques formation, aide « airbag »).
- Elargissement de l'accessibilité aux dispositifs de formation pour les responsables d'entreprises du secteur non marchand public et associatif, principalement en gestion des ressources humaines et gestion comptable.
- Valorisation et renforcement des dispositifs d'aide à l'emploi et à la formation (Aides à la promotion de l'emploi, Programme de Transition Professionnelle, Plan-Formation Insertion, chèques formation,...).

- Renforcement des services de proximité (accueil de l'enfance et aide aux personnes) et d'insertion des jeunes dans les quartiers défavorisés.
- Poursuivre l'équipement des zones d'accueil des activités économiques, et l'aménagement des plate-formes multimodales.

<p>Mesure-phare n°3 : Poursuite et amplification des politiques de mise en réseau (Politiques des pôles de compétitivité et de clustering)</p>

Description et état d'avancement

Cette mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l'Economie, des PME, du Commerce extérieur et des Technologies nouvelles, avec la collaboration des Ministres wallons de la Recherche et de la Formation Professionnelle.

Afin de poursuivre et amplifier la dynamique des pôles de compétitivité et réseaux d'entreprises, différentes actions sont mises en œuvre :

- Adoption d'un décret pérennisant ces politiques ;
- Création d'un 6ème pôle dédié aux technologies environnementales ;
- Pour les pôles de compétitivité : augmentation de la participation des PME, renforcement des synergies entre pôles régionaux, nationaux et internationaux, ouverture à des entreprises des régions voisines, lancement d'un appel à projets « développement durable » et intégration de cette thématique de manière transversale dans tous les pôles, renforcement des financements (notamment recherche, investissements publics et soutien aux exportations), renforcement du volet formation (développement d'une stratégie commune aux pôles) ;
- Création d'une plate-forme des éco-clusters et développement d'une stratégie commune.

Budget

388 millions d'Euros sur la période 2009-2014, dont 288 millions pour les appels à projets et le financement des pôles, 65 millions pour les investissements publics, 20 millions pour le soutien aux exportations et 15 millions pour la recherche et l'accueil d'investisseurs étrangers.

Le soutien aux clusters porte sur le financement de la cellule d'animation, sur une base triennale, ce financement étant dégressif (160.000 €/an pour les trois premières années). Le budget annuel consacré à cette politique est donc variable.

Calendrier

- L'adoption du décret (2ème lecture en septembre 2010) est programmée pour 2011.
- Le 6ème pôle (GREENWIN) et ses projets ont été labellisés fin février 2011 ; Ce pôle couvrira les domaines de la chimie durable et des matériaux durables.
- Les appels à projets sont lancés annuellement. Le 6ème appel à projets a été lancé en février 2010 (le premier financé par le Plan Marshall 2.vert), et les projets ont sélectionnés en octobre 2010. Le 7ème appel a été lancé en janvier 2011.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Bilan de la période 2006-2009 (pôles) : 5 pôles créés, 5 appels à projets clôturés : 153 projets sélectionnés, budget public de 278,6 millions €, création d'emploi attendues : 9.300 unités. Ces projets sont majoritairement des projets de recherche (85 projets, 240,1 millions €), les projets de formation (45 projets, 31,1 millions €), et d'investissement (15 projets, 6,7 millions €) étant moins nombreux à ce stade.

6ème appel à projets Pôles : 36 projets retenus, pour un budget public de 61,6 millions € et une création d'emploi attendue de 1.350 unités, se répartissant comme suit :

- Recherche : 25 projets, budget de 51,6 millions € ;
- Formation : 10 projets, budget de 9,6 millions € ;
- Investissement : 1 projet, budget de 420.000 €.

En matière d'internationalisation, 144 projets ou démarches de promotion des exportations et de visibilité internationale des pôles ont été menés en 2010, et 20 dossiers d'investissement étranger ont pu être concrétisés.

Etat des lieux clusters : 13 clusters actifs, plus de 1.200 membres (dont 920 entreprises), 85 partenariats en cours, 45 partenariats inter-clusters.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Initiatives phares Innovation Union et Politique industrielle : Les politiques de mise en réseau régionales s'inscrivent dans les orientations de ces deux initiatives relatives au développement de clusters innovants et à leur internationalisation, au développement de démarches de spécialisation intelligente, et de réforme du système régional d'innovation. Pour ce faire, la Région, les pôles et clusters s'appuient également sur des instruments européens (les financements européens viennent s'ajouter aux budgets détaillés ci-dessus). Les accents nouveaux donnés à ces politiques répondent également à plusieurs orientations du Small Business Act : renforcement de la participation des PME aux grappes innovantes, les aider à saisir les opportunités liées au développement durable et à s'internationaliser. L'accent renforcé sur le développement durable contribuera également aux objectifs de l'initiative phare « Une Europe efficace dans l'utilisation des ressources ». Enfin, ces mesures s'inscrivent également dans les objectifs de soutien à la création d'emploi et d'adéquation des compétences aux besoins définis par l'initiative-phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois ».

Fonds structurels : Une articulation forte entre la politique industrielle wallonne et les programmes cofinancés a été assurée. Ainsi, un certain nombre de mesures cofinancées par les Fonds structurels viennent soutenir les politiques de mise en réseau menées au niveau régional : le financement de projets de recherche collaboratifs (FEDER) a été orienté prioritairement vers les thématiques liées aux pôles de compétitivité, les aides à l'investissement ont également un ciblage spécifique vers les secteurs prioritaires de la politique industrielle wallonne, les actions de formation et le développement de centres de compétences (FSE et FEDER) ciblent également les besoins exprimés par les pôles. Enfin, plusieurs pôles ou clusters sont impliqués dans des projets INTERREG.

Programme-Cadre pour la Compétitivité et l'Innovation : La Wallonie est membre actif de l'Association Européenne des Clusters, et du réseau TACTICS. Dans ce cadre, plusieurs clusters wallons participent à des projets INNOVATION EXPRESS. Le pôle BIOWIN est impliqué dans le projet ABC Europe. De nouvelles initiatives lancées dans le cadre d'Innovation Union présentent un intérêt pour les acteurs wallons, et seront utilisés dans la mesure du possible (industries créatives, applications mobiles, internationalisation des clusters, excellence des clusters, éco-innovation,....).

PCRD, ERANET, EUROSTARS, ITC : Les acteurs impliqués dans les pôles et les clusters sont particulièrement actifs dans différents programmes européens de R&D. La Wallonie participe aux initiatives technologiques conjointes Cleansky et IMI, auxquelles sont associés les pôles de compétitivité concernés. Les Partenariats Européens d'Innovation constituent également une perspective importante pour les pôles et clusters wallons.

Mesure-phare n°4 : Plan Ensemble Simplifions 2010-2014 et Plan Action Industrie

Description et état d'avancement

Ces mesures sont mises en œuvre par le Ministre-Président de la Wallonie et de la Communauté française, en charge de la simplification administrative et de l'e-gouvernement. Elles se concrétisent avec la collaboration de l'ensemble des membres des Gouvernements Wallon et de la Communauté française.

Les Gouvernements wallon et de la Communauté française ont lancé un vaste programme de simplification administrative, le « **Plan Ensemble Simplifions 2010-2014** », pour réduire au maximum la complexité administrative et diminuer les charges administratives qui pèsent sur tous les usagers des services publics wallons ainsi que sur les services publics eux-mêmes.

Il s'agit de poursuivre et d'amplifier le travail entrepris sous la législature précédente tout en étendant les bonnes pratiques et l'expérience acquise entre les deux entités fédérées.

Complémentairement, le Plan Marshall 2.Vert intègre un volet « simplification administrative » visant plus particulièrement les entreprises.

Le Plan Ensemble Simplifions est articulé autour de 6 objectifs :

- Simplifier et améliorer la réglementation ;
- Simplifier et harmoniser les processus ;
- Dématérialiser les processus ;
- Gérer électroniquement des documents administratifs ;
- Simplifier et dématérialiser la collecte et le partage des données ;
- Améliorer l'information et la communication aux publics cibles.

Quelques exemples de projets lancés :

- Mise en œuvre le principe de la collecte unique des données auprès des entreprises, via la Banque Carrefour wallonne ;
- Mise en œuvre du principe de confiance ;
- Réalisation de formulaires électroniques ;
- Suppression de l'envoi recommandé ;
- ...

Complémentairement au Plan Ensemble Simplifications, le Gouvernement wallon a lancé en septembre 2010 un **Plan Action Industrie**. Son objectif consiste à identifier dans les différents secteurs que sont l'environnement, l'aménagement du territoire, l'énergie, le climat, la formation, la R&D et l'innovation, des outils susceptibles de rendre la Wallonie davantage « Economy friendly ».

Il vise à identifier les revendications générales de l'industrie et à faire disparaître dans des délais très courts des obstacles concrets qui empêchent l'activité industrielle de se déployer.

Les points essentiels du plan « Action Industrie » sont :

- Réduire les délais de traitement de dossier
- Réduire les délais de paiement
- Appliquer le principe de confiance

Budget

Pour les mesures « Entreprises » : 2,810 millions € sur les 5 ans de législature.

Pour les mesures transversales : 1,6 million € par an pour la Wallonie (EASI-WAL) et 500.000 € par an pour la Communauté française (MCF), sur les 5 ans de la législature.

Par ailleurs, des budgets sont prévus via l'informatique administrative pour l'informatisation de certaines parties de projets, ainsi que par les différents Ministres pour la mise en œuvre des projets spécifiques qui les concernent.

Calendrier

Le Plan Ensemble Simplifications a été adopté en février 2010, et sera appliqué sur la période 2010-2014. Le Plan Action Industrie a été adopté en septembre 2010.

Chaque projet a ses propres échéances.

Un rapport de suivi est réalisé trimestriellement pour les différents plans.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

L'objectif est de réduire les charges administratives pesant sur les entreprises, les citoyens et les services publics. Le Plan Ensemble Simplifications s'inscrit dans **l'objectif européen de réduction des charges administratives de 25 % pour 2012**.

L'évaluation complète et globale du plan sera effectuée au terme de la législature avec la collaboration de l'IWEPS.

Parmi les résultats, l'on peut citer les chiffres suivants : actuellement, 54 formulaires intelligents créés en Communauté française, 17 formulaires wallons sont entièrement remplissables en ligne et signables électroniquement via l'utilisation de la carte d'identité électronique. En 2010, 42 formulaires wallons ont été simplifiés et mis en ligne.

Depuis sa mise en ligne en juillet 2010 au 13 octobre 2010, 4.129 recherches ont été effectuées sur le site cadastre des subsides destinés aux pouvoirs locaux.

Enfin, le « facturier d'entrées » est effectif au sein du Service Public de Wallonie, permettant d'améliorer la traçabilité des dossiers et des paiements.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Les mesures s'inscrivent pleinement dans l'orientation du Small Business Act visant à simplifier l'environnement réglementaire des entreprises, en particulier dans l'objectif de réduction des charges administratives de 25 % d'ici 2010, ainsi que dans les orientations des initiatives-phares relatives à la politique industrielle d'une part, aux compétences et à l'emploi d'autre part visant à améliorer les conditions-cadres pour l'industrie et pour la création d'emploi.

Les Fonds structurels européens ne sont pas mobilisés pour la mise en œuvre de ces actions, qui sont essentiellement de nature législative et réglementaire.

III.

Développement de la **formation tout au long de la vie** via le renforcement ciblé de l'offre de formation (métiers verts, langues, pôles de compétitivité, TIC), l'articulation entre politiques régionales et communautaires en matière d'enseignement et de formation, et l'amélioration de l'adéquation entre offre et demande, notamment en développant l'enseignement en alternance et l'enseignement qualifiant.

Les orientations des Gouvernements et mesures prévues pour les concrétiser s'intègrent dans la ligne directrice n° 8 visant à assurer la réponse aux besoins du marché du travail en termes de compétences et qualifications, mais également de la ligne directrice n° 9. Plusieurs des mesures prévues s'inscrivent en outre dans les priorités fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars et dans l'examen annuel de la croissance : amélioration du niveau d'étude des jeunes, promotion de la formation tout au long de la vie, simplification des systèmes de reconnaissance des qualifications professionnelles.

Mesures programmées

- Renforcement de l’offre de formation : Plan métiers en demande dont les métiers « verts » (cf Alliance Emploi-Environnement), Plan Langues, Pôles de compétitivité, Plan de formation aux TIC, développement de l’e-learning.
- Renforcement et réforme de l’enseignement en alternance et renforcement de la formation en alternance, notamment pour les demandeurs d’emploi et réforme de l’alternance (création de l’Office de la formation en alternance), généralisation progressive des stages professionnalisants.
- Améliorer l’accès à la formation en visibilisant l’offre, en créant des « filières de formation » via des références métiers, formation et validation partagés, et en développant des pôles de synergie (sectoriels ou thématiques).
- Installation des certificats de compétences chez les opérateurs publics (FOREM, IFAPME et Bxl Formation) articulés avec la validation et le futur cadre francophone de certification.
- Renforcement de l’orientation scolaire et professionnelle en lien avec le marché de l’emploi et son anticipation : information sur les métiers en demande et les métiers « verts », plan intégré de promotion des métiers, dispositif Job Focus, plan de sensibilisation aux TIC, essais métiers notamment en direction des jeunes.
- Formation de formateurs commune aux opérateurs publics.
- Plusieurs mesures reprises dans la section enseignement et formation contribuent également aux objectifs décrits ci-dessus.

Mesure-phare n°5 : Renforcement de l’offre de formation – Formations en langues

Description et état d’avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l’Emploi et de la Formation Professionnelle et du Ministre du Commerce extérieur.

Pour une économie ouverte comme la Wallonie, l’apprentissage des langues reste un investissement majeur, le multilinguisme des Wallons constitue donc une priorité du Gouvernement. Dans le cadre du Plan Marshall 2.vert, le Gouvernement wallon soutient une série de mesures additionnelles en faveur de l’apprentissage des langues. Ces mesures consistent, d’une part, en une offre additionnelle de modules de langues organisés par le FOREM et, d’autre part, en des bourses d’immersion linguistique à destination, notamment, des demandeurs d’emploi, des travailleurs et des jeunes (rhétoriciens, enseignement qualifiant et enseignement supérieur).

Au-delà de ces mesures, il est proposé de permettre à un maximum de personnes d’amorcer, de compléter ou de parachever leur apprentissage des langues nationales (français, néerlandais et allemand) ou de l’anglais par la mise en place d’une plate-forme Internet d’apprentissage des langues (ce qui favorisera dans le même temps l’utilisation des TIC) et par le déploiement du dispositif sur l’ensemble de la Wallonie.

Budget

Le budget prévisionnel total dédié aux mesures du Plan Marshall 2.vert se monte à 48,8 millions € pour la période 2010-2014 (budget 2010 : 7,1 millions €).

Calendrier

La mesure est programmée pour la période 2010-2014.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

- Offre additionnelle de modules de langues organisés par le FOREM : 773.675 heures (réalisation 2010 : 327.980) ;
- Bourses d'immersion linguistique à destination des demandeurs d'emploi : 5.500 bourses (réalisation 2010 : 361), des rhétoriciens : 2.550 (réalisation 2010 : 417) et des jeunes de l'enseignement qualifiant : 1.600 ;
- Bourses d'immersion à destination des jeunes de l'enseignement supérieur : 250 bourses BRIC (démarrage en 2011) et 650 bourses EXPLORT additionnelles (réalisé en 2010 : 350 bourses, dont 200 additionnelles).
- Financement de 275.000 chèques-langues (démarrage prévu en 2012. En 2010, 115.509 chèques émis précédemment ont été utilisés pour l'apprentissage des langues, dont 103.000 chèques-formation classiques).

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Dans le cadre de la programmation 2007-2013 des Fonds structurels, le FSE soutient des projets de formation en langues, notamment à destination des demandeurs d'emploi et des travailleurs peu qualifiés. Des actions sont également destinées aux personnes d'origine étrangère (apprentissage du français). Ces projets s'intègrent dans les efforts globaux du Gouvernement visant à renforcer l'apprentissage des langues.

La mesure s'inscrit dans les priorités européennes définies dans le cadre de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment quant à la meilleure adéquation de l'offre de compétences et des besoins du marché du travail, et au soutien à la mobilité géographique.

La mesure répond également aux objectifs de l'initiative-phare « Jeunesse en mouvement » quant à la mobilité des jeunes dans l'enseignement et sur le marché du travail.

Mesure-phare n°6 : Renforcement et réforme de l'enseignement en alternance

Description et état d'avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle et de la Ministre communautaire de l'Enseignement obligatoire et de Promotion sociale.

Un opérateur de formation en alternance de l'enseignement et un opérateur de la formation professionnelle occupent parallèlement le terrain de l'alternance depuis plus de vingt ans. Un accord de coopération appelle :

- La création d'un organe de pilotage commun de l'alternance (Office francophone de la Formation en alternance) ;
- La mise en place d'un statut unique du jeune commun aux deux opérateurs ;
- La mise en place d'une formation au tutorat ;
- La décision d'octroi d'incitants financiers aux entreprises ;
- L'expérimentation de la certification pour la formation professionnelle dans une collaboration avec l'enseignement.

Voir également mesure-phare n°10.

Budget

- Organe de pilotage : 325.000 €.
- Tutorat, incitants : 13 millions €.

Calendrier

Mise en place de l'organe de pilotage et du statut unique au second semestre 2011.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Objectifs :

- Une meilleure mobilité de l'apprenant en alternance,
- Une transparence entre offre et demande de contrat d'alternance,
- Une promotion globale de la Formation en alternance,
- L'inscription de la Formation en alternance dans le contexte institutionnel et socio-économique ainsi que dans les politiques d'Éducation et de Formation tout au long de la vie,
- Une meilleure collaboration des entreprises dans l'accueil en stage.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Les Fonds structurels européens contribuent au renforcement de l'offre d'enseignement en alternance (axe 2 des programmes FSE).

La mesure s'inscrit dans les priorités européennes définies dans le cadre de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment quant à la meilleure adéquation de l'offre de compétences et des besoins du marché du travail, et à l'amélioration de la formation tout au long de la vie dans le cadre de la flexicurité,...

Cette mesure répond également aux objectifs de l'initiative-phare « Jeunesse en mouvement » quant à la qualité des systèmes d'enseignement et de formation, d'apprentissage tout au long de la vie et d'acquisition des compétences et d'amélioration de l'employabilité des jeunes.

b. R&D et innovation

Les deux Gouvernements poursuivent les efforts pour intensifier les investissements en R&D et en innovation, et renforcer l'efficacité des politiques en la matière. Il s'agit d'une part de soutenir l'excellence de la recherche scientifique, et d'autre part de diffuser et valoriser davantage la recherche et l'innovation au sein du tissu économique et d'améliorer le fonctionnement du système régional d'innovation dans toutes ses composantes (innovation au sens large). Une politique volontariste sur les cinq thèmes prioritaires de la stratégie intégrée de la recherche (développement durable, allongement de la durée et de la qualité de la vie, santé, énergies renouvelables et recherche dans les domaines technologiques) sera également menée par les deux Gouvernements.

Les orientations des Gouvernements et les mesures programmées s'inscrivent pleinement dans la concrétisation de la ligne directrice n°4, dans ses différents volets : amélioration du système d'innovation, spécialisation intelligente, excellence, exploitation des synergies avec les fonds européens, développement d'un concept large de l'innovation, soutien au financement, développement des compétences, développement des TIC,.... En intégrant le développement durable et l'énergie parmi les priorités, le lien est également opéré avec la ligne directrice n°5.

Ces orientations répondent également aux priorités fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars dans l'examen annuel de la croissance en matière recherche et d'innovation, de soutien à la croissance, de facilitation de l'accès des jeunes entreprises innovantes aux financements.

Mesures programmées

- Coordination des efforts de recherche de tous les acteurs en Wallonie et à Bruxelles, sur base de leur stratégie commune, renforcement des programmes d'excellence, des programmes mobilisateurs et des partenariats public-privé.
- Renforcement de la recherche au service du développement durable par la mise en place d'un centre d'excellence en matière de développement durable, par le financement de recherches vertes et par la prise en compte des impacts économiques, sociaux et environnementaux dans toutes les recherches financées.
- Mise en œuvre du « Walloon Institute for leadership in Life Sciences » (WELBIO).
- Amélioration du statut des chercheurs francophones et soutien à leur insertion dans les réseaux internationaux de recherche.

- Soutien aux projets de R&DI des pôles de compétitivité et soutien à des partenariats d'innovation technologique.
- Renforcement du capital humain et de l'excellence en recherche par le soutien au plan d'expansion du FNRS et des fonds associés.
- Soutien aux spin-offs / spin-outs : renforcement du programme First spin-offs, dispositif d'aide au management, financement (notamment pour les entreprises actives dans les technologies environnementales).
- Lancement du Plan « Creative Wallonia », qui vise à favoriser l'émergence d'une culture généralisée de l'innovation en agissant à différents niveaux : enseignement, entreprises et PME en particulier, mise en réseau et ouverture extérieure, TIC.
- Lancement d'un examen du système régional d'innovation, en collaboration avec l'OCDE (démarrage en mars 2010).
- Soutien à la stratégie d'innovation (technologique, non-technologique et sociale) des entreprises, avec accent particulier sur l'éco-innovation et collaboration AST/ASE pour le soutien à l'innovation dans les entreprises.
- Mise en place d'un processus de « technology assesment ».
- Mécanisme de soutien au « proof of concept ».
- TIC : Promotion des usages TIC dans les entreprises, e-business, développement du réseau de fibres à haut débit.

Mesure-phare n°7 : Stratégie « Vers une politique intégrée de la recherche »

Description et état d'avancement

Cette mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon et communautaire de la recherche scientifique.

Assurer un continuum interactif, basé sur une complémentarité et une cohérence entre les différentes recherches – recherche libre, recherche stratégique et recherche appliquée, en lien avec les besoins marchands et sociétaux – est à la base de la stratégie « Vers une politique intégrée de la recherche ». Celle-ci s'appuie sur les analyses des forces et faiblesses du système de recherche et d'innovation wallon et francophone et les besoins en termes de ressources, d'instruments, de gouvernance et d'évaluation afin de développer une approche intégrée et mettre en œuvre des actions concrètes. Huit objectifs stratégiques sont poursuivis :

- Pour une complémentarité des outils ;
- Pour un objectif ambitieux : tendre vers les 3 % consacrés à la R&D ;
- Pour les logiques de partenariat et une valorisation de la recherche ;
- Pour un rayonnement international ;

- Pour un renforcement des capacités : sensibilisation aux métiers scientifiques et amélioration de la carrière du chercheur ;
- Pour la définition d'une recherche stratégique, avec cinq thèmes prioritaires pour faire face aux défis sociétaux ;
- Pour l'évaluation des recherches menées et une approche prospective ;
- Pour le renforcement des relations entre sciences et société.

Ces huit objectifs stratégiques seront déclinés en plans d'action concrets afin de les rencontrer.

Les cinq thèmes prioritaires qui ont été définis sont les suivants : développement durable, allongement de la durée et de la qualité de la vie, santé, énergies renouvelables et recherche dans les domaines technologiques.

Plusieurs programmes de recherche ont été lancés, en lien avec ces thèmes prioritaires.

Budget

Le budget alloué aux plans d'action de la stratégie sera défini lors de leur passage en Gouvernement.

L'axe III du Plan Marshall 2.vert, intitulé « Consolider la recherche scientifique comme moteur d'avenir », s'inscrit pleinement dans la stratégie ; l'investissement total prévu pour cet axe est de 142 millions €.

Calendrier

La stratégie a été approuvée par le Gouvernement fin mars 2011 ; elle s'appliquera pour cinq années, soit de 2011 à 2015.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

En 2010, les actions suivantes ont été lancées :

- Financement d'un programme mobilisateur WIST III dans le domaine des TIC (6,5 millions €) et lancement du programme mobilisateur ERable sur l'efficacité énergétique et les énergies renouvelables (10 millions €, 50 % Plan Marshall 2.vert et 50 % budget ordinaire) ;
- Lancement de l'appel à projets WELBIO (10 millions € sur budget ordinaire) ;
- Octroi de bourses FRIA : 1,910 million € ;
- Adoption de la charte européenne du chercheur par 3 universités ;
- Financement des programmes First Post-doc (1,7 million €) et First spin-off (3,3 millions €) ;
- En 2010, 98 acteurs wallons (entreprises, centres de recherche, institutions d'enseignement supérieur et autres associations) étaient actifs dans des projets PCRD et 23 entreprises ont vu leur projet acceptés dans le cadre des programmes ERA-Net, Eurostats ou Eureka ;

- Intensification de la mise en réseau des opérateurs de l’intermédiation scientifique et technologique ;
- Développement de la stratégie « proof of concept ».

Dispositifs d’évaluation :

- Au niveau des programmes de recherche : Une procédure d’évaluation ex-post des projets de recherche est en cours de développement. Celle-ci permettra d’estimer les résultats des projets en termes de réalisation d’objectifs et d’impacts économiques, sociaux et environnementaux sur les court, moyen et long termes.
- Au niveau de la stratégie : les points relatifs à l’axe III du Plan Marshall 2.vert sont évalués dans ce cadre et font l’objet d’une série d’indicateurs de mesure, assortis d’objectifs quantifiés.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

La stratégie « Vers une politique intégrée de la recherche » s’inscrit clairement dans la perspective de l’objectif « 3 % du PIB consacré à la R&D » (dont 1% par les pouvoirs publics) de la Stratégie Europe 2020, celui-ci étant repris parmi ses huit objectifs stratégiques.

Au niveau européen, les Fonds structurels ainsi que le 7ème (et bientôt le 8ème) Programme-cadre en Recherche & Développement (PCRD), en ce compris le European Research Council (ERC), sont des outils sur lesquels la Wallonie et la Communauté française s’appuient pour s’inscrire dans une économie tournée vers le triangle de la connaissance et le développement durable, au service de tous.

Dans cette optique, la stratégie considère le rayonnement international comme prioritaire ; elle s’inscrit résolument dans la dynamique engagée par l’Espace européen de la recherche, qui encourage l’ouverture de la recherche européenne sur le monde, la participation aux meilleurs réseaux et infrastructures de recherche (notamment la feuille de route ESFRI), la coordination des programmes et le partage des connaissances afin de répondre ensemble aux défis sociétaux. Ainsi, Wallonie et Communauté française investissent une part importante de leurs moyens propres dans certains programmes européens (FEDER – dont INTERREG, FSE, 7ème PCRD, ERA-NETS, EUREKA, EUROSTAR, HORIZON et COST). Tous leurs efforts en matière de recherche, notamment par le cofinancement des projets, sont à consolider par une participation accrue aux différents programmes européens. Il s’agit d’égaleme nt encourager la participation des acteurs wallons et francophones à de nouvelles initiatives européennes en la matière (initiatives de programmation conjointe, partenariats d’innovation européens, feuille de route ESFRI pour les infrastructures de recherche, insertion des PME dans les réseaux européens de recherche, etc.).

La stratégie s’inscrit donc pleinement dans les orientations européennes définies dans l’initiative-phare « Une Union de l’Innovation » : importance des partenariats et de la mise en place d’une politique intégrée de la recherche et de l’innovation, réponse à apporter aux défis sociétaux (cf. les cinq thèmes prioritaires de la stratégie), prise en compte de l’innovation sociale et prise en compte du potentiel wallon et francophone existant et à développer (spécialisation intelligente).

Via son ciblage sur les thèmes prioritaires du développement durable et de l'efficacité énergétique, la Stratégie s'inscrit également dans les orientations de l'initiative- phare « Une Europe efficace dans l'utilisation des ressources ».

Mesure-phare n°8 : Plan « Creative Wallonia »

Description et état d'avancement

Cette mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l'Economie, des PME, du Commerce extérieur et des Technologies nouvelles.

Le Plan « Creative Wallonia » vise à favoriser l'émergence en Wallonie d'une culture généralisée de l'innovation en agissant à différents niveaux : enseignement, entreprises et PME en particulier, mise en réseau et ouverture extérieure, TIC. Le plan s'articule en trois axes :

- La promotion de la société de la créativité ;
- La fertilisation de pratiques innovantes ;
- Le soutien à la production innovante.

Le premier axe s'adresse à l'ensemble de la société wallonne, les deux suivants s'adressent plus spécifiquement aux entreprises, et notamment aux PME. Sa mise en œuvre se fondera sur une approche bottom-up, incluant le plus grand nombre d'acteurs économiques, éducatifs, universitaires ou sociaux dans une optique d'ouverture et de coopération.

Les mesures suivantes ont été lancées par le Gouvernement :

- Encourager une formation créative pour les futurs managers et acteurs économiques : Sa première concrétisation réside dans le soutien à la mise en place du projet ID Campus.
- Placer la créativité au centre du parcours scolaire : Elle se concrétisera dans un premier temps par la mise en œuvre de projets pilotes centrés sur les futurs enseignants.
- Internationalisation de notre enseignement supérieur : période d'enseignement et/ou de recherche à l'étranger pour les futurs professeurs ordinaires et réalisation d'une partie de leur curriculum dans un autre pays par plus grand nombre – et, si possible, tous – les étudiants.
- Mise en place d'une semaine de la Créativité et réalisation d'une grande enquête sur le sujet.
- Création de nouveaux prix, les Zénobes, qui remplaceront les actuels prix de l'innovation technologique et tenteront d'élargir et de renforcer une dynamique de popularisation de la notion d'innovation.
- Stimuler la créativité et l'innovation au sein de l'administration wallonne et des différentes agences qui l'épaulent (en partenariat avec le Ministre de la Fonction publique).
- Création d'un Observatoire des tendances à partir du réseau international des attachés économiques de l'AWEx. L'objectif sera d'identifier les informations prospectives les plus utiles à notre économie et de les réinjecter ensuite dans les réseaux existants.

- Initiatives spécifiques en matière d'internationalisation : partenariats internationaux, soutien à l'internationalisation des structures de promotion de la créativité, missions spécifiques, etc.).
- Mise en place de structures de co-working dans les villes wallonnes.
- Lancement de clubs d'innovateurs.
- Audit du potentiel d'innovation des PME, via une intervention financière des autorités wallonnes.
- Financement de la mise sur le marché de prototypes innovants dans les secteurs industriels technologiques et non technologiques, dans le domaine de l'image et dans celui du design et de l'industrie créative.
- Mistic :incubateur dans le domaine des TIC et des microsystèmes.

Budget

Les budgets sont alloués aux différentes mesures lors de leur adoption. Pour 2010, les budgets suivants ont été alloués :

- Projet ID Campus : 299.000 €.
- Internationalisation et observatoire des tendances : 185.000 €.
- Audit du potentiel innovant des PME : pas de budget additionnel, il s'agit de l'élargissement du champ d'application d'une mesure existante.
- Semaine de la créativité et mise en œuvre d'un dispositif participatif : 650.000 €.
- Prix Zénobe : 75.000 €.
- Prototypes : 2 millions €.
- Co-working et clubs d'innovateurs : 145.000 €.
- Mistic : 7 millions €.

Calendrier

Le Plan a été adopté et les douze premières mesures ont été lancées par le Gouvernement wallon en octobre 2010. Un Forum de lancement s'est tenu en novembre 2010.

D'autres mesures seront lancées en 2011. La mise en œuvre du Plan s'étalera sur l'ensemble de la législature.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

L'objectif est de développer la créativité et l'innovation à tous les niveaux en Wallonie.

Un tableau de bord de suivi du plan sera mis en place.

Mesure « prototypes » (phase pilote) : 6 projets sélectionnés, budget de 467.000 € alloué.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Les objectifs du Plan s'inscrivent en adéquation avec ceux de l'initiative phare « Une Union de l'Innovation » et de l'initiative-phare relative à la politique industrielle, dans leurs objectifs de soutien à l'innovation, de soutien aux industries créatives, de développement des collaborations internationales et de mise en réseau. Dans la mesure du possible, différentes initiatives européennes qui seront lancées en lien avec ces politiques (notamment dans le cadre du Programme-Cadre pour la Compétitivité et l'Innovation) seront mobilisées par la Wallonie afin de renforcer la dynamique du Plan, par exemple l'Alliance européenne des industries créatives, le Comité européen du design, les initiatives en matière de clustering, de smart specialisation, les outils financiers,... Une réflexion est en cours à ce sujet. A ce stade, les fonds européens n'ont pas encore été mobilisés. Par contre, des synergies pourront être déployées avec un certain nombre de projets cofinancés par les Fonds structurels, p.ex. en matière de soutien à l'entrepreneuriat et à l'innovation, aux TIC,...

Le Plan, qui donne un focus particulier aux PME, s'inscrit également dans plusieurs orientations du Small Business Act : soutien à l'esprit d'entreprendre, développement d'outils de soutien et de financement adaptés aux besoins des PME, promotion de l'innovation au sein des PME, internationalisation.

c. Enseignement et formation

Les Gouvernements régionaux et communautaire entendent opérationnaliser l'éducation et la formation tout au long de la vie, notamment en développant les synergies entre acteurs de l'enseignement et de la formation et en développant une offre d'enseignement et de formation de qualité et accessible à tous.

Dans ce cadre, l'accent sera mis sur la refondation de l'enseignement qualifiant qui comprend différents chantiers dont notamment le soutien aux travaux du Service francophone des métiers et des qualifications (SFMQ) et la mise en œuvre de la certification par unités qui est la réponse belge francophone à l'implémentation du système ECVET, le développement de l'alternance, le développement de l'orientation professionnelle en lien avec les besoins du marché du travail ainsi que l'élargissement de l'offre de l'enseignement de promotion sociale.

L'école est un enjeu de société majeur. Elle doit permettre à chaque jeune et adulte en formation continue d'acquérir les savoirs et les compétences nécessaires à son intégration dans la vie sociale et professionnelle. L'école doit aussi permettre à chacun de trouver la voie de son épanouissement individuel. Elle doit être un lieu d'émancipation sociale, personnelle et culturelle, de formation à l'esprit critique et à la citoyenneté responsable. En outre, elle constitue un vecteur de développement socio-économique, d'innovation et d'adaptation aux évolutions technologiques. Enfin, l'école doit contribuer à socialiser, à rendre l'apprenant acteur du monde d'aujourd'hui, participant ainsi à une vie collective plus harmonieuse, plus riche et plus respectueuse.

Face au triple défi que constituent les crises économique, sociale et environnementale, une action politique ambitieuse s'avère d'autant plus nécessaire pour développer une société de la connaissance. Tous les jeunes et adultes qui fréquentent l'enseignement, y compris les apprenants,

nants à besoins spécifiques, doivent bénéficier d'une formation d'excellence leur permettant de s'épanouir personnellement et professionnellement, et ce dans le respect de chacun.

Les priorités pour l'enseignement supérieur sont de démocratiser l'accès aux études et de favoriser la réussite, de développer la formation tout au long de la vie et l'e-learning et de renforcer la cohérence de l'offre dans le contexte du processus de Bologne.

Une priorité particulière est accordée à l'enseignement de Promotion sociale en tant qu'acteur de la formation tout au long de la vie. L'enseignement de promotion sociale propose un dispositif d'apprentissage adapté aux besoins de tous les publics adultes qui y trouvent de réelles opportunités d'entreprendre ou de poursuivre des études débouchant sur des titres reconnus. C'est ainsi qu'avec une approche pédagogique propre à un public adulte, elle organise un large éventail de formations conduisant à des certifications allant du certificat d'études de base (CEB) au master.

L'enseignement de promotion sociale développe des partenariats avec l'ensemble des opérateurs d'enseignement et de formation professionnels, avec des institutions d'enseignement supérieur de plein exercice et enfin entretient des relations étroites avec les secteurs professionnels. Grâce à des conventions signées avec les secteurs professionnels, l'enseignement de promotion sociale s'est positionné en tant qu'opérateur majeur dans le domaine de la formation continue des travailleurs.

Pour améliorer l'offre d'éducation et de formation tout au long de la vie, le Gouvernement entend favoriser la mobilité des citoyens tant entre les différents opérateurs d'enseignement et de formation belges francophones qu'avec les autres tant belges qu'étrangers. Il s'agit donc de mettre en œuvre des dispositifs qui assureront la reconnaissance, le transfert et la validation des compétences des citoyens. Ces dispositifs ne seront réellement opérationnels que s'ils s'inscrivent dans des processus garantissant l'assurance qualité.

Les orientations stratégiques des deux Gouvernements, et les mesures programmées s'inscrivent pleinement dans les lignes directrices n° 8 et 9 visant à promouvoir l'éducation et la formation tout au long de la vie, à développer une main-d'œuvre qualifiée et compétente, à améliorer la qualité des systèmes d'éducation et de formation,... Plusieurs des mesures prévues s'inscrivent en outre dans les priorités fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars et dans l'examen annuel de la croissance : amélioration du niveau d'étude des jeunes et réduction du décrochage scolaire, promotion de la formation tout au long de la vie, simplification des systèmes de reconnaissance des qualifications professionnelles.

Mesures programmées

- Poursuite du contrat pour l'école : pilotage global du système éducatif, mise en œuvre d'une école de la réussite, réduction des inégalités (remédiation immédiate, encadrement différencié, consolidation du tronc commun jusque 14 ans), soutien aux enseignants, refondation de l'enseignement qualifiant (développement de la concertation au sein des bassins, poursuite des efforts d'équipement, extension des stages professionnalisants, promotion de la formation en alternance, mise en œuvre d'un système de certification par unités, valorisation de l'image des métiers scientifiques et techniques,...), poursuite du renforcement de l'équipement et de la formation aux TIC dans les écoles...

- Amélioration des synergies entre opérateurs d’enseignement et de formation pour plus d’efficience : mise en place du Service Francophone des Métiers et Qualifications (SFMQ) et du Cadre Francophone des Certifications (CFC), implémentation du système ECVET, développement des dispositifs de validation des compétences, développement des pôles de synergies dans les bassins de vie, développement d’un dispositif de formation de formateurs commun aux opérateurs publics de formation professionnelle, mise en œuvre des accords de coopération sur l’équipement.
- Enseignement supérieur : Démocratiser l’accès aux études et favoriser la réussite via des mesures favorisant la transition entre l’enseignement secondaire et supérieur, la réduction du coût des études, le renforcement de la mixité sociale, la promotion de la réussite, Développement de la formation tout au long de la vie et de l’e-learning, Renforcement de la cohérence de l’offre, dans le contexte du processus de Bologne.
- Renforcement et adaptation de l’offre d’enseignement de promotion sociale dans une logique de formation tout au long de la vie.
- *Plusieurs mesures reprises dans la section emploi contribuent également aux objectifs décrits ici.*

Mesure-phare n°9 : Vers une refondation de l’enseignement qualifiant

Description et état d’avancement

Cette mesure est mise en œuvre sous la responsabilité de la Ministre communautaire de l’Enseignement obligatoire et de Promotion sociale.

Aujourd’hui, l’enseignement qualifiant doit retrouver sa place de filière d’excellence et permettre à tous une insertion socio-professionnelle réussie. Ceci nécessite donc une refondation et une simplification de ses structures de manière à mieux répondre aux attentes des jeunes, du marché de l’emploi et de la société dans son ensemble : les filières qualifiantes sont porteuses de nombreuses potentialités souvent mal connues et parfois mal exploitées.

Cette refondation passera par un effort pour rendre l’enseignement qualifiant plus attractif et plus efficient, notamment en réduisant les inégalités et l’abandon scolaire prématuré qui conduit trop de jeunes vers un chômage structurel. L’expérience de « certification par unités (CPU) » est un pas décisif dans cette direction. Grâce à une collaboration renouvelée, l’enseignement de promotion sociale se situera dans le continuum de la CPU afin de permettre aux élèves sortant sans qualification de poursuivre leur formation dans l’enseignement de promotion sociale.

Cette refondation s’inscrira également dans le cadre d’une régulation de l’offre par bassin de vie en interréseaux qui permettra un véritable partenariat local entre l’école et le monde du travail, entre les établissements scolaires, les opérateurs de formation, les fonds sectoriels des entreprises, les partenaires sociaux et les pouvoirs publics (cf mesure-phare n°10).

Budget

En plus du financement « classique » de l’enseignement secondaire, le Parlement a adopté l’alimentation d’une provision pour politiques nouvelles à hauteur de 3 millions €, afin de per-

mettre la poursuite du financement, à partir de l'année scolaire 2010-2011 des projets liés au redéploiement de l'enseignement qualifiant :

- l'organisation des programmes en modules couvrant des ensembles cohérents de compétences (CPU) ;
- la prise en charge des frais de fonctionnement des Centres de technologie avancée (CTA) ;
- la mise en place des bassins scolaires (IPIEQ) ;
- le soutien à la promotion des métiers, notamment via la participation aux activités de Skills et le soutien à l'organisation d'Euroskills 2010 en Communauté française.

Calendrier

CPU :

- 2010-2011 : mise en place de la CPU selon deux modalités pour permettre aux équipes éducatives d'entrer à leur rythme dans l'expérimentation ;
- 2012-2013 : mise en œuvre complète de la CPU dans 5 métiers ;
- 2013-2014 : poursuite et extension possible à d'autres métiers.

CTA :

- 2010-2011 et années suivantes : prise en charge des coûts de fonctionnement ;
- 2010-2011 : ouverture progressive de 14 CTA ;
- 2011-2012 et années suivantes : poursuite de la mise en place progressive des 31 CTA prévus.

IPIEQ :

- 2010-2011 : premiers projets visant la promotion des métiers et des filières du qualifiant ;
- 2011-2012 : premiers projets de régulation de l'offre.

Promotion des métiers :

- 2010-2011 : campagne de promotion et participation à Euroskills ;
- 2011-2012 : promotion des métiers et Worlskills ;
- 2012-2013 : organisation d'Euroskills 2012.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Diverses mesures ont déjà été mises en place dans le cadre de cette réforme :

- **Lutter contre le redoublement et l'abandon scolaire prématuré** : La mise en œuvre progressive d'une offre d'enseignement organisée en unités d'acquis d'apprentissage devrait per-

mettre une meilleure prise en compte des parcours individuels d'apprentissage et du rapport au temps. Elle s'inscrit dans la vision d'une formation tout au long de la vie ainsi que dans la lutte contre l'échec scolaire. A l'heure actuelle, le Gouvernement a lancé une expérimentation (projet-pilote) de Certification par unités (CPU) portant sur 5 métiers ; les écoles rentrent progressivement dans une logique de valorisation des acquis plutôt que dans une logique de sanction des échecs.

- **Mise en place progressive d'instances sous-régionales** : Dans le prolongement de l'expérience pilote de bassin scolaire menée à Charleroi sous la précédente législature et du décret voté en la matière, 10 Instances de Pilotages Inter-réseaux de l'Enseignement Qualifiant (IPIEQ) ont été créées. Il s'agit d'une première étape en vue d'optimiser par bassin l'offre de l'enseignement qualifiant.
- En effet, pour améliorer la qualité de l'enseignement et de la formation des élèves, il est essentiel de garantir la cohérence des parcours scolaires. Pour cela, l'avenir de nos écoles devra notamment passer par une optimisation de l'offre et une suppression des concurrences stériles, entre les réseaux et en leur sein.
- **Mise en place progressive des Centres de Technologie avancée** : 14 des 31 Centres de Technologies avancées prévus auront été mis en place au terme de l'année scolaire 2010-2011. Il s'agit d'infrastructures qui mettent des équipements de pointe à la disposition des élèves et des enseignants, quels que soient le réseau et le caractère d'enseignement. La Communauté française finance non seulement la mise en place des CTA, avec l'appui du FEDER, mais également les frais d'utilisation par les élèves et les enseignants de l'enseignement obligatoire.
- **Mise en œuvre de la réforme de l'alternance** : L'offre de formation en alternance doit être renforcée et étendue afin d'en faire une filière d'excellence, financée et encadrée comme il se doit. Dans chaque bassin, les jeunes qui le souhaitent doivent avoir la possibilité d'obtenir leur qualification via l'alternance. A l'heure actuelle, un groupe de travail a été chargé de proposer un texte au Gouvernement dans les meilleurs délais afin d'aboutir à un statut unique du jeune en formation en alternance, un meilleur pilotage de l'alternance, une meilleure relation avec les entreprises...
- **Inscrire la réforme du qualifiant dans le processus européen de réforme de l'enseignement et de la formation professionnelle** : Le Gouvernement a lancé, via les projets OPIR, Valogreg et CPU-Europe, la procédure visant à la mise en œuvre à partir de 2012 des ECVET (crédits européens pour l'enseignement qualifiant et la formation professionnelle) pour favoriser la mobilité interne et externe des apprenants.
- **Promotion des métiers et des filières techniques** : Les Instances de Pilotage Inter-réseaux de l'Enseignement Qualifiant (IPIEQ) mettent en œuvre actuellement des projets de promotion des métiers techniques et des filières qualifiantes de l'enseignement. La promotion des métiers techniques est également subventionnée à travers l'ASBL Skills Belgium.
- **Formation des enseignants** : La formation continuée des enseignants du qualifiant, et en particulier en lien avec les initiatives nouvelles (CPU, CTA...) est le fruit d'une collaboration entre les réseaux d'enseignement et l'Institut de Formation inter-réseaux, avec l'aide du FSE.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

En Wallonie, la création des Centres de Technologie Avancée (CTA) est financée par les Fonds structurels européens : les équipements des 24 centres wallons sont financés par le FEDER, pour un budget total de 20,1 millions € ; des actions de formation des professeurs sont complétement financées par le FSE. Par ailleurs, un budget de 8,7 millions € a été affecté dans le cadre des programmes FEDER à des projets d'achat d'équipement de pointe dans l'enseignement qualifiant, venant compléter les efforts de la Communauté française.

De manière plus générale, le FSE contribue au financement de la réforme de l'enseignement en alternance et au développement de la filière d'enseignement qualifiant en Communauté française, et donc à plusieurs des initiatives mentionnées ci-dessus.

La mesure s'inscrit dans les priorités européennes définies dans le cadre de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment quant au soutien au développement des compétences, à la meilleure adéquation de l'offre de compétences et des besoins du marché du travail, et à l'amélioration de la formation tout au long de la vie dans le cadre de la flexicurité, notamment en favorisant les approches partenariales.

Cette mesure répond également aux objectifs de l'initiative-phare « Jeunesse en mouvement » quant à la qualité des systèmes d'enseignement et de formation, d'apprentissage tout au long de la vie et d'acquisition des compétences, d'amélioration de l'employabilité des jeunes et de mobilité.

Mesure-phare n°10 : Amélioration des synergies entre opérateurs d'enseignement et de formation pour plus d'efficience
--

Description et état d'avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité de la Ministre communautaire de l'Enseignement obligatoire et de Promotion sociale et du Ministre wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle.

Quatre axes de travail sont actuellement en cours de mise en œuvre :

1) Le Gouvernement de la Communauté française entend soutenir une dynamique de coresponsabilisation des acteurs à l'échelle de bassins de vie, en collaboration avec les gouvernements régionaux.

Complétement aux 10 IPIEQ mises actuellement en œuvre (cf. mesure-phare n°9), les trois Gouvernements belges francophones étudient le développement **de bassins de vie et de pôles de synergie**.

Les Pôles de synergies seront obligatoirement constitués par les différents acteurs locaux d'un bassin de vie concernés par le secteur ou la thématique transversale choisie : acteurs de l'enseignement (tous réseaux et tous niveaux : secondaire, supérieur, promotion sociale), de l'emploi, de la formation, des secteurs professionnels ainsi que des acteurs concernés par une thématique particulière (par exemple, les CPMS et les Carrefour Emploi Formation pour ce qui concerne l'information, l'orientation et la guidance, les Missions régionales pour l'insertion des publics éloignés, etc.).

Ces Pôles de synergies susciteront des collaborations entre acteurs pouvant mener à la définition de projets liés à une thématique transversale ou un secteur / domaine particulier. Ces projets seront formés soit d'initiative, soit suscités par une forme d'appel à projets géré à un niveau régional.

2) L'accord de coopération-cadre relatif à la **formation en alternance**, conclu à Bruxelles, le 24 octobre 2008, entre la Communauté française, la Région wallonne et la Commission communautaire française a pour objectif de « faire de la formation en alternance une filière de qualité, instrument fondamental à l'acquisition, par les jeunes, de compétences et qualifications dans l'espace francophone, contribuant ainsi à l'objectif global, partagé par tous, d'augmenter la qualité de l'enseignement et de la formation. »

3) L'accord de coopération du 27 mars 2009 conclu entre la Communauté française, la Région wallonne et la Commission communautaire française concernant la création du **Service Francophone des Métiers et des Qualifications**, en abrégé « S.F.M.Q. » permettra de mieux articuler les relations entre l'enseignement qualifiant, la formation professionnelle et le monde du travail. En effet, les opérateurs d'enseignement, de formation et de validation disposeront désormais de références uniques.

4) Les accords de coopération concernant les **équipements** associent les régions et la communauté dans une politique coordonnée visant à :

- Mettre à disposition de chaque établissement un équipement de qualité.
- Mettre à disposition des opérateurs d'enseignement et de formation les équipements et formations de pointe proposés par les Centres de compétence (CDC) et les Centres de référence (CDR).
- Mettre à disposition des opérateurs d'enseignement et de formation les Centres de technologie avancée (CTA) installés dans des établissements d'enseignement secondaire (cf. mesure-phare n°9).

Budget

Différents budgets (régions, communauté, FEDER, FSE...) sont sollicités :

- Le SFMQ bénéficie d'un budget alimenté par les régions et la communauté à hauteur de 700.000 € par an.
- Le fonds d'équipement des écoles secondaires se monte à plus de 5 millions € par an.
- Les CDC et CDR sont financés à hauteur de plus de 5 millions € par an pour l'enseignement.
- Les CTA coûteront, en investissements, plus de 27 Millions € entre 2009 et 2013. Les frais de fonctionnement atteindront, en vitesse de croisière, plus de 1 million € par an.

Calendrier

- Les bassins de vie et pôles de synergies devraient donner lieu à un accord de coopération présenté avant le 1er janvier 2012.

- Les premières concrétisations sur l’alternance devraient surgir en 2011.
- Le SFMQ est en place depuis le 1er juillet 2010 et le premier référentiel a été adopté en février 2011.
- Les accords sur les équipements sont déjà opérationnels à cette date.
- Un avant-projet d’accord de coopération concernant le cadre francophone des certifications devrait être disponible avant la fin de l’année civile 2011.

Résultats et impacts attendus – éléments d’évaluation

1. Mise en œuvre du Service Francophone des Métiers et des Qualifications (SFMQ) :

Ce nouveau service a commencé par développer une méthodologie de travail garantissant que les profils métiers et formation répondront bien aux objectifs politiques assignés dans l’Accord de coopération et satisferont bien à un haut niveau d’assurance qualité. Le rôle du SFMQ sera de produire des profils métiers et des profils de formation communs à l’ensemble des opérateurs. Dès lors, grâce à ces profils de formation communs, les opérateurs d’enseignement, de formation et de validation pourront plus facilement créer des passerelles inter-opérateurs et rendre leurs parcours de formation plus lisibles et plus efficaces.

Le SFMQ sera également le cadre idéal pour la gestion d’un cadre francophone des certifications.

2. En vue de préparer la conception des bassins de vie et des pôles de synergie, deux groupes de travail ont été mis en œuvre :

- le premier porte sur les contours des Bassins de vie en Wallonie ;
- le deuxième porte sur l’analyse des expériences en cours qui pourraient utilement inspirer les orientations à donner aux Bassins de vie. Ce groupe doit faire des propositions sur les caractéristiques transversales des projets ainsi que sur les modes de stimulation de leur émergence.

La création des Bassins de vie et des Pôles de synergies devrait avoir pour objectif l’amélioration de la qualité des formations dispensées par les opérateurs de formation et d’enseignement, en particulier lorsqu’elles touchent à des métiers constatés en pénuries sur le bassin, d’harmoniser l’offre de formation et de permettre une utilisation optimale des ressources tant en termes de personnels, que d’équipements ou de bâtiments.

3. Un avant-projet de décret portant assentiment à l’avenant à l’accord de coopération-cadre relatif à la formation en alternance a été adopté en première lecture le 17/06/2010. Cet avenant vise spécifiquement la création de l’Office francophone de la Formation en alternance – OFFA.

Parallèlement à la création de l’OFFA, des groupes de travail ont été mis en œuvre en vue d’opérationnaliser d’autres chantiers ouverts par l’Accord de coopération. Il s’agit en particulier du statut du jeune en alternance et de l’accès à la certification pour les jeunes fréquentant des dispositifs régionaux de formation en alternance. En ce qui concerne ce dernier chantier, deux arrêtés impliquant l’enseignement de promotion sociale sont en cours de réalisation et il a été

proposé aux opérateurs régionaux de formation en alternance de participer à l'expérimentation de certification par unités mise en œuvre dans l'enseignement qualifiant.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Les Fonds structurels européens contribuent au financement de la réforme de l'enseignement en alternance et au développement de la filière d'enseignement qualifiant en Communauté française, et donc à plusieurs des initiatives mentionnées ci-dessus.

La mise en place du SFMQ est soutenue via les programmes opérationnels FSE 2007-2013, via l'engagement de personnel et le soutien d'une collaboration entre l'IFAPME, le SFPME et l'enseignement de promotion sociale. Par ailleurs, le FSE finance des projets de formation en alternance.

Comme mentionné à la mesure n°9, le FSE et le FEDER sont mobilisés pour financer la création des Centres de Technologie Avancée (CTA). Le FEDER contribue également à des projets d'achat d'équipement de pointe dans l'enseignement qualifiant, venant compléter les efforts de la Communauté française. Par ailleurs les centres de compétences et leur mise à disposition des étudiants et enseignants de l'enseignement sont également financés par les Fonds structurels (FEDER pour les équipements et les infrastructures et FSE pour les actions de formation).

La mesure s'inscrit dans les priorités européennes définies dans le cadre de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment quant au soutien au développement des compétences, à la meilleure adéquation de l'offre de compétences et des besoins du marché du travail, et à l'amélioration de la formation tout au long de la vie dans le cadre de la flexicurité, notamment en favorisant les approches partenariales.

Cette mesure répond également aux objectifs de l'initiative-phare « Jeunesse en mouvement » quant à la qualité des systèmes d'enseignement et de formation, d'apprentissage tout au long de la vie et d'acquisition des compétences et d'amélioration de l'employabilité des jeunes.

d. Cohésion sociale

La politique menée en Wallonie en matière d'insertion est universelle, mais des efforts particuliers sont déployés pour accompagner certaines catégories de chômeurs, notamment les personnes les plus éloignées du marché du travail. Les axes principaux de la politique régionale en matière d'inclusion sociale porte sur l'éducation, la formation et l'insertion sur le marché du travail, notamment via des mesures de soutien à l'emploi et au développement de l'économie sociale. La Wallonie a également développé une approche intégrée en matière de lutte contre la grande pauvreté, de lutte et de prévention contre le surendettement, et d'accès au logement.

Les mesures prévues s'inscrivent dans les orientations de la ligne directrice n° 10, notamment en matière de soutien à la participation au marché du travail, d'égalité des chances, de soutien à l'économie sociale,...mais également dans les orientations fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars en matière d'insertion sur le marché de l'emploi, d'inclusion sociale, de lutte contre la pauvreté et de conciliation entre sécurité et flexibilité.

Mesures programmées

- Conciliation entre vie privée et vie professionnelle en augmentant l'offre dans les services d'accueil de l'enfance, d'aide aux personnes,....

- Renforcement de l'appui pour les publics éloignés du marché de l'emploi, notamment via les contrats de coopération entre le Service public d'emploi et les opérateurs chargés des publics éloignés (Missions Régionales, Entreprises de formation par le travail / Organismes d'insertion socio-professionnelle), les actions visant les jeunes dans les quartiers en difficulté, l'inclusion de bénéficiaires du revenu Insertion Sociale et/ou demandeurs d'emploi handicapés dans les programmes de formation et d'insertion (notamment en recourant plus au dispositif prévu à l'article 61 de la loi organique des CPAS : engagement de bénéficiaires du RIS par des entreprises), et le Plan d'alphabétisation.
- Mise en place d'un financement structurel des abris de nuit.
- Politique de lutte et de prévention contre le surendettement.
- Soutien au développement de l'économie sociale via un ensemble de dispositifs : agences-conseil, micro-crédit et accès au capital-risque, dispositif IDESS, entreprises d'insertion,...
- Politique en matière d'accès à un logement décent, abordable et de qualité pour tous : logement social, aide à l'acquisition, amélioration de la salubrité des logements.
- Elargissement du dispositif « Plans de cohésion sociale » à toutes les communes de Wallonie et suivi efficient grâce à un système d'évaluation adéquat.
- *Plusieurs mesures reprises dans les sections emploi, enseignement & formation et énergie-climat s'inscrivent également dans la stratégie d'inclusion sociale.*

<p>Mesure-phare n°11 : Conciliation entre vie privée et vie professionnelle en augmentant l'offre dans les services d'accueil de l'enfance, d'aide aux personnes,....</p>
--

Description et état d'avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon l'Emploi et de la Formation Professionnelle, et des deux Ministres de tutelle, le Ministre communautaire de l'Enfance, et la Ministre wallonne de la Santé, de l'Action sociale et de l'Egalité des Chances.

L'axe VI du Plan Marshall 2.vert a pour objectif d'aider à une meilleure conciliation de la vie professionnelle et de la vie privée en levant un des obstacles à l'investissement dans la carrière professionnelle, en particulier pour les femmes, par le développement d'emplois dans les services d'aide aux personnes et l'augmentation des investissements dans les infrastructures d'accueil pour les secteurs de l'accueil de l'enfance et de l'aide aux personnes.

Concrètement, les mesures suivantes sont prévues ;

- Pérennisation des APE et PTP existants ;
- Répondre aux besoins d'accueil dans le secteur de la petite enfance en créant des emplois via les dispositifs d'aide à l'emploi (APE/PTP), en diversifiant l'offre et en facilitant la recherche d'une place ;
- Créer de nouveaux postes APE et PTP dans les secteurs de l'aide aux personnes handicapées, de l'aide à domicile (en faveur des aînés), et en faveur d'autres publics (exclus sociaux, victimes de violence, personnes issues de l'immigration, gens du voyage) ;

- Généraliser progressivement l'expérience-pilote d'insertion des jeunes dans les quartiers en difficulté des villes wallonnes où le chômage des jeunes est élevé ;
- Augmenter l'investissement dans les infrastructures d'accueil.

Budget

Pour la période 2010-2014, un budget de 297 millions € (aides à l'emploi) et 125 millions € de financement alternatif (investissement dans les infrastructures) sont prévus.

Calendrier

La mesure sera mise en œuvre sur la période 2010-2014.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

A fin 2010 : 2.137 postes ETP APE/PTP ont été pérennisés.

Concernant la création de nouveaux postes (démarrage en 2011), les objectifs sont les suivants :

- 500 nouveaux APE/PTP dans le secteur de la petite enfance ;
- 500 nouveaux APE/PTP dans les secteurs visant les personnes handicapées, les aînés et autres publics ;
- Insertion des jeunes dans les quartiers en difficulté : création de 250 APE/PTP.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Les objectifs de cette mesure s'inscrivent dans les orientations européennes définies par la plateforme européenne contre la pauvreté et l'exclusion sociale, en renforçant les services d'aide à certains publics, mais également des orientations de l'initiative-phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », notamment en matière de soutien à la création d'emploi et de conciliation vie privée-vie professionnelle.

Le renforcement des structures de garde d'enfants constitue également une des orientations prioritaires identifiées dans le cadre de l'examen annuel de la croissance.

Mesure-phare n°12 : Renforcement de l'appui pour les publics éloignés du marché de l'emploi – Politique d'alphabétisation

Description et état d'avancement

La mesure est mise en œuvre sous la responsabilité du Ministre wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle et de la Ministre wallonne de la Santé, de l'Action sociale et de l'Egalité des Chances.

Le Gouvernement wallon a décidé, dans le cadre de sa politique d'alphabétisation, de privilégier notamment 3 objectifs :

- Concevoir et mettre en œuvre un modèle d'évaluation de la stratégie de lutte pour l'alphabétisation ;
- Poursuivre l'état des lieux permanent de l'offre d'alphabétisation permettant d'évaluer l'usage de cette offre en regard des besoins des différents publics ;
- Mettre en œuvre une stratégie territoriale de lutte pour l'alphabétisation qui repose sur la coordination des actions, la détection de l'analphabétisme, l'accès à la formation aux publics en insertion professionnelle, aux publics en affiliation sociale et aux travailleurs.

Ces trois axes font l'objet de rencontres et travaux qui devraient déboucher sur la validation des outils et recherches et le lancement officiel de la stratégie territoriale au premier semestre 2011.

Budget

Le budget réservé à la troisième mesure s'élève actuellement à 4,100 millions €.

Calendrier

- Premier semestre 2011 : Organisation de la conférence interministérielle et lancement de la stratégie territoriale de lutte contre l'analphabétisme ;
- Mars 2011 : Signature de la convention organisant la répartition des budgets entre les trois objectifs de sensibilisation/détection de l'analphabétisme, formation des publics en affiliation sociale et des travailleurs ;
- Mars 2012 : Evaluation des actions mises en œuvre (selon le modèle d'évaluation et de suivi évoqué ci-dessus).

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

- Elaboration et mise en œuvre dans chaque sous région de plans de lutte contre l'analphabétisme associant tant les acteurs de la formation que de l'enseignement et les entreprises ;
- Hausse du taux de personnes formées particulièrement pour les publics en affiliation sociale et les travailleurs ;
- Analyse des caractéristiques de l'analphabétisme via les mesures de détection réalisées.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Cette mesure répond aux objectifs de la «Plate-forme européenne contre la pauvreté et l'exclusion sociale», quant à l'inclusion sociale, notamment des personnes les plus en marge du marché du travail, et s'inscrit dans les priorités de l'initiative-phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois » visant à cibler certains publics défavorisés.

Dans le cadre de la programmation 2007-2013 des Fonds structurels, le FSE finance plusieurs projets en matière d'alphabétisation : formations de formateur-animateurs, actions de sensibilisation et développement de plate-formes territoriales, formation aux outils numériques.

Mesure-phare n°13 : Financement structurel des abris de nuit

Description et état d'avancement

En Wallonie, chaque jour, un grand nombre de personnes se trouvent sans logement. Pour les accueillir, des abris de nuit sont mis à leur disposition. A côté de ceux-ci, et prévues par des législations diverses, existent un ensemble de meures qui visent aussi à offrir un toit et/ou un accompagnement social.

Si des dispositifs d'urgence sont actuellement financés par les pouvoirs publics régionaux, rien n'est prévu pour le financement des abris de nuit. Cela n'est pas sans poser problème, que ce soit dans l'accueil et/ou l'accompagnement des intéressés ou dans la professionnalisation du travail social en raison de contrats temporaires particulièrement mal rémunérés.

L'objectif est, d'ici la fin de la législature régionale, de tendre vers un financement structurel des huit abris de nuit agréés. Ce financement comporte trois volets : infrastructure, frais de fonctionnement et frais de personnel.

Budget

Le budget est en cours d'élaboration.

Calendrier

- 2010 : large consultation sur l'hébergement d'urgence et les freins à l'hébergement ;
- 2011 : élaboration du dispositif en coopération avec les fédérations des maisons d'accueil et l'UVCW ;
- 2012 : proposition et recherche des financements ;
- 2013 : adoption du projet par le Gouvernement Wallon ;
- 2014 : Mise en œuvre de la mesure.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Dans les villes de Charleroi, Liège, Mons, Seraing, Namur et La Louvière, disposer en 2014, d'au moins un abri de nuit d'une capacité d'accueil d'au moins 8 lits (ou plus, selon la population locale), ouvert 365 jours par an, et offrant les services d'un personnel qualifié 24 heures sur 24.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Cette mesure répond aux objectifs de la «Plate-forme européenne contre la pauvreté et l'exclusion sociale» en matière d'inclusion sociale et de lutte contre les sans abris.

Mesure-phare n°14 : Lutter contre le surendettement

Description et état d'avancement

Le nombre d'emprunteurs ayant un défaut de paiement a progressé de 2,5 % en 2010 selon le dernier rapport de la Centrale de crédits aux particuliers. En 2010, pour l'ensemble de la Belgique, 1,5 millions de personnes ont conclu un ou plusieurs crédits, ce qui représente une moyenne de 17,7 % de la population.

Pour la Wallonie, selon le rapport annuel de l'Observatoire du crédit et de l'endettement, 9,4 % des emprunteurs wallons étaient concernés en 2009 par au moins un défaut de paiement pour un crédit. Quant aux types de ménage, la tendance déjà constatée au cours des années précédentes se maintient, en l'occurrence les adultes isolés (40,5 % du total des personnes en médiation) et les familles monoparentales (24,3 %) sont les plus touchés par le surendettement. Parmi les isolés, les hommes sont les plus nombreux et, dans le groupe des familles monoparentales, ce sont les femmes.

Bien que le surendettement touche toutes les catégories socio-professionnelles, les demandeurs d'emploi et les autres personnes sans activité professionnelle sont sur-représentées par rapport à leur poids dans la population active : 65,5 % des demandeurs et, pour les couples, 70,8 % des conjoints.

La Wallonie a déployé sur l'ensemble de son territoire des services de médiation de dettes et des centres de référence dans la prévention et la lutte contre le surendettement. La médiation amiable proposée s'appuie sur 3 principaux opérateurs :

- L'Observatoire du crédit et de l'endettement qui a une mission plus scientifique en termes de suivi de la législation, de collecte de données et d'organisations de formation.
- Cinq centres de référence (dont un en Communauté germanophone) chargés d'assister les services de médiation de dettes et d'une mission générale de prévention.
- Enfin 223 services de médiation de dettes qui constituent le fer de lance de cette politique. Ils effectuent de la médiation amiable ou judiciaire.

La mesure prévoit de renforcer la lutte contre le surendettement au travers **d'une réforme du secteur et un refinancement.**

Cinq objectifs principaux ont été déterminés, ces objectifs étant eux-mêmes déclinés en actions :

- Intensifier, optimiser les actions de prévention ;
- Professionnaliser la fonction et le travail des acteurs de terrain ;
- Viser une couverture géographique optimale ;

- Revoir l'organisation du secteur : rôles et missions des acteurs de terrain ;
- Refinancer les services afin de renforcer leurs moyens d'action.

Budget

Le budget global réservé à la lutte et à la prévention du surendettement s'élève actuellement à 4,234 millions €.

Calendrier

Début de la réforme et du refinancement du secteur en 2011.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

L'objectif est de réduire de 50 % le nombre de personnes surendettées.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Cette mesure répond aux objectifs de la « Plate-forme européenne contre la pauvreté et l'exclusion sociale ».

e. Energie-Climat

Le Gouvernement wallon s'engage à poursuivre, dans la dynamique initiée par le Plan Air-Climat et le Plan pour la maîtrise durable de l'énergie, une stratégie qui permette de réduire nos émissions de 30 % d'ici 2020 et de 80 à 95 % d'ici 2050. Cela doit s'inscrire, de façon concertée, dans une approche belge et européenne.

La politique wallonne en matière d'énergie repose sur quatre axes fondamentaux que sont la promotion de l'utilisation rationnelle de l'énergie (en ce compris l'efficacité énergétique), le développement des énergies renouvelables, l'accès à l'énergie pour toutes et tous, et l'encadrement des marchés libéralisés de l'électricité et du gaz.

Par ailleurs, le Plan Marshall 2.vert consacre une intégration transversale des problématiques de développement durable, et en particulier des questions énergie-climat, ce qui implique une approche intégrée mobilisant différents champs d'intervention : recherche et innovation, aménagement du territoire, financement, accompagnement et soutien des entreprises, emploi, formation, politique industrielle,...

Les mesures prévues s'inscrivent pleinement dans les orientations de la ligne directrice n° 5, visant à utiliser efficacement les ressources et à transformer les défis environnementaux en perspectives de croissance et d'emploi, mais également dans les orientations fixées par le Conseil Européen des 24 et 25 mars et l'examen annuel de la croissance quant au marché intérieur de l'énergie et à l'efficacité énergétique. Par ailleurs, elles contribueront également à la concrétisation de la ligne directrice n°8 quant à la capacité des systèmes de formation à répondre aux nouveaux besoins du marché du travail dans les secteurs « verts ».

Mesures programmées

- Concrétisation des actions décidées dans le cadre du Plan Marshall 2.Vert dans le domaine de l'énergie, principalement dans le cadre de l'Alliance Emploi – Environnement, notamment par l'établissement des conditions nécessaires pour la réalisation de projets en tiers investisseurs ou partenariats publics-privés et par la mise en œuvre d'un plan de rénovation du parc de logements (Plan PIVERT).
- Adaptation des règles et actualisation des normes applicables en matière de performance énergétique des bâtiments.
- Poursuite de la transposition de la directive « services énergétiques » (2006/32).
- Transposition de la directive « SER 2020 » (2009/28) et adoption d'objectifs et d'un ensemble de mesures contribuant à la poursuite d'une stratégie de déploiement des énergies renouvelables.
- Plan « Air-climat-énergie » à définir (regroupant les Plans air-climat et pour la maîtrise durable de l'énergie), adoption du deuxième plan d'action en matière d'Efficacité Énergétique.
- Poursuite des actions de guidance sociale énergétique, ainsi que des plans d'actions et de prévention via les CPAS.
- Soutien aux entreprises dans leur démarche de maîtrise de consommation d'énergie, par le biais d'Accords de branche de seconde génération.
- Création d'un Pôle de compétitivité « technologies environnementales », dont les domaines d'intervention sont la chimie durable et les matériaux durables, et intégration des dimensions développement durable dans tous les pôles de compétitivité.
- Lancement d'un programme mobilisateur sur l'efficacité énergétique et les énergies renouvelables et mise en place d'un centre d'excellence en développement durable.
- Intégration de la dimension de durabilité dans toutes les politiques régionales, afin que les pouvoirs publics jouent leur rôle d'exemple et de moteur du développement durable : marchés publics, avis développement durable,...
- Développement d'une stratégie relative aux motorisations propres (notamment création d'un incubateur et d'un post-master).
- Création d'un centre virtuel de recherche en énergie et d'un groupe de réflexion sur le développement de « Réseaux électriques durables et intelligents » animé par le régulateur wallon.
- *Plusieurs mesures reprises dans les sections emploi et R&D et innovation s'inscrivent également dans les objectifs généraux repris ici.*

Mesure-phare n°15 : Alliance Emploi – Environnement

Description et état d'avancement

Cette mesure est mise en œuvre par le Ministre de la Fonction Publique et du Développement Durable, qui a la coordination de l'Alliance Emploi-Environnement dans ses compétences.

La politique d'Alliance Emploi-Environnement (AEE) au sens large du terme repose sur le principe de faire de l'amélioration de la qualité de l'environnement une source d'opportunités économiques et de création d'emplois.

Cette politique comporte deux volets complémentaires et indissociables : un volet environnemental et un volet socio-économique. Les actions proposées dans le cadre de la politique d'AEE visent à améliorer la rencontre entre l'offre et une demande croissante, et à soutenir ces deux volets.

L'objectif général de la première AEE est d'améliorer la qualité du bâti wallon et des performances énergétiques associées, tout en assurant la transition de l'ensemble le secteur de la construction vers une approche plus durable et en renforçant son niveau d'emploi.

Cet objectif général s'articule autour de 3 objectifs spécifiques :

- Stimuler la demande de rénovation / construction durable de bâtiments privés ;
- Stimuler la demande de rénovation / construction durable de bâtiments publics ;
- Renforcer les capacités du secteur de la construction, en ce compris l'offre de formations, pour la rénovation / construction durable de bâtiments.

Budget

879 millions € au total pour l'axe V du Plan Marshall 2.Vert, « Une stratégie d'avenir à déployer : les Alliances emploi-environnement ».

Calendrier

Le contenu des mesures qui constitueront la première AEE est actuellement discuté au niveau du Gouvernement wallon. Le Plan Pluriannuel y relatif devrait être adopté par le Gouvernement dans le courant du 1er semestre 2011. Sa mise en œuvre s'étalera sur la période 2011 – 2014.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Une évaluation de la mise en œuvre et des impacts de l'AEE aidera les décideurs, de manière dynamique, dans leurs décisions de conforter ou de réorienter des pistes d'action choisies. Un tableau de bord simple et fonctionnel sera élaboré. Il permettra de rendre compte des avancées dans les principaux domaines visés. Le mécanisme d'évaluation devra permettre à la fois de vérifier la bonne mise en œuvre des mesures prévues et de juger au mieux de leur efficacité, sur les plans environnementaux et socio-économiques.

Un comité de suivi sera mis en place. Il sera chargé de piloter l'avancée de l'AEE. La méthodologie d'évaluation y sera abordée de manière dynamique. Une évaluation efficace des impacts de la mise en œuvre de l'AEE devra se baser sur un « état de l'art » aussi complet que possible pour les différentes variables à évaluer. Les caractéristiques énergétiques du parc de logement, les filières professionnelles concernées directement et indirectement par la première AEE, l'offre et la demande pour les métiers concernés et l'accès des ménages aux mécanismes d'aide en fonction du niveau de revenu devraient par exemple être estimés. Certaines données utiles ne sont, à ce jour, pas disponibles. Un état des lieux sera réalisé avec une analyse complète de la chaîne de valeur du secteur de la construction et un état du bâti.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

L'Alliance Emploi-Environnement s'inscrit dans un ensemble de mesures, comprenant des directives, des plans et des décisions en matière d'énergie.

Le Paquet énergie-climat adopté fin 2009 a permis à l'Union Européenne de traduire l'objectif « 3 * 20 » adopté par le Conseil Européen en mars 2007, à savoir 20 % d'énergies renouvelables en 2020, 20 % de réduction de gaz à effet de serre (GES) sur la même période par rapport à 2007 et 20 % d'économie d'énergie par rapport à 2007.

Ce paquet de directives s'est inséré dans le cadre législatif existant, à savoir la Directive relative à l'efficacité énergétique et aux services énergétiques ainsi que la Directive relative à la Performance énergétique des bâtiments (PEB), laquelle a été remplacée dernièrement par la Directive dite « PEB Recast ».

La mesure s'inscrit donc pleinement dans les objectifs en matière d'efficacité énergétique de l'initiative-phare « Une Europe efficace dans l'utilisation des ressources », mais également dans ceux de l'initiative phare « Une stratégie pour des compétences nouvelles et des emplois », visant à mieux anticiper les besoins de compétences notamment dans les secteurs verts et à assurer l'adéquation de l'offre, ainsi qu'à soutenir la création d'emplois. Cette mesure s'inscrit également dans les orientations prioritaires identifiées dans l'examen annuel de la croissance, en particulier quant au renforcement des mesures en matière d'efficacité énergétique et de soutien à la création d'emploi dans les secteurs de la construction et des services.

Il n'est pas prévu de contribution spécifique des Fonds structurels pour le développement de cette mesure. Toutefois, les enjeux énergétiques et liés au développement durable sont intégrés de manière transversale dans la programmation, ce qui se traduit notamment au niveau des mesures de soutien à la recherche et à l'investissement, des mesures de formation. Des synergies pourront donc être développées avec les projets financés dans ce cadre.

Mesure-phare n°16 : Plan PIVERT – Rénovation énergétique du parc de logements publics

Description et état d'avancement

Cette mesure est mise en œuvre par le Ministre de la Fonction Publique et du Développement Durable, qui a le logement dans ses compétences.

Un des objectifs spécifiques de l'Alliance Emploi-Environnement (AEE) est de mettre en œuvre un vaste plan de rénovation du parc de logements publics, le Plan d'Investissements Verts (PIVERT).

Le programme d'investissements de rénovation du parc de logements publics vise l'amélioration énergétique des logements en vue de réduire sensiblement les charges locatives supportées par des locataires sociaux, dont la situation financière est généralement précaire tout en améliorant le confort énergétique des logements.

L'objectif opérationnel du programme est la maximalisation de l'économie énergétique générée au regard de l'investissement consenti. En effet, diverses études montrent qu'une augmentation du niveau d'isolation permet non seulement de limiter les charges d'énergie et d'améliorer le confort, mais indiquent aussi que l'investissement génère une économie financière conséquente, largement supérieure à l'amortissement.

Concrètement, au travers du programme d'investissements régional PIVERT, il s'agit d'atteindre des niveaux de performances énergétiques supérieurs à ceux prévus en matière de rénovation dans le dispositif de la performance énergétique des bâtiments. Des opérations d'éco-rénovation expérimentales seront également soutenues à titre pilote.

Budget

Un financement de 400 millions € est consacré à ce programme de travaux, échelonné sur la période 2011-2014.

Le financement du programme PIVERT 2011-2014 est constitué d'un financement régional de 300 millions € dans le cadre du Plan Marshall 2.Vert (axe 5 de l'Alliance Emploi-Environnement), et d'une avance remboursable de 100 millions € financée par un crédit consenti à la Société wallonne du logement par la Banque de développement du Conseil de l'Europe (CEB).

La prise en charge totale des charges du coût de l'emprunt auprès de la CEB est assurée par le secteur.

Calendrier

Lancement des appels à projets en 2011 et mise en œuvre à partir de fin 2011 – début 2012.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Ce sont plus de 10.000 logements qui devraient bénéficier du programme de rénovation.

Cette mesure sera évaluée dans le cadre global de la mise en œuvre de la première Alliance Emploi-Environnement (Cfr mesure n° 14).

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Le Plan est financé à hauteur de 100 millions € par un prêt octroyé par la Banque de développement du Conseil de l'Europe (CEB). L'intervention des Fonds structurels n'est pas prévue.

Cette mesure s'inscrit dans les orientations prioritaires identifiées dans l'examen annuel de la croissance, en particulier quant au renforcement des mesures en matière d'efficacité énergétique et de soutien à la création d'emploi dans le secteur de la construction. La mesure s'inscrit également pleinement dans les objectifs de l'initiative-phare « Une Europe efficace dans l'utilisation des ressources », en particulier quant aux objectifs en matière d'efficacité énergétique. Enfin, cette mesure répond aux objectifs de la « Plate-forme européenne contre la pauvreté et l'exclusion sociale » en matière de protection des groupes vulnérables contre la pauvreté énergétique.

Mesure-phare n°17 : Elaboration d'une stratégie régionale de développement des énergies renouvelables
--

Description et état d'avancement

Cette mesure est mise en œuvre par le Ministre de la Fonction Publique et du Développement Durable, qui a l'Energie dans ses compétences.

Elle est concrétisée par un ensemble de décisions relatives à l'accélération et à l'optimalisation du déploiement des énergies renouvelables en Wallonie, notamment :

- Adoption d'un objectif global de tendre à 20 % de consommation d'énergies renouvelables en 2020 dont 8.000 GWh d'électricité de sources renouvelables produits sur sol wallon ;
- Elaboration d'une stratégie relative à la biomasse-énergie en vue d'une part de mobiliser les ressources présentes en Wallonie sans grever les filières de valorisation matière existantes, et d'autre part de veiller à ce que le recours à la biomasse importée puisse être compatible avec nos engagements internationaux notamment en matière d'écosystèmes forestiers ;
- Adaptation du mécanisme de soutien à l'électricité verte et fixation de nouveaux quotas pour 2020 et d'une trajectoire annuelle jusqu'en 2016 ;
- Actualisation du cadre de référence pour l'implantation d'éoliennes en Wallonie ;
- Actualisation et adaptation du mécanisme de soutien au solaire thermique ;
- Adoption d'un mécanisme de certification pour les bioliquides ;
- Réalisation de plusieurs études relatives au développement et à l'évolution des filières.

Budget

Le budget global alloué à cette action, hors mesures de soutien au consommateur via le mécanisme de certificats verts, est d'environ 600.000 €.

Calendrier

La mise en œuvre de ce paquet de mesures est étalée sur l'année 2011, de février à octobre 2011.

Résultats et impacts attendus – éléments d'évaluation

Déploiement attendu des énergies renouvelables à l'horizon 2020 pour atteindre un objectif global de consommation d'énergies renouvelables en 2020 tendant à 20 % dont 8.000 GWh d'électricité de sources renouvelables produits sur sol wallon. Une trajectoire annuelle est en outre définie en matière d'électricité verte jusque 2016 pour atteindre cet objectif 2020 et un processus d'évaluation triennal est mis en place.

Lien avec les initiatives phares, apport des Fonds européens (notamment Fonds structurels)

Cette mesure s'inscrit dans le cadre de la transposition de la directive européenne 2009/28/CE du 23 avril 2009 relative à la promotion de l'utilisation de l'énergie produite à partir de sources renouvelables ainsi que de la mise en œuvre du Paquet énergie-climat adopté fin 2009, traduisant au niveau européen l'objectif « 3 * 20 » adopté par le Conseil Européen en mars 2007, à savoir 20 % d'énergies renouvelables en 2020, 20 % de réduction de gaz à effet de serre (GES) sur la même période par rapport à 2007 et 20 % d'économie d'énergie par rapport à 2007.

La mesure s'inscrit également pleinement dans les objectifs de l'initiative-phare « Une Europe efficace dans l'utilisation des ressources ».

Apport des Fonds Structurels

Les priorités des programmes cofinancés par les Fonds Structurels en Wallonie et en Communauté Française ont été identifiées en cohérence avec les priorités stratégiques des deux entités. Ces priorités tiennent également compte des orientations européennes, du bilan et des acquis des programmations précédentes. La procédure mise en place par les deux Gouvernements a conduit à un niveau de décision très élevé des projets.

Les actions soutenues s'inscrivent dans les lignes directrices intégrées, et peuvent être synthétisées comme suit :

- Au niveau de l'axe « Création d'entreprises et d'emploi » de chaque programme sont soutenus des projets venant appuyer la politique de soutien aux PME et de développement de l'entrepreneuriat, en lien avec le programme stratégique de l'Agence de stimulation économique (via les programmes FEDER pour l'animation économique, et FSE pour le soutien à l'esprit d'entreprise et le soutien à l'économie sociale), et via des mesures spécifiques de développement du capital-risque en faveur des PME. Une mesure spécifique de soutien à l'investissement des entreprises est également soutenue par le FEDER. Par ailleurs, avec l'appui du FSE sont développées des actions de formation répondant à la demande en compétences des entreprises, et s'inscrivant dans la politique industrielle et de mise en réseau de la Région (pôles de compétitivité et clusters).
- L'axe « Développement du capital humain, des connaissances, des savoir-faire et de la recherche » des programmes cofinancés permet le soutien de projets s'inscrivant dans les priorités relatives au soutien de la R&D et de l'innovation d'une part, et au développement de la formation tout au long de la vie d'autre part. En matière de R&D et d'innovation, sont développés via le FEDER des mesures d'aide aux PME et de soutien à l'innovation non technolo-

gique, ainsi que des projets de recherche collaboratifs (s'inscrivant également dans les orientations de la politique industrielle wallonne). Le FSE met l'accent sur le transfert de connaissances et la valorisation de la recherche, la mise en réseau des acteurs. Le renforcement des ressources humaines en R&D est également soutenu par les deux Fonds au travers de mesures FIRST spécifiques. En matière de formation tout au long de la vie, les programmes soutiennent la mise en œuvre de différentes priorités en Région Wallonne et en Communauté Française, en particulier le développement des centres de compétences et des centres de technologie avancée (via le FEDER pour les infrastructures, via le FSE pour les actions de formation), la mise en place du dispositif de validation des compétences et de valorisation des acquis de l'expérience, le développement de la formation en alternance et de la formation professionnalisante, ainsi que la stratégie d'e-learning.

- L'axe « Inclusion sociale » de la programmation, développé dans les programmes FSE, permet le soutien d'un ensemble de projets d'insertion socio-professionnelle, notamment de formation, portés par les acteurs du parcours d'insertion. Des projets spécifiques aux groupes de bénéficiaires prioritaires y sont notamment développés (demandeurs d'emploi éloignés du marché du travail et notamment les peu qualifiés, personnes handicapées, bénéficiaires du revenu d'intégration sociale, personnes d'origine étrangère). Par ailleurs, sont développées des actions d'accompagnement vers et sur le marché du travail, notamment à destination des jeunes et des travailleurs âgés. La conciliation de la vie professionnelle et de la vie privée (via des projets en matière de gardes d'enfants) et l'égalité des chances sont également des priorités soutenues par des projets FSE. L'ensemble de ces projets s'inscrivent dès lors dans les priorités européennes en matière d'amélioration du fonctionnement du marché du travail, d'intégration et de diversité au sein de celui-ci.
- Enfin, l'axe « Développement territorial équilibré et durable » de la programmation, développé dans les programmes FEDER, contribue à la concrétisation des objectifs européens à différents niveaux. Les projets soutenus visent notamment des projets d'investissement structurants en matière de développement économique, que ce soit sur le plan des zones d'accueil des entreprises, de la mobilité, ou encore de l'attractivité du territoire pour les investisseurs (parcs scientifiques et logistiques, plate-formes multimodales,...). Par ailleurs, des projets pilotes dans le domaine énergétique sont également soutenus. Rappelons que les enjeux énergétiques et liés au développement durable sont intégrés de manière transversale dans la programmation, ce qui se traduit notamment au niveau des mesures de soutien à la recherche et à l'investissement, des mesures de formation.

8.2.5. Aspects méthodologiques

- **Implication politique** : La Wallonie et la Communauté française sont associées étroitement à l'élaboration du PNR belge. La présente contribution, commune aux deux entités et préparée par le Service Public de Wallonie en coordination avec les cabinets ministériels, vise à alimenter le PNR national. Elle constitue une annexe au PNR belge. Elle fait l'objet d'une adoption formelle par les deux Gouvernements.
- **Implication des partenaires sociaux** : le Gouvernement Wallon entend ouvrir un dialogue avec le Conseil Economique et Social de la Région Wallonne (CESRW) sur la mise en œuvre des priorités régionales.
- **Communication** : le document sera annexé au PNR belge et diffusé via le site <http://economie.wallonie.be>.

- **Suivi et évaluations** : Le Gouvernement Wallon a mis en place un processus de suivi et d'évaluation permanents du Plan Marshall 2.vert. Le Délégué spécial en charge de son suivi a développé un tableau de bord et assure le monitoring régulier des mesures. Un premier rapport de mise en œuvre a été réalisé fin février 2011¹⁷. Par ailleurs, la réalisation d'évaluations régulières et indépendantes est prévue. En outre, parmi les mesures mentionnées dans ce document, plusieurs dispositifs sont assortis d'outils de suivi et d'évaluation spécifiques.

¹⁷ Disponible sur <http://planmarshall2vert.wallonie.be> .

8.3. Brussel

Brussel staat op een keerpunt in zijn geschiedenis en wordt geconfronteerd met vijf grote uitdagingen :

- de uitdaging in verband met de bevolkingsgroei die noopt tot een concentratie van de middelen voor de bouw van nieuwe voorzieningen, woningen, plaatsen in kinderkribben en scholen die voor iedereen toegankelijk zijn, een doeltreffende mobiliteit, het behoud van een kwaliteitsvolle dienstverlening voor de hele bevolking en ten slotte moet er ook worden nagedacht over de organisatie van de functies in de stad;
- de uitdaging in verband met werkgelegenheid, opleiding en onderwijs die meer dan ooit belangrijk is geworden als gevolg van de economische crisis die is voortgevloeid uit de financiële crisis en met daarbovenop de bevolkingsgroei, waardoor steeds meer jongeren op de arbeidsmarkt komen;
- de milieu-uitdaging die inhoudt dat Brussel een modelstad zou worden op het vlak van duurzame ontwikkeling. Deze uitdaging heeft betrekking op de bescherming van de leefkwaliteit van de inwoners (mobiliteit, luchtkwaliteit, prijs van het energieverbruik, ...), de solidariteit tegenover de volgende generaties en de verantwoordelijkheid om als internationale hoofdstad het voorbeeld te geven (uitstoot van broeikasgassen). Deze uitdaging biedt tevens heel wat economische mogelijkheden voor de schepping van banen en de promotie van het internationale imago van het Gewest;
- de uitdaging in verband met de bestrijding van armoede en de maatschappelijke kloof, die noopt tot een voortzetting en een intensivering van de transversale en geterritorialiseerde beleidsinitiatieven op sociaal, economisch en cultureel vlak. Daarbij komt het erop aan de maatregelen te richten op de meest kansarme gebieden en wijken, alsook actief de strijd aan te binden tegen alle vormen van discriminatie;
- de uitdaging in verband met de internationalisering die meer dan ooit de roeping van Brussel is, maar waarbij de burgers beter betrokken moeten worden en die de inwoners van de stad meer ten goede komt. Alle lagen van de bevolking, en dan vooral de minst geschoolden, moeten beter worden van deze dynamiek, die actief moet bijdragen tot de bestrijding van de risico's op sociale uitsluiting.

Brusselse economische context

Uit de analyse van de conjunctuurindicatoren blijkt dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een evolutie kent die gelijkaardig is aan wat er gebeurt op nationaal niveau. De economische crisis heeft een schok teweeggebracht die zich liet gevoelen in de verschillende takken van de Brusselse economie en heeft met name geleid tot een daling van het aantal bedrijven. De niet-financiële diensten aan ondernemingen en de handelsactiviteiten, waaronder de « handel en horeca » en de sector van de « gezondheid en sociale actie », kenden in 2010 niet echt een heropleving, ofschoon we hier een uitzondering vaststellen voor de « vervoers- en

communicatiebranche » en in de « bouw ». Deze laatste twee bevinden zich in een gunstige conjunctuur en zijn zelfs in een versnelling gekomen ten opzichte van het nationaal niveau. Gezien de grote concentratie van financiële diensten in het BHG, is dit een bijzondere, maar in vergelijking met andere landen van de eurozone betrekkelijk gezonde situatie.

De desindustrialisering en de terugval van de groothandel ondervonden tevens de weerslag van de economische crisis, maar dit zijn verschijnselen die al tientallen jaren aan de gang zijn en onder sterke druk staan van de verplaatsing van activiteiten naar de rand. Ook de kleinhandel heeft weliswaar een zekere terugval gekend, maar hierbij kunnen we uitgaan van de veronderstelling dat deze eerder van conjuncturele aard is en de situatie zou moeten verbeteren zodra de economie herstelt.

Op middellange termijn (2012-2015) zou de economische groei in het BHG oplopen tot 2 à 2,1 %. Deze stijging zou voornamelijk geschraagd worden door de bedrijfstakken die actief zijn op het vlak van commerciële dienstverlening, « kredieten en verzekeringen », « vervoer en communicatie » en « gezondheid en sociale actie », terwijl de fabrieksindustrie er verder op achteruit zou blijven gaan.

De economische en financiële crisis heeft tussen 2008 en 2010 tevens geleid tot een toename van het aantal werklozen met 15,4%.

Doordat zich sinds 2010 opnieuw een positieve economische groei voordoet, zou het groeitempo van de werkgelegenheid in de gewesten terug een niveau moeten bereiken dat vergelijkbaar is met dat van vóór de crisis, hetgeen in het BHG tussen 2012 en 2015 zou neerkomen op de schepping van ongeveer 8.000 banen per jaar. Wanneer we kijken naar de tewerkstellingsgraad voor diezelfde periode, dan zou Brussel het gewest zijn met het hoogste jaarlijkse stijgingspercentage van zowel de werkende beroepsbevolking (+ 1,8%) als van de bevolking op arbeidsleeftijd (+ 1%). Dit verschijnsel valt voornamelijk toe te schrijven aan een sterkere demografische impuls, die voortvloeit uit het feit dat migranten zich vaker gaan vestigen in Brussel. Tegen 2020 zou de leeftijdscategorie van de 20- tot 64-jarigen met 10,7% toenemen, hetgeen een negatieve impact zal hebben op de tewerkstellingsgraad. Het percentage van de werkende beroepsbevolking zou even snel moeten kunnen stijgen.

Momenteel tot slot wordt 51,4% van de Brusselse interne werkgelegenheid ingenomen door pendelaars (2009). Dit brengt met zich mee dat er een grote kloof gaapt tussen het aandeel van het BBP dat voortgebracht wordt in Brussel en het aandeel van de inkomsten dat terugvloeit naar de Brusselaars, die dit verschil almaar groter zien worden in hun nadeel.

Ondanks bemoedigende tekenen van herstel wijzen de armoede-indicatoren op een verslechtering van de sociale situatie in het BHG. Ruim 32.000 Brusselse gezinnen trekken een leefloon of equivalent leefloon van het OCMW en ruim 102.000 Brusselaars leven van een werkloosheidsuitkering.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering roept een aantal instrumenten en maatregelen in het leven, die niet enkel bedoeld zijn om een antwoord te formuleren op de crisis, maar ook om een beter sociaal-economisch klimaat te creëren dat gunstig is voor de Brusselse burgers en dit in een duurzame en solidaire context.

8.3.1. Doelstelling - Werkgelegenheidsgraad :

Het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei : moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, onder andere, in staat stellen om op korte en middellange termijn een gepast antwoord te formuleren op de uitdagingen die verband houden met tewerkstelling, maar tevens met opleiding en onderwijs door onder meer de privé-sector en de beroepssectoren te mobiliseren voor tewerkstelling en beroepsopleiding.

De ontwikkeling van het opleidingsaanbod, de ondersteuning van de economische sleutelsectoren voor werkgelegenheid, waaronder de milieugerelateerde sectoren, de transitie van de economie op basis van een evenwichtige koppeling van de economische, sociale en milieubelangen, alsook de versterking van de synergieën tussen de publieke en private actoren vormen de vier fundamenteën van het Pact.

Het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei streeft in de eerste plaats de tewerkstelling van de Brusselaars na via de synergie « Werkgelegenheid-Milieu-Economie-Opleiding » en berust op vijf actiedomeinen :

- Leefmilieu
- De internationale ontwikkeling, waaronder het toerisme
- Handel & horeca
- De social-profit & de nabijheidsdiensten, en het openbaar ambt
- De innoverende sectoren.

Het Talenplan voor de Brusselaars : beoogt de talenkennis van de Brusselaars, en in het bijzonder van de werkzoekenden, te bevorderen, te versterken en te verbeteren teneinde hun inschakeling en integratie op de arbeidsmarkt vlotter te laten verlopen. Het plan is opgebouwd rond 3 doelstellingen (vertaald in 12 maatregelen) :

- Het bestaande aanbod van taalopleidingen voor werkzoekenden uitbreiden.
- Het aanbod van taalopleidingen aanpassen en doelgerichter afbakenen door bijzondere aandacht te schenken aan de knelpuntberoepen, waarvoor er een gebrek is aan arbeidskrachten en zich onmiddellijk beroepsmogelijkheden aandienen voor de werkzoekenden.
- De voorzieningen van het aanbod van taalopleidingen op elkaar afstemmen en beter coördineren.

Transversale acties :

Om de in het NHP vooropgestelde doelstellingen in verband met werkgelegenheid te halen en overeenkomstig de Regeerverklaring 2009-2014 zal het Brussels Hoofdstedelijk Gewest prioritair werken rond de volgende transversale acties:

1. De economische bedrijvigheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verder ontwikkelen om op grote schaal te kunnen blijven zorgen voor nieuwe werkgelegenheid;

- De steun voor bestaande bedrijven en bedrijven die zich in Brussel komen vestigen moet worden uitgebreid, zodanig dat de schepping van nieuwe banen kan aanhouden: tussen 2004 en 2010 werden in het Brussels Gewest meer dan 50.000 jobs gecreëerd ! De bedrijven worden aangemoedigd charters voor de aanwerving van Brusselaars te ondertekenen en de grote werkgevers in het Gewest zullen systematisch benaderd worden.
- Daarenboven zullen nieuwe banen gecreëerd worden in de sleutelsectoren voor Brussel, zoals de bouw, de horeca en de handel, met aandacht voor de creatie van jobs bestemd voor laaggeschoolden.

2. De begeleiding van werkzoekenden versterken, eerst en vooral voor de jongeren ;

De maatregel die jongeren onder de 25 jaar verplicht tot de « constructie van een beroepsproject » (« CBP »), ging van start op 30 juni 2010. Deze begeleiding, die begint met een onmiddellijke « screening » van de werkzoekende, is erop gericht om maximaal te voorkomen dat jonge werkzoekenden vastraken in de werkloosheid door hen op een kwalitatieve, geformaliseerde en individuele manier te begeleiden. De invulling van deze begeleiding wordt tevens bepaald in het licht van het studieniveau en het actieplan. Gezien de resultaten zal onderzocht worden om deze begeleiding uit te breiden tot alle werkzoekenden met toepassing van modaliteiten en termijnen die kunnen verschillen al naargelang de profielen van de werkzoekenden.

3. Bijzondere aandacht besteden aan de jongeren, die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een uitermate kwetsbare groep zijn;

Naast de bovenvermelde CBP zal omvangrijke steun uitgetrokken worden voor verscheidene maatregelen (bijvoorbeeld: projecten « Jeep et Jump », SBO, IBO, enz.).

4. Alle actoren mobiliseren voor de opleiding van werkzoekenden;

De opleiding van werkzoekenden zal permanent worden ondersteund en versterkt via de ACTIRIS-cheques, met onder meer de taalcheques die bedoeld zijn om de taalkennis te verbeteren. In dit verband werd een ambitieus « Talenplan voor de Brusselaars » goedgekeurd. Verder moeten een hervorming van de beroepsreferentiecentra (BRC) en de oprichting van een nieuw BRC dat gericht is op de « stadsberoepen en het openbaar ambt » bijdragen tot een versterking van de opleiding van de werkzoekenden. Rekening houdend met de Brusselse institutionele context tot slot zullen de synergieën tussen werkgelegenheid en opleiding verder versterkt worden via een samenwerkingsakkoord tussen ACTIRIS en Bruxelles Formation.

5. De strijd aanbinden tegen discriminatie bij de aanwerving en diversiteit bevorderen;

Het is nodig om in een multiculturele en jonge stadsomgeving als het Brussels Gewest diversiteit in al haar facetten aan te moedigen.

6. De mobiliteit van de werkzoekenden versterken;

Gezien de resultaten zal de intergewestelijke mobiliteit van werkzoekenden verder worden uitgebouwd door meer bepaald een nieuw samenwerkingsakkoord te sluiten met het Vlaams Gewest.

7. Performante overheidsinstrumenten ter bevordering van de werkgelegenheid ontwikkelen en mobiliseren.

De overheidsinstrumenten zullen verder op punt worden gesteld door zich te beroepen op de partners van ACTIRIS, waaronder de privé-sector, om een nog groter aantal stageplaatsen te kunnen aanbieden.

- Het strategisch plan voor beroepsopleiding : waaraan momenteel de laatste hand wordt gelegd, zal voorzien in de eerste, in 2011 af te sluiten, beheersovereenkomst met Bruxelles-Formation.

Het is de bedoeling om de prioritaire beleidslijnen op het vlak van beroepsopleiding uit te stippelen aan de hand van de programmatische instrumenten waarover binnen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering momenteel onderhandelingen plaatsvinden (Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei en de alliantie Werkgelegenheid - Leefmilieu). Het Plan beoogt de gekruiste beleidsinitiatieven op het vlak van tewerkstelling-opleiding-onderwijs te versterken en deze ten behoeve van het Brusselse leefbekken enerzijds toe te spitsen op de sleutelsectoren voor de Brusselse economie en het tekort aan arbeidskrachten en anderzijds op de factoren die een grotere sociale cohesie in de hand werken (diversiteit, scholing, leeftijd).

8.3.2. Doelstelling - R&D en innovatie :

Binnen de perken van de begrotingsmiddelen en overeenkomstig de Regeerverklaring beoogt de Brusselse Regering meer middelen uit te trekken voor wetenschappelijk onderzoek om te evolueren naar de aanbevolen Europese normen. Het komt erop aan de klemtoon te leggen op het mobiliserend effect dat deze doelstelling teweegbrengt, zowel voor de publieke sector als voor het bedrijfsleven.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering beoogt eveneens aandacht te schenken aan de kwalitatieve aspecten die met deze doelstelling gepaard gaan en zij zal er bij de uitvoering van alle maatregelen ter ondersteuning van research naar streven de onderzoeksresultaten langs een zo kort mogelijke weg van nut te laten zijn voor de economie en de schepping van banen.

De nieuwe maatregelen die vanaf 2011 in werking treden, zullen het niet enkel mogelijk maken meer steun toe te kennen aan kleine ondernemingen, maar ook om de waaier van beschikbare tegemoetkomingen uit te breiden. Deze maatregelen omvatten onder meer : steun voor jonge innoverende ondernemingen, steun voor innovatieadviesdiensten en voor diensten inzake innovatieondersteuning en steun voor de verwezenlijking van doctoraten in bedrijven. Het

Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan dus voortaan zijn bedrijven langsheen de volledige innovatieketen ondersteuning aanbieden.

Om de overdracht van technologie te bevorderen, worden (in de toekomst) binnen de drie sleutelsectoren voor innovatie strategische platformen opgericht : in 2010 voor de informatie- en communicatietechnologie, in 2011 voor de biowetenschappen en in 2012 voor de leefmilieusector.

Het Gewest zal incubatoren blijven uitbouwen in de sleutelsectoren voor innovatie, de steun aan de Brusselse actoren in het licht van de Europese onderzoeksprogramma's versterken en de initiatieven voortzetten die tot doel hebben mensen warm te maken voor een loopbaan in de wetenschappelijke of technische sector.

Voornaamste maatregelen : voortzetten van de budgettaire inspanning; meer steun voor de kleine ondernemingen; nieuwe steunmaatregelen voor ondernemingen; oprichten van strategische platformen; verder uitbouwen van incubatoren; meer middelen vrijmaken voor Europese en internationale samenwerking.

8.3.3. Doelstelling - Opvoeding : Schoolverzuim :

De strijd tegen schoolverzuim is een bevoegdheid die beheerd wordt door de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft evenwel in het kader van zijn bevoegdheden maatregelen getroffen om het spijbelen tegen te gaan. Deze maatregelen zijn er niet op gericht de bestaande instrumenten te versterken, maar wel om de taken te volbrengen die thans amper of niet worden uitgevoerd. Deze gewestelijke beleidsinstrumenten zijn gebaseerd op twee krachtlijnen :

Krachtlijn preventie :

De doelgroep voor wie dit beleidsinstrument bestemd is, omvat schoolgaande of spijbelende jongeren, al dan niet schoolplichtig, die in de gemeente wonen of er naar een school gaan die daar gevestigd is. De schoolbemiddelaars die bij dit beleidsinstrument betrokken zijn, voeren één of meerdere van de volgende opdrachten uit :

- teneinde een diagnose te kunnen opstellen, alle kwalitatieve en kwantitatieve gegevens vergaren die het mogelijk maken het absentisme en het schoolverzuim in de gemeente te meten ;
- een globaal en up-to-date beeld krijgen (waarnemingen, noden en verwachtingen) van alle bestaande instrumenten in de gemeente en van het werk van iedere betrokken actor, wie die persoon ook is of van welk beleidsniveau hij ook afhangt;
- in samenwerking met de scholen projecten ontwikkelen ;

- o in samenwerking met de bevoegde gemeenschapsdiensten instaan voor een individuele begeleiding, om zich te kunnen buigen over de situatie van leerlingen die herhaaldelijk afwezig zijn en de passende begeleidingsmaatregelen te bepalen;
- o in het kader van de controle op de schoolplicht zullen de schoolbemiddelaars samenwerken met de gemeentelijke bevolkingsdienst evenals met de politiezone om de schoolplichtige jongeren te identificeren die niet zijn ingeschreven of die volledig hebben afgehaakt, teneinde de toegang tot onderwijs te waarborgen voor iedere leerling die ingeschreven staat in het bevolkingsregister.

Bij dit instrument zijn tevens **straathoekwerkers** en gemeenschapswachten betrokken.

De **straathoekwerkers** zijn een belangrijke schakel om de jongeren hun schoolloopbaan te doen voortzetten of hervatten. De straathoekwerkers moeten contact leggen met de jongeren die tijdens en buiten de schooluren rondhangen op straat. Vervolgens neemt de schoolbemiddelaar het over om het parcours van deze jongeren verder op te volgen.

De **gemeenschapswachten** moeten op hun beurt waken over de veiligheid op de weg van en naar school. De vrees om afgeperst te worden kan voor sommige jongeren een reden zijn om af te haken.

Krachtlijn spijsbeveiliging :

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onderneemt tevens initiatieven in de scholen zelf via het Programma Preventie Schoolverzuim (P.S.V.), waarbij het financiële middelen uittrekt voor ruim 300 educatieve projecten die erop gericht zijn het schoolfalen en het absentisme te doen afnemen.

Verder zal de ontwikkeling van synergieën tussen de onderwijs- en opleidingsactoren versterkt worden door concreet gestalte te geven aan het Brussels leefbekken en de daarop aansluitende samenwerkingspolen. Daarbij is het de bedoeling om voor alle Brusselaars een kwaliteitsvol onderwijs- en opleidingsaanbod te waarborgen, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar de laagst geschoolden. De Franse Gemeenschapscommissie zet zich als ondertekenaar van het samenwerkingsakkoord mee in voor de oprichting van de Service francophone des Métiers et des Qualifications, onder meer via de actieve medewerking van Bruxelles Formation. Tot slot neemt de Franse Gemeenschapscommissie deel aan de werkzaamheden die moeten leiden tot de invoering van het Franstalig kwalificatieraamwerk en spant zij zich in voor de validering van de competenties.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) streeft ernaar de didactische invulling van de lessen kwalitatief te omkaderen om preventief in te werken op het schoolverzuim. Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) (basisonderwijs en middelbaar onderwijs), de vzw VBB (basisonderwijs), de vzw BROSO (middelbaar onderwijs), leveren in dit verband een belangrijke bijdrage. Ouderbegeleiding is van het opperste belang met het oog op de preventie van schoolverzuim. Het OCB zet hier enorm op in.

Dankzij de infrastructuurwerken waarvoor de VGC steun verleent, verloopt het onderwijs voor de leerlingen (en de lessen) in een aangename leeromgeving. Een specifiek project van de VGC is het sensibiliseringsproject bij kinderen in de kleuterschool en de eerste graad van het lager onderwijs, meer bepaald iedere dag op de school. De VGC wil op die manier de ouders

sensibiliseren om hen maximaal te betrekken bij het onderwijs teneinde de slaagkansen van de kinderen te verhogen.

8.3.4. Doelstelling - Klimaat/Leefmilieu :

Gesterkt door de ervaring en de successen die geboekt werden tijdens de periode 2004-2009, heeft de gewestelijke politieke meerderheid die midden 2009 verlengd werd, er zich resoluut toe verbonden de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, hernieuwbare energie te promoten en tot slot het energieverbruik te verminderen. Ofschoon het moeilijk is om binnen het opgelegde stramien een opsomming te geven van alle gewestelijke maatregelen dienaangaande, waaronder de maatregelen die gepromoot worden via de verschillende energiepremies, volgt hieronder een kort overzicht :

- De alliantie Werkgelegenheid – Leefmilieu : heeft als doel om in de bouwsector enerzijds een aanbod van plaatselijke bedrijven te ontwikkelen om tegemoet te komen aan de uitdaging in verband met de nieuwe energie-ambities voor gebouwen en anderzijds het opleidingsaanbod (permanente opleiding, kwalificerende opleiding, inschakeling van werklozen d.m.v. tewerkstelling) aan te passen om te beschikken over werklieden die tevens opgeleid zijn voor deze nieuwe uitdagingen. De tenuitvoerlegging van deze Alliantie en van de diverse sectorale takken ervan is erop gericht van Brussel één van de meest gastvrije steden van Europa te maken die open staat voor innovatie, ontwikkeling, de productie en commercialisering van producten en diensten met een hoge milieuwaaarde (meer bepaald in de sectoren afval, water en bodemreiniging) ten dienste van de werkgelegenheid van de Brusselaars.
- Het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling : strekt ertoe de ontwikkeling van het Gewest te bevorderen door de economische, sociale en milieubelangen evenwichtig aan elkaar te koppelen. Dit plan zal de uitdagingen inzake duurzame ontwikkeling vertalen in het licht van de grote uitdagingen die zich stellen op het vlak van bevolkingsgroei, tewerkstelling en scholing, alsook op het vlak van leefmilieu en de internationalisering.
- Het Iris2-Plan : beoogt de verkeerslast op het gewestelijk grondgebied terug te dringen op grond van 9 prioriteiten. Aansluitend op deze acties zullen in Brussel zones met lage uitstoot ingesteld worden, die beperkt toegankelijk zouden zijn voor wagens afhankelijk van bepaalde criteria zoals de bestemming (toegang voorbehouden voor de omwonenden, enz.), de periode (toegang voorbehouden tot bepaalde tijdsblokken), de energieprestatie van het voertuig, enz. Voor wat de internalisering van de externe kosten van het gemotoriseerd vervoer aangaat, zal samen met de andere gewesten op basis van de energieprestaties van de voertuigen een hervorming van de verkeersbelasting en van de belasting op de inverkeerstelling worden doorgevoerd, hetgeen gepaard zal gaan met gepaste sociale correcties. Er zal studiewerk worden verricht en overleg plaatsvinden om zo snel mogelijk een systeem voor een slimme kilometerheffing in te voeren.
- De ordonnantie houdende de energieprestatie en het binnenklimaat van gebouwen van 7 juni 2007 zet de Europese Richtlijn (2002/91/EG) om in Brussels recht.

Het reglementaire kader zal geleidelijk aan versterkt worden langs drie krachtlijnen :

1. strengere energie-eisen voor nieuwe gebouwen met inachtneming van de passiefnorm en toepassing van de zeer lage energiestandaard voor zware renovaties tegen 2015;

2. de verplichte uitvoering van programma's voor energiebeheer (PLAGE) voor eigenaars die in Brussel meer dan 300.000 m² gebouwen bezitten, met uitzondering van de sociale huisvesting ;

3. verplichte energie-audit voor de grote verbruikers (ieder gebouw van meer dan 3.500 m², dat niet bestemd is voor huisvesting) op het moment dat de milieuvergunning ervoor vernieuwd dient te worden. Bij de aflevering van de milieuvergunning zal rekening worden gehouden met de conclusies van deze audit.

- De voorbeeldrol van de overheid : Deze maatregel voert met betrekking tot toekomstige investeringen de passiefstandaard in voor nieuwbouw en de lage energiestandaard voor renovaties. Met betrekking tot sociale en middelgrote woningen geldt deze maatregel voortaan voor alle gewestelijke openbare operatoren (BGHM, Woningfonds, GOMB).
- De energie-uitdaging : laat toe de Brusselaars te sensibiliseren door hen ertoe aan te zetten minder energie te verbruiken en minder CO₂ uit te stoten.
- De projectoproep « voorbeeldgebouwen » kadert de aspecten in verband met de bouw of renovatie van gebouwen in het licht van de energie- en milieuprestaties.
- Op het vlak van afvalbeheer en -ophaling werden de volgende twee maatregelen in het leven geroepen :
- De oprichting van een biogasinstallatie die het - door de jaarlijkse verwerking 40.000 ton groen en organisch afval - mogelijk zou moeten maken per jaar zo'n 8.496.840 KWh groene stroom op te wekken en eenzelfde hoeveelheid warmte.
- Het inzetten van hydraulische afvalophaalwagens waardoor de uitstoot van CO₂ (en andere gassen) per voertuig per jaar met ongeveer 14 ton teruggedrongen zou moeten worden en het gemiddeld brandstofverbruik met gemiddeld 29% zou moeten dalen.

8.3.5. Doelstelling - Sociale Cohesie / Armoedebestrijding :

1° Algemene strategie & specifieke doelstellingen :

Het Brussels actieplan ter bestrijding van de armoede, dat samen met de Colleges van de drie Gemeenschapscommissies in Brussel, op 1/07/10 door de Regering werd goedgekeurd, is opgebouwd rond 34 concrete doelstellingen en legt een ambitieus kader vast dat het Gewest in staat moet stellen de strijd aan te binden tegen alle vormen van armoede in het Gewest.

In dat opzicht is het van wezenlijk belang dat iedere burger kan deelnemen aan het sociale en economische leven, en dit onder omstandigheden die bijdragen tot het individueel welzijn en

het welzijn van de hele samenleving. Het bevorderen en versterken van de sociale kwaliteit verloopt via 3 assen :

- een preventief beleid om te vermijden dat iemand in een armoedesituatie terecht komt;
- een pluraal beleid om de strijd aan te binden tegen ongelijke behandeling en discriminatie;
- een participatief beleid om rekening te houden met de kennis en inzichten van alle actoren die werken rond armoede.

2° Maatregelen die van kracht zijn :

Op basis van de strategische doelstellingen legt het (begrote) actieplan de grote beleidslijnen vast. Bij wijze van voorbeeld kan verwezen worden naar volgende concrete maatregelen :

- Recht op huisvesting: 540.000.000 € om het sociale woningbestand in Brussel uit te breiden en te ontwikkelen. 206.000.000 € voor de renovatie van het sociale woningbestand in de periode 2010-2013. 1.007.000 € voor het bevorderen van de sociale bescherming op de vrijgemaakte energiemarkt (indicator van materiële deprivatie).

3° Geplande maatregelen :

- Voor iedere beleidsbeslissing zal een armoedetoets worden toegepast.
- Om de toegang tot onderwijs en vorming te bevorderen, zullen preventieve acties, campagnes en projecten vooropgesteld worden die het schoolverzuim moeten helpen terugdringen.
- Inzake huisvesting: dient gewezen op de ontwikkeling van sociale huisvesting, de strijd tegen woningleegstand en ongezonde woningen en de sociale begeleiding voor kwetsbare bevolkingsgroepen.
- Tot de federale overheid zal de vraag gericht worden om de minimumuitkeringen en het minimumloon te verhogen.

De beroepsopleiding voor werkzoekenden, die beheerd wordt door Bruxelles Formation en een belangrijk instrument vormt voor insluiting, is in de allereerste plaats gericht op de kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt en heeft tot doel hen optimale kansen te bieden op tewerkstelling. Naast het aanbieden van opleidingen werkt Bruxelles Formation mee aan gecoördineerde programma's voor socio-professionele inschakeling.

Het Brusselse luik van het operationeel ESF-programma Wallonie-Bruxelles ondersteunt en coördineert de operatoren die actief zijn op het vlak van socio-professionele inschakeling, zonder daarbij de uitbouw van een zo breed toegankelijk mogelijk aanbod van kwalificerende opleidingen te veronachtzamen.

De lancering van een strategisch opleidingsplan om te zorgen voor een versterkte samenwerking op het vlak van opleiding vormt het belangrijkste werkterrein voor 2011 met betrekking tot opleiding en sociale insluiting.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) voorziet in een aanvullende omkadering die de beroepsmogelijkheden voor de risicogroepen verder verbetert. In samenwerking met de drie Brusselse huizen voor tewerkstelling en de vzw Tracé Brussel spant de VGC zich in om het Nederlandstalig opleidingsaanbod in Brussel te promoten. Dit doet zij concreet door een gids uit te brengen en een beurs voor opleiding en beroepservaring mede te financieren. Deze instrumenten worden bekend gemaakt bij organisaties in andere sectoren, die tevens in contact komen met specifieke risicogroepen van werkzoekenden (bijvoorbeeld bij de begeleiding van jongeren en sociale bijstand), zodanig dat zij voldoende zijn ingelicht over de plaatsen waar zij terecht kunnen voor meer informatie of omkadering op het vlak van werk en opleiding. De VGC concentreert zich op de sensibilisering van de meest kwetsbare groepen en op hun actieve doorverwijzing naar de bestaande reguliere diensten.

8.3.6. Transversale maatregelen

Het cohesiebeleid biedt ondersteuning voor de in het Gewest ontwikkelde sectorale beleidsinitiatieven. Net zoals voor de periode 2007-2013 gold voor de doelstelling concurrentievermogen van het EFRO de verplichting zich te enten op de Lissabon-strategie en voor het ESF zal de Europa 2020-strategie ongetwijfeld de rode draad zijn voor de volgende programmeringsperiode. Het derde luik van het EFRO tot slot, met name de Europese territoriale samenwerking, is van niet te verwaarlozen belang voor de uitvoering van deze strategie. Zo maakt zij het onder meer mogelijk goede praktijken uit te wisselen met andere regio's in Europa.

1. ESF

Het OP ESF « Doelstelling Regionaal Concurrentievermogen en Werkgelegenheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest » is opgebouwd rond drie prioritaire thema's :

- werkzoekenden en personen die uitgesloten worden of die met uitsluiting bedreigd worden, begeleiden om hun toegangsmogelijkheden tot de arbeidsmarkt te verhogen en hun vermogen om ingeschakeld te worden in het arbeidsproces te verbeteren ;
- de verhoging van de deelname van de vrouwen aan de arbeidsmarkt, in het bijzonder door een betere combinatie van het beroepsleven en het privéleven ;
- de versterking van partnerships en de coördinatie ervan ten dienste van de werkzoekenden en werkgevers en een betere invulling van de arbeidsmarktbehoeften via een prospectieve analyse van de behoeften.

2. EFRO

Op grond van de diagnose die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest had uitgewerkt in zijn operationeel programma 2007-2013 was het mogelijk de behoeften te bepalen van een prioritaire interventiezone (PIZ), die in aanmerking komt voor middelen van het EFRO.

Vier groepen van acties dragen bij tot een versterking van het gewestelijk beleid en de uitvoering van de Europa 2020-strategie :

- Hulp bij de ontwikkeling en de oprichting van economische activiteiten ;
- Hulp bij de oprichting van een stadsontwikkelingspool verbonden met de economische sectoren die ijveren voor het milieu ;
- Verbetering van de aantrekkelijkheid en het imago van de prioritaire interventiezone ;
- Versterking van de nabijheidsinfrastructuren gekoppeld aan tewerkstelling en opleiding.

Op basis hiervan ijvert het Gewest voor een slimme, duurzame en inclusieve groei en zet het zich in om tegemoet te komen aan de 5 doelstellingen van de Europa 2020-Strategie.

8.4. Duitstalige gemeenschap

Les contributions de la part de la Communauté germanophone à la réalisation de la stratégie EU 2020 se basent sur les extraits suivants de la Déclaration de Politique générale du Gouvernement de la Communauté germanophone du 15 septembre 2009 :

Façonner l'avenir – En route pour une Communauté innovante, durable et ouverte sur le monde

[...]

L'application du Concept de développement régional « La DG - Vivre en Belgique germanophone en 2025 », constitue le deuxième volet important du programme gouvernemental, sa pièce maîtresse en quelque sorte. Ce concept, présenté au public le 26 mars 2009 et qui a fait l'objet d'une Déclaration gouvernementale le 25 mai 2009, suivi d'un débat au Parlement, est le fruit d'une analyse fouillée des études déjà réalisées et des statistiques disponibles aujourd'hui ainsi que d'un processus de participation tous azimuts portant sur des thèmes clés de la politique communautaire tels que le développement rural, le marketing pour la région de langue allemande, l'enseignement, la politique sociale, l'environnement, le tourisme ou la culture. Ce processus ayant déjà été présenté à plusieurs reprises, il n'est donc plus nécessaire de le détailler ici. Le résultat du processus est également connu: nous disposons maintenant d'une analyse régionale fouillée mais aussi d'un schéma directeur équilibré, d'une stratégie de développement et de recommandations concrètes pour l'action future de la Communauté germanophone. Au cours des années à venir, le Gouvernement peaufinera ce projet d'avenir et le mettra en œuvre via des mesures concrètes.

Par ces temps de crise, il importe plus que jamais d'avoir des objectifs clairs. Pour pouvoir fixer des priorités et nous concentrer sur les tâches essentielles, nous devons tout d'abord savoir quelle direction notre Communauté doit prendre. Le schéma directeur, fruit d'une large collaboration, traduit des « projections internes » qui vont guider notre action et indiquer la voie de notre développement futur. Le schéma directeur est bien plus qu'une simple déclaration d'intention : il décrit une vision d'avenir de la Communauté germanophone à la fois ambitieuse et motivante à long terme.

Pour la mise en œuvre de cette vision du futur, le schéma définit trois principes de base, aux yeux du Gouvernement, sont essentiels pour l'orientation sociétale de la Communauté germanophone : la consolidation et l'extension du développement durable, l'innovation comme crédo et l'utilisation du potentiel de coopération, non seulement avec les partenaires nationaux et internationaux, mais aussi entre la Communauté et les communes.

Le schéma directeur décrit une vision d'avenir valable en Communauté germanophone jusqu'en 2025. Le Gouvernement prend à son compte le dit schéma et en fait le fondement de son programme gouvernemental. Pour la présentation de ses cinq volets, je citerai donc textuellement le Concept de développement régional :

1. **La DG, terre frontalière** : d'ici 2025, nous voulons mettre à profit la position unique de la DG en Europe occidentale, dans le respect explicite de notre identité culturelle et pour réaffirmer la vocation de notre région comme passerelle vers nos voisins wallons et flamands mais aussi néerlandais, luxembourgeois et allemands. A cet égard, nous ciblerons nos efforts sur l'utilisation des nombreuses opportunités et possibilités offertes par « l'apprentissage sans frontière ».
2. **La DG, terre économique** : notre but est de faire de la DG, d'ici 2025, une région consacrée aux métiers et aux services qui encouragent et soutiennent activement les nombreuses petites entreprises implantées chez elle grâce à des réseaux forts. Dans cette optique, nous continuerons de renforcer l'image de marque de la DG comme terre d'entreprise « créative de premier choix » par une collaboration poussée et réciproque entre ces entreprises et le monde des sciences et de la recherche ainsi qu'encourageant systématiquement une mentalité ouverte aux nouveautés.
3. **La DG, terre d'enseignement** : d'ici 2025, nos objectifs sont d'améliorer en DG l'égalité des chances à la formation ainsi que le niveau d'enseignement et de formation et d'élargir l'offre déjà abondante des possibilités de formation non officielles pour en faire un atout décisif pour la Communauté. Pour ce faire, nous élargirons l'éventail des programmes scolaires de formation permanente et notre plurilinguisme avec le français comme première langue étrangère, suivie par l'anglais et le néerlandais et ce afin de profiter au mieux de notre position géographique frontalière.
4. **La DG, région solidaire** : d'ici 2025, la DG veut mettre sur pied un système de soins médicaux de base qui soit proche du citoyen et un réseau opérationnel de polycliniques et de services d'accompagnement efficaces, garants de sa compétitivité économique, et en assurer la qualité à long terme. Compte tenu des changements démographiques annoncés, nous allons favoriser l'intégration sanitaire, sociale et économique de nos concitoyens défavorisés, de manière à mettre en évidence la qualité de vie et la particularité de notre société.
5. **La DG, région à vivre** : notre ambition est d'améliorer grandement la qualité de vie en DG d'ici 2025. Dans cette optique, nous mettrons en valeur la richesse des paysages, les espaces naturels, l'agencement harmonieux des villages et des petites villes, la mobilité durable, la distribution et le traitement des déchets ainsi que la qualité de la vie quotidienne. A cet égard, nous allons aider les services en charge de la ruralité et des forêts à faire face à leurs lourdes responsabilités pour la préservation de la qualité du tourisme, et ce grâce à de nouveaux produits et à des collaborations innovantes. Nous profiterons du transfert de l'Aménagement du territoire et de l'Urbanisme pour mener une politique sociale et écologique responsable en ce qui concerne l'habitat, l'industrie et la protection des paysages.

Sur base de ce schéma directeur, le Concept de développement régional a développé des approches stratégiques visant à tirer parti des potentialités de notre région et à mettre en œuvre le schéma. En procédant à quelques précisions et corrections, le Gouvernement reprend les approches stratégiques définies dans les cinq volets du concept : la DG, région frontalière ; la DG, région économique ; la DG, terre d'enseignement ; la DG, région solidaire et la DG, région à vivre. Ainsi, le travail gouvernemental se décline en seize projets d'avenir prioritaires. Un plan d'application sera élaboré d'ici le printemps prochain pour chacun de ces projets. Les personnes ayant participé à la rédaction du Concept de développement régional seront à nouveau associées au processus. Le plan d'application sera transmis au Parlement et publié dans le tome 3 du Concept de développement régional.

La présente Déclaration gouvernementale passe brièvement en revue les seize projets prioritaires, sans entrer dans les détails. Pour illustrer les projets, je soulignerai pour chacun d'entre eux un volet concret qui a valeur d'exemple pour la mise en œuvre globale. C'est donc délibérément que le Gouvernement renonce aujourd'hui à présenter un programme gouvernemental bardé de mesures individuelles. Au contraire, nous allons de nouveau suivre la méthode de travail du Concept de développement régional et associer les experts et les personnes directement concernées à la rédaction du plan d'application pluriannuel. Notre objectif est de tirer parti de la créativité et des connaissances de tous les intéressés, que ce soient les collaborateurs de l'« entreprise » DG, les responsables communaux, les partenaires sociaux ou toute autre institution. Les citoyens intéressés peuvent également faire des suggestions et apporter des critiques et participer ainsi à la vie sociale de la DG. Ce processus demande beaucoup de temps mais garantit une meilleure acceptation des projets et donc une meilleure collaboration lors de leur mise en œuvre.

[...]

Dans le volet « La DG, terre économique », le premier projet prioritaire concerne la « Gestion économe de la nature ». Il s'agit de présenter la qualité de la nature et de ses paysages comme un avantage spécifique, d'en faire la publicité et de l'accroître grâce à un développement économique durable, notamment par la mise au point d'une stratégie de vente des produits régionaux et le profilage de la Communauté comme région modèle pour l'utilisation rationnelle de l'énergie et les énergies renouvelables. Ce créneau présente des opportunités de croissance certaines, surtout pour le secteur de la construction et les secteurs annexes. Les initiatives visant à élargir les compétences en matière de construction écologique, soucieuse des économies d'énergie et la mise au point de projets de référence illustrent la mise en œuvre de ce projet.

Un autre projet prioritaire baptisé « Stimuler l'innovation » veut encourager la formation de réseaux et le transfert de connaissances. Son objectif est d'encourager l'innovation dans les entreprises, d'améliorer l'accès au savoir, notamment dans les centres de recherche universitaires et extra-universitaires et de créer des groupements forts autour de certains axes de création de valeurs. Le Gouvernement prendra par exemple l'initiative de créer, en collaboration avec les acteurs économiques régionaux, un réseau d'innovation et de créateurs d'entreprises qui coopérera activement avec les établissements d'enseignement supérieur situés à proximité afin de créer pour les entreprises un centre d'accueil performant et d'attirer les créateurs d'entreprises vers ces établissements. Ce réseau aura également pour tâche de lancer des initiatives interentreprises dans le but de créer une mentalité novatrice.

Troisième projet prioritaire de ce volet, un « Pacte pour l'économie et l'emploi » devra veiller à ce que la DG, terre économique, dispose à long terme d'une main-d'œuvre adaptée aux besoins et que ses habitants y trouvent un emploi. Dans cette optique, nous devons faciliter le passage de nos jeunes entre l'école et le monde du travail. Toute la politique de l'emploi doit être axée sur la « réactivation » d'un nombre maximum de chômeurs de courte ou de longue durée. Les initiatives en faveur des demandeurs d'emploi plus âgés et dont l'expérience est souvent précieuse constituent un exemple de la mise en œuvre de ce projet.

Le volet « La DG, terre d'enseignement » est sans aucun doute un élément déterminant pour le futur visage de la Communauté. Le premier projet prioritaire « Accès équitable à la formation » concerne la promotion de l'égalité des droits à la formation. Le succès scolaire ne peut dépendre de l'origine sociale. Dès lors, la création d'une formation de base, uniforme jusqu'à la huitième

année, dans des classes hétérogènes, a une importance stratégique. Les modèles scolaires scandinaves prouvent qu'elle est la clé du succès.

Le deuxième projet prioritaire pour la DG, baptisé « Créer des niveaux de formation », porte sur la mise en place de niveaux de formation axés sur les capacités et l'amélioration permanente de la qualité des formations. Il faut de bonnes méthodes pour obtenir de bons résultats. L'apprentissage de plusieurs langues reste donc un objectif essentiel de la politique de l'enseignement. Le développement de la formation permanente constitue un autre objectif stratégique. Dans le cadre de ce projet, le Gouvernement lancera par exemple via un programme modulaire une grande campagne d'information et de formation continue à l'intention des directeurs d'écoles et des enseignants.

Le troisième projet de ce volet « Learning by doing » concerne la mise au point d'une formation professionnelle axée sur la pratique. L'objectif stratégique est d'améliorer dans les deux sens la « perméabilité » entre la formation professionnelle scolaire et la formation des Classes moyennes et d'arriver à une coopération la plus large possible entre les deux systèmes. La systématisation et l'harmonisation des formations et des certificats techniques professionnels, d'une part, et des formations en alternance, d'autre part, dans le respect du cadre européen de formation professionnelle, est un des exemples de la mise en œuvre du projet.

[...]

Le troisième projet prioritaire de la région solidaire et baptisé « Bienvenue à la diversité » vise le développement de l'intégration sociale sur base d'un schéma d'intégration complet. Il est du devoir de la société tout entière de faire en sorte que les capacités des personnes prétendument faibles soient découvertes, encouragées et utilisées. A cet égard, nous devons davantage insister sur le fait que l'intégration ne doit pas être considérée uniquement comme une tâche incombant aux pouvoirs publics. Les associations et les entreprises doivent aussi pouvoir s'investir activement. Le Gouvernement mettra la prochaine législature à profit pour par exemple affirmer de manière plus forte encore que la politique des handicapés est une mission transversale.

[...]

Conformément à la suggestion émise dans le Concept de développement régional, le Gouvernement installera au sein du Ministère un comité de pilotage chargé d'accompagner le processus de mise en œuvre, c. à d. de suivre l'évolution globale du concept, d'assurer sa coordination et son soutien et d'évaluer son succès sur base d'indicateurs définis pour chacun des projets. Ce comité de pilotage aura pour tâche importante de fournir des informations sur le processus de mise en œuvre et de structurer la participation de toutes les forces vives de la société. Cette participation peut prendre différentes formes, par exemple des conventions spécifiques avec les communes, un pacte avec les partenaires sociaux portant sur l'économie, la formation et l'emploi ou des accords dans les contrats de gestion conclus avec les prestataires de services de la Communauté.